

A Ch'añ Schab'il Libro YIC YAB'IXAL EB' REY

A jun libro tic, aton stz'acub' b'ab'el libro yic yab'ixal eb' viñ rey. A jun b'ab'el libro a d'a yab'ixal viñaj Josafat sreyal Judá yed' viñaj Ocozías sreyal Israel slajvicani. Ix uji jun chí' ayic 850 ab'il manto javi Jesucristo. Axo pax jun schab'il libro tic, schael yich yalan yuj slajvub' yopisio viñaj Elías schecab' Dios yed' pax tas ix aj schaanel yich yopisio viñaj Eliseo, aton viñ ochnaccan sq'uexuloc viñaj Elías chí'. A jun b'ab'el macañ d'a jun libro tic, syalcot yab'ixal chab' nación, aton Judá yed' Israel, masanto ix ac'ji ganar Israel yuj eb' asirio, aton d'a ab'il 721 yic manto javi Jesucristo. Aton syalcot capítulo 1 masanto d'a 17. Axo schab'il macañ, syalcot yab'ixal Judá, masanto ix ac'ji ganar Jerusalén d'a ab'il 586 yic manto javi Jesucristo, ayic ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia. Ix yactancan schoñab' eb', axo juntzañxo eb', a d'a Egipto xid'naquec' jun tiempoal eb'. Slajvic'och jun libro tic yed' yab'ixal viñaj Gedalías gobernador d'a Judá, ayic aycan eb' d'a yalañ smandar Babilonia, aton juntzañ tic syal d'a capítulo 18 masanto d'a capítulo 25.

A schamel viñaj Ocozías

¹ Ayic toxo ix cham viñaj rey Acab, ix yic'anel sb'a choñab' Moab d'a yalañ smandar choñab' Israel. ² Ay jun c'u ix cot sutnaj viñaj Ocozías yuninal viñaj Acab chí' d'a spañanil yib'añ spat d'a Samaria. Te nivan ix aj viñ slajvi, yuj chí' ix

schechb'at eb' schecab' viñ yic b'at sc'anb'ej yab' eb' d'a Baal-zebug sdiosal eb' aj Ecrón, tato olto b'oxoc viñ. ³ Palta a jun yángel Jehová ix alan d'a viñaj Elías aj Tisbe icha tic: Ixic, b'at cha eb' schecab' viñaj Ocozías sreyal Samaria, tzalan d'a eb' icha tic: ¿Tom malaj Dios d'a co choñab' a oñ israel oñ tic, yuj chi' ato d'a Baal-zebug sdiosal Ecrón sb'at e c'anb'ej eyab'i? xa chi d'a eb'. ⁴ Tzalanpaxi to a in Jehová in sval d'a viñ rey chi' icha tic: Mañxo ol ach q'ue vaan, palta ol ach chamxoñej, xchi Jehová, xa chi, xchi yángel Jehová chi' d'a viñaj Elías chi'.

Ix b'at viñaj Elías chi', ix sc'anab'ajan viñ icha tas ix alji chi' d'ay. ⁵ Yuj chi' ix meltzaj eb' schecab' viñ rey chi', ix c'ochxi eb' d'a yichañ viñ, ix sc'anb'an viñ d'a eb':

—¿Tas yuj ix ex meltzaj d'a elañchamel? xchi viñ d'a eb'.

⁶ Ix tac'vi eb':

—Mamin rey, ay jun viñ vinac ix co cha d'a yol b'e. A viñ ix alan d'ayoñ icha tic: Meltzajañec d'a viñ ix ex checancot chi', tzeyalan d'a viñ icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: ¿Tom malaj Dios d'a Israel tic, yuj chi' ato d'a Baal-zebug sdiosal Ecrón tza checb'at ab'chajoc? Yuj val jun tas ix a na' tic, mañxo ol ach q'ue vaan, ol ach chamxoñej, xchi Jehová, xe chi, xchi jun viñ chi' d'ayoñ, xchi eb'.

⁷ Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a eb' icha tic:

—¿Chajtil yilji jun viñ ix alan chi' d'ayex? xchi viñ.

⁸ —Mamin rey, a jun viñ chi' ayoch jun pichul ay xiil yuj viñ, aypaxoch jun tzec'ul tz'uum d'a snañal viñ, xchi eb' d'a viñ.

—A jun viñ chi', aton viñaj Elías aj Tisbe, xchi viñ rey chi'. ⁹ Ix lajvi chi' ix schecanb'at jun viñ capitán viñ rey chi' yed' 50 eb' viñ soldado yic b'at ic'jocot viñaj Elías chi'. Axo yic ix c'och eb' d'a viñ, c'ojanem viñ d'a jun tzalan. Ix yalan viñ capitán chi' d'a viñ:

—Ach schecab' Dios, a viñ rey ix alancoti to tzach emta, xchi viñ capitán chi'.

¹⁰ Ix tac'vi viñaj Elías chi' icha tic:

—Tato schecab' in Dios, cotocab' c'ac' d'a satchaari tzach tz'ab'at yed' 50 eb' viñ a soldado chi', xchi viñ.

A val d'a jun rato chi' ix emta c'ac', ix tz'ab'at eb' viñ smasanil.

¹¹ Ix lajvi chi' ix schecanxib'at junxo viñ capitán viñ rey chi' yed' 50-xo eb' viñ soldado, ix b'at yalan eb' viñ d'a viñaj Elías chi':

—Ach schecab' Dios, emañcot d'a elañchamel yal viñ rey, xchi viñ capitán chi'.

¹² Ix tac'vi viñaj Elías chi':

—Tato schecab' in Dios, cotocab' c'ac' d'a satchaari tzach tz'ab'at yed' 50 eb' viñ a soldado chi', xchi viñ.

D'a val jun rato chi' ix emta c'ac' d'a satchaari, ix tz'ab'at eb' viñ smasanil.

¹³ Ix lajvi chi' ix schecanxib'at junxo viñ capitán viñ rey chi' yed' 50-xo eb' viñ soldado d'a yoxelal. Palta a jun viñ capitán chi', ix q'uec'och viñ b'aj ayec' viñaj Elías chi', ix em cuman viñ d'a yichari viñ, ix yalan viñ:

—Mamin schecab' Dios, ac' val nivanc'olal d'a vib'añ yed' 50 eb' viñ soldado a checab' tic. ¹⁴ Yujto a juntzari eb' viñ capitán yed' soldado, eb' viñ ix b'ab'laj ja d'ayach, ix tz'ab'at eb' viñ yuj c'ac' ix cot

d'a satchaari. A in tic tzin tevi d'ayach to tzoñ ac' nivanc'olal yic max oñ chami, xchi viñ.

¹⁵ Ix lajvi chi' ix yalan yángel Jehová chi' d'a viñaj Elías chi' icha tic:

—Ixíc yed' viñ, mañ ach xivoc, xchi d'a viñ.

Yuj chi' ix emta viñaj Elías chi', ix b'at viñ yed' viñ capitán chi', ix b'at viñ yil viñ rey chi'.

¹⁶ Ix yalan viñ icha tic d'a viñ rey chi':

—Icha val tic yalan Jehová: Yujto ix a checb'at eb' a checab' d'a Baal-zebub sdiosal Ecrón, yic b'at a c'anb'ej a b'a, ichato malaj Dios d'a Israel tic b'aj syal tza c'anb'ej ab'i, yuj chi' mañxo ol ach q'ue vaan, palta to ol ach chamxoñej, xchi Jehová, xchi viñaj Elías chi'.

¹⁷ Icha chi' ix aji, ix cham viñ rey chi', icha tas ix schec Jehová yal viñaj Elías chi'. Yujto malaj junoc yuninal viñaj Ocozías chi', yuj chi' a jun viñ yuc'tac viñ scuchan Joram, a viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc, aton yic schab'ilxo ab'il yoch junxo viñaj Joram yuninal viñaj Josafat reyal d'a Judá.

¹⁸ A jantacto yab'ixal viñaj rey Ocozías yed' juntzañxo tas ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj ay-can yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

2

Ix ic'jib'at viñaj Elías d'a satchaari

¹ Ayic toxo val sc'och sc'ual yic'jib'at viñaj Elías yuj Jehová d'a satchaari d'a scal jun chacxuxum ic', ix el viñ yed' viñaj Eliseo d'a Gilgal. ² Ix yalan viñ d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:

—Canañ d'a tic, yujto tzin schecb'at Jehová d'a Betel, xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to ol in b'atñej ed'oc, xchi viñ.

Yuj chi' ix b'at eb' viñ schavañil d'a Betel chi'. ³ Ix elta eb' viñ schecab' Dios ay d'a Betel chi' scha eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a viñaj Eliseo chi':

—¿Ojtac ama to a ticnaic ol ic'joquel viñ a c'ayb'umal tic d'ayach yuj Jehová? xchi eb' viñ d'a viñ.

—Vojtacxo, tz'inec xe chi, xchi viñ.

⁴ Ix lajvi chi', ix yalanxi viñaj Elías chi' d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:

—Canañ d'a tic, yujto tzin schecb'at Jehová d'a Jericó, xchi viñ.

Ix tac'vixi viñaj Eliseo chi':

—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to ol in b'atñej ed'oc, xchi viñ.

Yuj chi' ix b'atxi eb' viñ schavañil d'a Jericó chi'. ⁵ Ix eltapax eb' viñ schecab' Dios ayec' ta' scha eb' viñ, ix yalan eb' d'a viñaj Eliseo chi':

—¿Ojtac ama to a ticnaic ol ic'joquel viñ a c'ayb'umal tic d'ayach yuj Jehová? xchi eb' viñ.

—Vojtacxo, tz'inec xe chi, xchi viñ.

⁶ Ix lajvi chi' ix yalanxi viñaj Elías chi' d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:

—Canañ d'a tic, yujto tzin schecb'at Jehová d'a a' Jordán, xchi viñ.

Ix tac'vixi viñaj Eliseo chi':

—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to ol in b'atñej ed'oc, xchi viñ.

Yuj chi' ix b'atñej eb' viñ schavañil. ⁷ Najat ix b'at tzac'an 50 eb' viñ schecab' Dios yuj eb' viñ, najatto ix can eb' viñ d'a yichañcot eb' viñ chavañ chi' d'a sti' a' Jordán. ⁸ Ix lajvi chi' ix spacan jun sjucan

pichul viñaj Elías chi', ix spajanem viñ d'a sat a' Jordán chi'. Ix spojan sb'a a', taquiñ ix aj b'aj ix ec' eb' viñ d'a yol a' chi'. ⁹ Ayic toxo ix c'axpaj ec' eb' viñ chi', ix yalan viñaj Elías d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:

—Al d'ayin tas tza nib'ej svac' d'ayach yacb'an manto in ic'joquel d'a a tz'ey, xchi viñ.

Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Tzin c'an d'ayach to cha macañ tz'aj ac'ancan opisio chi' d'ayin, ichato a b'ab'el unin tzin ajcan a q'uexuloc, xchi viñ.

¹⁰ Ix yalan viñaj Elías chi': Te ajaltac jun tza c'an tic d'ayin. Tato ol il tas ol aj vic'jiel d'a a tz'ey, ol ac'joc d'ayach. Tato mañ ol il jun, mañ ol ac'joclay d'ayach, xchi viñ.

¹¹ Yacb'an van sb'ey eb' viñ, van slolon eb' viñ. Elañchamel ix checlajq'ue jun carruaje c'ac' yilji, toc'b'il yuj noc' chej c'ac' yiljipaxi. A' ix ic'anel viñaj Elías chi' d'a stz'ey viñaj Eliseo chi', ix ic'jib'at viñ d'a satchaañ d'a scal jun chacxuxum ic'. ¹² Ayic ix yilan jun chi' viñaj Eliseo chi', ix el yav viñ, ix yalan viñ: Ay mamin, lajan ach icha noc' chej yed' carruaje yic oval d'ayoñ israel oñ tic, yujto tzach colvajñej d'ayoñ, xchi viñ.

Mañxa b'aj ix yil viñaj Elías viñaj Eliseo chi'.

Ix can viñaj Eliseo sq'uexuloc viñaj Elías

Ix sñic'chitanb'at jun spichul viñaj Eliseo ayoch yuuj yic sch'oxanel scusc'olal viñ. ¹³ Elañchamel ix b'at viñ sic'q'ue jun sjucan pichul viñaj Elías ix can lañaj chi'. Ix meltzajcan viñ d'a a' Jordán chi', ix och liñan viñ d'a sti' a'. ¹⁴ Ix spajanem sjucan pichul viñaj Elías chi' viñ d'a sat a a' chi', ix yalan

viñ icha tic: ¿B'ajtil ayec' Jehová sDiosal viñaj Elías? xchi viñ.

Ixñej em c'apac chi' d'a sat a', ix spojan sb'a a'. Icha chi' ix aj yec'xita viñ d'a yol a'. ¹⁵ Ayic ix yilan eb' viñ schecab' Dios ay d'a Jericó, aton eb' viñ najat liñjab'can yila', ix yalan eb' viñ icha tic: A yopisio viñaj Elías ix ochcan d'a viñaj Eliseo tic, xchi eb' viñ.

Ix cot eb' scha viñ, ix em ñojnaj eb' d'a yichañ viñ. ¹⁶ Ix yalan eb' icha tic:

—Mamin, iltonab'i, ay 50 eb' viñ vinac d'a co cal tic te tec'an. Tato syal a c'ol sb'at eb' viñ say viñ a c'ayb'umal chi', talaj ay b'aj ix actajcan viñ yuj Yespíritu Jehová d'a jolomtac vitz, ma d'a yoltac ch'olan, xchi eb' viñ d'a viñ.

Palta ix yalan viñ:

—Maay, malaj mach sb'ati, xchi viñ.

¹⁷ Ix ochñej ijan eb' viñ yalan d'a viñ, yuj chi' ix yal viñ icha tic: Ixiquec an, xchi viñ. Ix b'at eb' viñ 50 chi' say d'a oxe' c'ual. Malaj mach ix ilchaj yuj eb' viñ. ¹⁸ Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' viñ d'a Jericó b'aj aycan viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—¿Tom maj val d'ayex jun to max ex b'atlaj? xchi viñ.

Ix b'o jun a a' yuj viñaj Eliseo

¹⁹ Ix yalan eb' anima cajan d'a jun choñab' chi' d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:

—Mamin, ilnab' val yilji jun lugar tic, te vach', palta malaj tas tz'el d'a sat luum yujto mañ vach'oc a a' ay d'a luum, xchi eb'.

²⁰ —Ix yalan viñ d'a eb' icha tic:

—Iq'ueccot atz'am atz'am d'a yol junoc uc'ab' ac'to, xchi viñ.

Ix yic'ancot jun uc'ab' atz'am chi' eb' d'a viñ, ²¹ ix b'at secanem viñ d'a yol sjaj a a' chi'. Ix yalan viñ icha tic:

—Icha tic yalan Jehová: A in ix in b'o jun a a' tic. Mañxa b'aq'uiñ ay mach ol cham yuj a', mañxa pax b'aq'uiñ malaj tas ol yac' d'a sat luum yuj a', xchi Jehová, xchi viñ.

²² Icha chi' ix aj sb'ocan a', icha ix aj yalan viñaj Eliseo chi'.

²³ Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a Betel. Ayic van sq'ue viñ d'a sb'eal chi', ay jun riñlañ eb' viñ quelemtac ay d'a jun choñab' chi' ix elta d'a yol sb'e viñ, ix och ijan eb' viñ sb'ajan viñ, ix yalan eb' viñ: Q'ueañ ach d'en jolom. Q'ueañ ach d'en jolom, xchi eb' viñ.

²⁴ Ix meltzajb'at q'uelan viñ d'a eb' viñ, ix catab'aj eb' viñ yuj viñ d'a sb'i Jehová. Elañchamel ix elta chavañ noc' oso d'a caltac te', ix cotac riñ'chitajb'at 42 eb' viñ quelemtac chi' yuj noc'.

²⁵ Ix lajvi chi' ix b'at viñ d'a jolom vitz Carmelo, ix meltzajxi viñ d'a Samaria.

3

Ochnac viñaj Joram reyal d'a Israel

¹ Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Josafat reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Joram yuninal viñaj Acab yac'an reyal d'a Israel, 12 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. ² Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, palta maj c'och val ijan chucal ix sc'ulej viñ d'a yichañ yic smam snun. Yujto ix sjuel jun q'uen q'ueen viñ yic Baal sb'onaccan viñ smam viñ chi'. ³ Vach'chom icha chi', palta ix sb'eyb'alejñej schucal b'eyb'al viñaj Jeroboam

yuninal viñaj Nabat viñ, aton viñ cuchb'annacb'at eb' israel d'a chucal.

Ix yal viñaj Eliseo to ol ac'joc ganar Moab

⁴ A viñaj Mesa sreyal Moab, molum calnel viñ yed' masanil anima ay d'a yol smacb'en chi'. Yuj chi' a noc' syac' viñ yic stupan viñ d'a viñ sreyal Israel chi', 100 mil noc' yunetac calnel yed' pax 100 mil noc' ch'ac calnel yed' slanail syac' viñ.

⁵ Palta ayic ix cham viñaj Acab, ix yic'anel sb'a viñ sreyal Moab chi' d'a yalañ smandar choñab' Israel. ⁶ Yuj chi', ix el viñaj Joram d'a Samaria, ix smolb'an masanil eb' soldado yic Israel viñ.

⁷ Elañchamel ix yalb'at viñ d'a viñaj Josafat sreyal Judá: A viñ sreyal Moab toxo ix yiq'uel sb'a viñ d'a yalañ in mandar, ¿tzam yal a c'ol tzach och ved'oc yic scac'an oval yed' viñ? xchib'at viñ.

Ix tac'vi viñ sreyal Judá chi' icha tic: Ol in b'at ed'oc yed' eb' in soldado yed' noc' in chej. ⁸ Añej b'ian, ¿tas b'eal b'aj ol oñ b'atoc? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Joram chi' ix yalan viñ: A d'a sb'eal taquiñ lum d'a yol yic Edom, ata' ol oñ b'atoc, xchi viñ.

⁹ Icha chi' ix aj sb'at viñ sreyal Israel yed' viñ sreyal Judá yed' pax viñ sreyal Edom yed' eb' soldado. Uque' c'ual ix b'ey eb' yujto ix ec' yoymitej lum taquiñ lum chi' eb', yuj chi' ix lajviel a' yaal eb' soldado syuq'uej yed' pax yic masanil snoc' eb' yed'nac. ¹⁰ Yuj chi' ix yal viñ sreyal Israel chi' icha tic:

—A ticnaic, ichato oñ smolb'ej Jehová a oñ oxvañ rey oñ tic yic tzoñ yac'anoch d'a yol sc'ab' eb' aj Moab tic, xchi viñ.

¹¹ Ix yalan viñaj Josafat chi' icha tic:

—¿Mama junoc viñ schecab' Jehová ayec' d'a tic yic vach' sc'anb'ej viñ d'a Jehová cuuj? xchi viñ.

Ay jun viñ yajal soldado yaj d'a viñ sreyal Israel chi' ix tac'vi icha tic:

—A d'a tic ayec' viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat. Aton viñ schecab'can viñaj Elías, xchi viñ.

¹² Ix yalan viñaj Josafat chi' icha tic: A jun viñ chi' yel schecab' Jehová yaj viñ, xchi viñ.

Yuj chi' ix b'at oxvañ eb' viñ rey chi' lolonel yed' viñaj Eliseo chi'. ¹³ Palta ix yalan viñ d'a viñ sreyal Israel chi' icha tic:

—¿Tas valan vic d'ayach? Ixic, b'at c'anb'ej a b'a d'a eb' viñ schecab' sdiosalcan eb' a mam a nun, xchi viñ.

Palta ix yalan viñ sreyal Israel chi':

—Maay, yujto oñ ic'jicot yuj Jehová a oñ oxvañ rey oñ tic, yic tzoñ yac'anoch d'a yol sc'ab' eb' moabita, xchi viñ.

¹⁴ Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ:

—D'a val yichañ Jehová Yajal d'a Smasanil svala', aton jun svac' servil, q'uinaloc malaj yelc'och viñaj Josafat sreyal Judá tic d'a yol in sat, mañ jab'oc tzin cha vab' tas tzala', max in ochpax q'uelan jab'oc d'ayach. ¹⁵ Iq'ueccot junoc mach syal schalan te' arpa d'a vichañ tic, xchi viñ. Ix yic'ancot jun viñ syal schalan te' arpa chi' eb' viñ.

Ayic van schalan te' arpa chi' viñ, ix javi yipalil Jehová d'a viñaj Eliseo chi', ¹⁶ Ix yalan viñ icha tic:

—A Jehová tz'alan icha tic: B'oec tzijtumoc sanja d'a jun ch'olan tic. ¹⁷ Vach'chom malaj ic', ma ñab' ol eyil sjavi, palta a jun ch'olan tic ol b'ud'joc yuj a a', yuj chi' e masanil ol eyuc' a', ol yuc'an a' noc' e vacax yed' pax noc' e chej, xchi Jehová.

¹⁸ Chequelñej val yaj jun tic d'a yichañ tas ol sc'ulej Jehová, ol yac'och eb' moabita chi' d'a yol e c'ab'.

¹⁹ Yuj chi' ol e juem lañnaj schoñab' eb' vach' yajoch smuroal yed' juntzañ nivac choñab' vach' yilji. Ol e ch'acanem masanil yavb'en te' eb', ol laj e mucancan sjaj a' yuc'lab' a' eb', ol e b'ud'ancan sat slum eb' yed' q'uen q'ueen b'aj smunlaji, xchi viñaj Eliseo chi'.

²⁰ Axo ix aji, a d'a junxo q'uiñib'alil, icha yorail tz'ac'ji silab' d'a Jehová, a d'a yol yic Edom, ix cot a a', ix b'ud'jiel sat lum luum chi' yuj a'. ²¹ Ayic ix yab'an eb' moabita to van sc'och eb' viñ rey yac' oval yed' eb', ix smolb'an masanil eb' viñ quelem-tac eb' yed' eb' viñ ichamtac vinac, eb' viñ syal yoch d'a oval, ix och eb' viñ smac d'a sat smojon snación chi'. ²² Ayic ix q'ue van eb' moabita chi' d'a q'uiñib'alil, ix yilan eb' toxoñej scopopi yilji yib'añ a a' chi' yuj yoc c'u, ichato chic'xoñej yilji a'. ²³ Yuj chi' ix yalan eb' icha tic: A jun chi' chic'. Tope a eb' viñ rey yed' eb' viñ soldado ix smil-lajcham sb'a. A ticnaic coyec sb'at quic'ancan masanil tastac yed'nac eb' ix cani, xchi eb'.

²⁴ Palta axo ix javi eb' moabita d'a scampamento eb' israel, ix elta eb' israel chi' yac' oval yed' eb', ix ac'ji ganar eb' moabita chi' yuj eb'. Yuj chi' ix el eb' elelal, palta ix och eb' israel chi' d'a spatic eb', ix miljicham eb' yuj eb'. ²⁵ Ix lajvi chi', ix sjuanem lañnaj schoñab' eb' moabita chi' eb', ix sb'ud'an lum luum eb' d'a q'uen q'ueen, aton lum te yax sat yic munlajel. Ix smucan sjajtac a a' eb', ix sch'acanel masanil te' avb'en te' eb' te vach'. Axoñej choñab' Kir-hareset ixto cani, palta axo eb' sjulvaj yed' ch'añ mejmeech, ix oymaj eb' d'a

spatictac choñab' chi', ix yac'an ganar jun choñab' chi' eb'.

²⁶ Ayic ix yilan viñ sreyal Moab to van yac'ji ganar viñ d'a oval chi', ix yic'ancot 700 eb' soldado viñ, eb' te jelan yac'an oval yed' q'uen espada. Ix yecanoch sb'a eb' d'a scal eb' soldado yic sc'och eb' b'aj ayec' viñ sreyal Edom chi', yic smilancham viñ eb' yalani, palta maj yal-laj yuj eb'. ²⁷ Ix lajvi chi', ix yic'ancot jun sb'ab'el yuninal viñ sreyal Moab chi', aton jun d'iñan yochcan reyal sq'uexuloc viñ. Ix sñusantz'a viñ silab'il d'a sdiosal d'a yib'añ smuroal schoñab' chi'. Te chuc ix aj snaan eb' viñ israel chi' yuj jun chi', yuj chi' ix yic'q'ue vaan scampamento eb' viñ, ix pax eb' viñ d'a schoñab'.

4

A yaceite jun ix ix chamnacxo yetb'eyum

¹ Ay jun ix ix yetb'eyumcan junoc eb' viñ schecab' Dios, ix b'at ix yal sb'a d'a viñaj Eliseo icha tic:

—A viñ vetb'eyum chamnacxo viñ, ojtac to te ay xivc'olal viñ d'a Jehová. Axo ticnaic ay jun viñ ac'annac q'uen tumin smajnej viñ vetb'eyum chi', ix javi viñ d'ayin, snib'ej viñ syic'b'at chavañ eb' vune' tic schecab'oc yuj q'uen tumin chi', xchi ix.

² Ix sc'انب'an viñaj Eliseo chi' d'a ix icha tic:

—¿Tas tza nib'ej tzin b'o d'ayach? Al d'ayin tastac ay d'ayach, xchi viñ.

Ix yalan ix d'a viñ icha tic:

—A in a checab' in tic, malaj val jab'oc tas ay d'ayin, añej val jab' yune' xalu aceite ayec' d'ayin, xchi ix.

³ Ix yalan viñ d'a ix:

—Ixic, tza c'anan a majnej jantac xalu d'a eb' ay d'a a lac'anil, jantac'nej malaj yool tz'ilchaj uuj. ⁴ Elarichamel tzach och d'a yol a pat yed' eb' viñ une' chi'. Tza macan a pat chi', tzac'an b'ud'joc masanil juntzañ yed'tal chi' d'a aceite chi'. Ch'oc b'aj tzac'canem juntzañ sb'ud'jican chi', xchi viñ.

⁵ Ayic ix lajvi slolon ix yed' viñaj Eliseo chi', ix b'at smacanoch sb'a ix yed' eb' viñ yune' chi' d'a yol spat, ix syamanoch eb' sb'ud'an juntzañ xalu ix smajnej chi' d'a aceite chi'. ⁶ Ayic toxo ix b'ud'ji masanil xalu chi', ix yalan ix d'a junoc eb' viñ yune' chi' icha tic:

—Ic'cot junocxo xalu, xchi ix.

Ix yalan jun viñ yune' ix chi':

—Mañxalaj tas, xchi viñ.

A val d'a jun rato chi' ix vanaj aceite chi' yeli. ⁷ Ix lajviñej chi', ix b'at ix yal d'a viñaj Eliseo schecab' Dios chi', ix yalan viñ icha tic d'a ix:

—A ticnaic ixic a choñ aceite chi', slajvi chi' tza tupan a b'oc chi', axo jantac stojol chi' scani, tza c'an q'ueen yed' eb' viñ une' chi', xchi viñ d'a ix.

Viñaj Eliseo yed' ix aj Sunem

⁸ Ay jun c'u ix ec' viñaj Eliseo d'a choñab' Sunem. Ata' ay jun ix ix te b'eyum. Ix och tean ix d'a viñ to tz'ec' viñ vael d'a spat ix. Yuj chi' ayic tz'ec' viñ juntac el d'a jun choñab' chi', tz'ec'ñej viñ vael d'a spat ix chi'. ⁹ Yuj chi' ix yalan ix d'a viñ yetb'eyum icha tic:

—A ticnaic, snachajel vuuj to a jun viñ tz'ec'ñej oñ yil d'a juntac el, val yel schecab' Dios yaj viñ.

¹⁰ Yuj chi', vach' sco b'o junoc cuarto d'a yib'añ co pat tic, scac'anoch junoc ch'at d'a yool, junoc

mexa, junoc xila yed' junoc candil, yic vach' ayic sjavi viñ oñ yila', ata' scan viñ, xchi ix.

¹¹ Ix ec'xi viñaj Eliseo chi' ta' yed' viñ schecab' scuchan Giezi, ix q'ue eb' viñ d'a yol jun cuarto chi', ata' ix vaycan eb' viñ. ¹² Ix yalan viñ d'a viñ schecab' chi' icha tic:

—Avtej ix aj Sunem chi', xchi viñ.

Ix yavtan ix viñ, ix javi ix d'a yichañ viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ d'a viñ schecab' chi':

¹³ —C'anb'ej d'a ix tas snib'ej sc'ol ix, yujto te vach' syutej sc'ol ix d'ayoñ. Tato syal sc'ol ix syal tzoñ lolon yed' viñ rey yuj ix, ma yed' eb' yajalil eb' soldado, xchi viñ. Ix yalan ix:

—Maay, vach' vaj d'a yol in choñab' tic, xchi ix d'a viñ checab' chi'. Ix lajvi chi', ix pax ix.

¹⁴ —¿Tas vach' sco c'u lej d'a ix syal chi'? xchi viñ d'a viñ schecab' chi'.

—Max nachajel vuuj, añej, malaj yune' ix, axo viñ yetb'eyum ix icham vinacxo viñ, xchi viñaj Giezi chi'.

¹⁵ —Avtejxicot ix, xchi viñaj Eliseo chi'.

Ix avtajxicot ix, ix javi tec'tec' ix d'a spuertail jun cuarto chi'. ¹⁶ Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a ix:

—Yab' val icha tic junab', chelb'ilxo q'ue junoc une' uuj, xchi viñ d'a ix.

Ix yalan ix icha tic:

—Maay mamin, ach schecab' Dios, mañ ach b'uchvaj d'ayin, xchi ix.

¹⁷ Palta ix scuchanoch jun yune' ix, axo d'a junxo ab'il, ix alji jun yune' ix chi', icha val ix aj yalan viñaj Eliseo chi'. ¹⁸ Ix q'uib' jun unin chi', ay jun c'u ix b'at yil viñ smam b'aj ayb'at yil eb' sjochum

trigo. ¹⁹ Ix yalan jun unin chi' d'a viñ smam chi' icha tic:

—Ay, te ya in jolom. Te ya in jolom, xchi.

Ix yalan viñ mamab'il chi' d'a junoc eb' viñ schecab':

—Ic'b'at viñ unin tic d'a ix snun, xchi viñ.

²⁰ Ix ic'jib'at viñ unin chi' d'a ix snun yuj viñ checab' chi', ix schelanq'ue ix d'a sat xub', axo ix och chimc'ualil ix chami. ²¹ Ix lajvi chi' ix b'at yac'ancanec' telan ix d'a sat sch'at viñaj Eliseo schecab' Dios chi', ix smacancan jun cuarto chi' ix.

²² Elañchamel ix yavtej viñ yetb'eyum ix, ix yalan ix d'a viñ:

—Checb'at junoc eb' viñ co checab' yed' junoc noc' b'uru ved'oc, sb'at vilan viñ schecab' Dios, nactic in jaxi, xchi ix.

²³ —¿Tas yuj b'at il viñ ticnaic? Mañ stiempoaloc yalji q'uen uj, mañ sc'ualoc pax ic'oj ip, xchi viñ yetb'eyum ix chi'.

—Mañ ac' pensar, xchi ix.

²⁴ Ix yalan ix to tz'ac'jioch stz'uum noc' b'uru chi', ix yalan ix d'a viñ schecab' chi':

—Coñ an, yelc'olal a pechan noc', mañ a cha och vaan noc' d'a yol b'e masanto a in ol val d'ayach, xchi ix d'a viñ.

²⁵ Icha chi' ix aj sb'at ix masanto ix c'och ix d'a lum vitz Carmelo b'aj ayec' viñaj Eliseo schecab' Dios chi'. Najatto van scot ix ix yilanb'at viñ, ix yalan viñ d'a viñaj Giezi icha tic:

—Ilnab'i, a ix aj Sunem sjavi chi'. ²⁶ Ixic b'at cha ix, tza c'anb'an d'a ix tato vach' sc'ol ix yed' viñ yetb'eyum yed' viñ nene' unin, xchi viñ.

Ix b'at viñ scha ix. Ix sc'anb'an viñ d'a ix, ix yalan ix to vach' sc'ol eb'. ²⁷ Palta elañchamel ix c'och ix b'aj ayec' viñaj Eliseo d'a lum vitz Carmelo chi', ix och lac'naj ix d'a yoc viñ, axo viñaj Giezi chi' ix quetzanel ix yalani. Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ icha tic:

—Actejel ix, yujto te cusnac spixan ix svila', manta tas syal Jehová d'ayin tas yuj ix cot ix, xchi viñ.

²⁸ Yuj chi' ix yalan ix icha tic:

—Mamin, ¿tocval a in ix in c'an d'ayach to tz'alji junoc vune'? ¿Tom maj val d'ayach tas yuj toñej tzach b'uchvaj d'ayin? xchi ix.

²⁹ Yuj chi' ix yalan viñaj Eliseo d'a viñ schecab' chi':

—Ac' lista a b'a, ic'b'at te' in c'ococh tic ed'oc, tzach b'at d'a elañchamel. Tato ay mach tza cha'a, mañ ach lolon yed'oc. Tato ay eb' tz'avajcot d'ayach, mañ ach tac'voc d'a eb'. Ayic tzach c'och chi' tzaq'uem te' in c'ococh tic d'a sat viñ unin chi', xchi viñ.

³⁰ Ix yalan ix snun viñ unin chi':

—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to max in b'at d'a tic tato max ach b'at ved'oc, xchi ix. ³¹ Yuj chi' ix b'at viñ yed' ix. Axo pax viñaj Giezi chi', toxo ix b'ab'lajb'at viñ, toxo ix yaq'uem te' c'ococh chi' viñ d'a sat viñ unin chi', palta maj jaxlaj sc'ol viñ. Yuj chi' ix cot viñ scha viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:

—Max jalaj sc'ol viñ unin chi', xchi viñ.

³² Ayic ix c'och viñaj Eliseo d'a yol cuarto chi', telanec' viñ unin chi' d'a sat sch'at viñ, cham-nacxo. ³³ Yuj chi' ix och viñ d'a yol jun cuarto chi' sch'ocoj yed' viñ unin chi', ix smacan viñ, ix lesalvi

viñ d'a Jehová. ³⁴ Ix lajvi chi' ix q'ue viñ d'a sat ch'at chi', ix q'ue lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi', ix em tenan sat viñ d'a sat viñ unin chi', ix yac'anoch sti' viñ d'a sti' yed' sc'ab' viñ d'a sc'ab'. Ix q'ue lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi'. Ix q'uixnajxi snivanil viñ unin chi'. ³⁵ Ix el viñ d'a yib'añ viñ unin chi', ix ec' b'esesoc viñ d'a yol pat chi'. Ix lajvi chi' ix q'uex lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi' icha d'a sb'ab'elal. Axo ix aj jun, uquel ix ad'isvi viñ unin chi', ichato chi' ix elta q'uelan viñ. ³⁶ Ix yavtan viñaj Giezi viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:

—Avtejcot ix sunamita chi', xchi viñ. Ix b'at viñ yavtejcot ix. Axo ix c'och ix d'a stz'ey viñaj Eliseo chi' jun, ix yalan viñ:

—Ina viñ une' tic, xchi viñ.

³⁷ Ix snitzanoch sb'a ix, ix em cuman ix d'a yichañ viñ. Ix lajvi chi', ix schelanq'ue viñ yune' ix chi', ix elta ix d'a yol scuarto viñaj Eliseo chi'.

Juntzañ milagro yuj tas svaji

³⁸ Ix lajvi chi', ix meltzajxi viñaj Eliseo chi' d'a Gilgal ayic te ayem jun nivan vejel d'a yol yic Israel. A junel molanoch eb' viñ schecab' Dios d'a stz'ey viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ d'a viñ schecab' icha tic: Ac'q'ue junoc nivan chen d'a yib'añ c'ac', tza b'oan svael eb' viñ schecab' Dios tic, xchi viñ.

³⁹ Ay jun viñ d'a scal eb' viñ checab' chi' ix b'at sayoj itaj. Ix ilchaj jun añ itaj icha añ caltacte'al c'um ay sat yuj viñ. Ix smolancot sat chi' viñ d'a yol jun spichul jucan. Axo yic ix jax viñ, ix slesanem viñ d'a yol jun nivan chen chi', palta mañ yojtacoc viñ tas. ⁴⁰ Ix lajvi chi' ix yac'an viñ d'a eb' viñ

schecab' Dios chi'. Axo ix syamanoch eb' viñ sva'i, ix el yav eb' viñ, ix yalan eb' viñ:

—Mamin schecab' Dios, a jun van co chi'an tic ayb'at veneno d'a scal, xchi eb' viñ.

Yuj chi' majxo schilaj eb' viñ. ⁴¹ Ix yalan viñaj Eliseo chi' icha tic:

—Iq'ueccot jab'oc ixim harina d'ayin, xchi viñ.

Ix yac'anem ixim viñ d'a yol chen chi', ix yalan viñ:

—A ticnaic ac' va eb' anima tic, xchi viñ.

Axo ix schi'an eb', mañxalaj tas ix ic'an eb'.

⁴² Axo d'a junel ix c'och jun viñ vinac aj Baal-salisa, yed'nac 20 ixim pan cebada viñ b'ob'il d'a ixim b'ab'el sat cebada chi', ix yac'an viñ d'a viñaj Eliseo chi', yed'nacpax ixim jolom trigo viñ yaxto. Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ schecab':

—Ac' ixim pan chi' sva eb' anima tic, xchi viñ.

⁴³ Ix tac'vi viñ schecab' viñ chi':

—¿Tocval ol yal vac'an jab' tic d'a 100 anima tic? xchi viñ. Ix yalanxi viñaj Eliseo chi':

—Ac' va eb' anima tic, yujto toxo ix yal Jehová to ol va eb', aytopax ol canoc, xchi viñ.

⁴⁴ Ix lajvi chi', ix yac'an va eb' anima chi' viñ checab' chi'. Ayto ix cani, icha val ix aj yalan Jehová.

5

Ix el yab'il lepra d'a viñaj Naamán

¹ Ay jun viñ vinac scuch Naamán, yajalil eb' soldado viñ sreyal Siria. Te xajan viñ yuj viñ rey chi', te nivan pax yelc'och viñ, yujto a Jehová ix ac'anoch eb' ajc'ol d'a yol sc'ab' viñ. Te jelan viñ d'a oval, palta ayoch jun yab'il lepra d'a viñ.

² Ay junel, ay juntzañ eb' soldado aj Siria ix b'at elc'al d'a yol yic Israel. Ix yelq'uejb'at jun ix cob'es unin eb'. Ix och ix schecab'oc ix yetb'eyum viñaj Naamán chi'. ³ Ix yalan ix cob'es unin chi' d'a ix b'aj ayoch checab'oc chi':

—Comonoc sb'at viñ in patrón tic d'a jun viñ schecab' Dios ay d'a Samaria, talaj sb'oxi viñ yuj jun yab'il tic, xchi ix.

⁴ Yuj chi' ix b'at viñaj Naamán chi' yal d'a viñ sreyal Siria tas ix yal ix cob'es chi'. ⁵ Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:

—Vach' tzach b'ati, svac'b'at junoc carta d'a viñ sreyal Israel chi', xchi viñ.

Icha chi' ix aj sb'at viñaj Naamán chi', ix yic'anb'at nañal svajxaquil quintal q'uen plata viñ yed' nañal schab'il quintal q'uen oro yed' lajuñ moj pichul. ⁶ Ix yic'anb'at jun carta chi' viñ d'a viñ sreyal Israel chi', syalan viñ sreyal Siria chi' d'a jun carta chi' icha tic: Ayic ol a chaan in carta tic, ol ojtaquejeli to a in tziñ checb'at viñ sat yajal eb' in soldado scuchan Naamán tic d'ayach, tzañtej viñ d'a jun lepra ayoch d'ay, xchi viñ d'a scarta chi'.

⁷ Ayic ix lajvi yilan jun carta chi' viñ sreyal Israel chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ yuj sch'oxaneli to tz'och viñ d'a ilc'olal, ix yalan viñ:

—Tocval Dios in, ¿tom a in syal vac'an schamel anima, ma svac'anpax sq'uinal eb', yuj chi' schecjicot jun viñ vinac tic d'ayin yic sviq'uel jun lepra tic d'a viñ? Syalelc'ochi to ay tas sna' viñ rey chi' d'a in patic, xchi viñ.

⁸ Ayic ix yab'an viñaj Eliseo schecab' Dios to ix sñic'chitejb'at spichul viñ rey chi', ix yalanb'at viñ:

—¿Tas yuj ix a ñic'chitejb'at a pichul? Checcot jun viñ chi' d'ayin, ol yilan viñ to ay schecab' Dios d'a co choñab' Israel tic, xchib'at viñ.

⁹ Ix b'at viñaj Naamán chi' yed' scarruaje yed' schej yed' eb' ajun yed'oc, ix c'och liñan eb' d'a sti' spat viñaj Eliseo chi'. ¹⁰ Ix schecanb'at viñ schecab' viñaj Eliseo chi' yal d'a viñaj Naamán chi' icha tic: Ixic, b'at b'iquel uqueloc a b'a d'a a' Jordán, icha chi' ol aj yel yab'il lepra chi' d'a a nivanil chi', xchi viñaj Eliseo chi'.

¹¹ Ix cot yoval viñaj Naamán chi', ix b'at viñ, ix yalan viñ:

—A val in naani to ol elta viñ in scha'a, ol q'ue val liñan viñ slesalvi d'a Jehová sDiosal d'a vichañ, ol yac'anec' sc'ab' viñ b'aj ayoch lepra chi' d'ayin, tz'elcan yab'il valani. ¹² ¿Toc ec'b'al svach'il junoc a' ay d'a Israel tic d'a yichañ a' Abana yed' a' Farfar ay d'a Damasco? ¿Tom max yal b'at in b'icanel in b'a d'a yol a' chi', tzin b'oxi? xchi viñ.

Te aycot yoval viñ, ix meltzaj viñ. ¹³ Palta axo eb' schecab' viñ ajun yed'oc, ix yal eb' d'a viñ icha tic:

—Mamin, q'uinaloc ay junoc tas ajaltac ix yal viñ schecab' Dios d'ayach, ¿tom max a c'anab'ajej? Ocxo jun, añej ix yal viñ to tza b'iquel a b'a tzach b'oxicani, xchi eb' d'a viñ.

¹⁴ Ichato chi' ix b'at viñaj Naamán chi', uquel ix em viñ d'a yol a' Jordán chi', icha ix aj yalan viñaj Eliseo schecab' Dios. Ix b'oxican snivanil viñ chi', icha snivanil junoc unin, te vach' ix ajcani. ¹⁵ Ix lajvi chi', ix b'at viñ yed' eb' ajun yed' chi' yil viñaj Eliseo chi'. Ayic ix c'och eb' d'a yichañ viñ, ix yalan viñaj Naamán chi' icha tic:

—A ticnaic ix nachajel vuuj to malaj junocxo Dios d'a yolyib'añq'uinal tic, palta añej val e Diosal a ex israel ex tic. Yuj chi', elocab' d'a a c'ool a chaan in silab' svac' tic d'ayach, xchi viñ.

¹⁶ Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Svac' in ti' d'a Jehová, aton ayin schecab', max in chalaj tas tzac' chi', xchi viñ.

Vach'chom ix ochřej tean viñaj Naamán chi' d'a viñ, palta maj schalaj viñ. ¹⁷ Yuj chi' ix yalan viñaj Naamán chi' icha tic:

—Tato icha chi' jun, eloc val d'a a c'ool a chaan vic'b'at chab'oc chejal lum lum yic Israel tic, yujto a in a checab' in tic, mañxa junocxo dios b'aj ol vac' in silab', palta to añej d'a Jehová sDiosal Israel.5.17 ¹⁸ Añej val jun tzin c'an d'a Jehová to tzin yac' nivanc'olal, yujto ayic ol b'at viñ in reyal yaq'uem sb'a d'a stemplo sdiosal scuch Rimón, ol och quetzquetz viñ d'a in c'ab', añejtona' ol in em cuman yed' viñ d'a templo chi', yac'ocab' nivanc'olal Jehová d'a in patic yuj jun chi', xchi viñaj Naamán chi'.

¹⁹ Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Mañ ac' pensar, ixic, xchi viñ.

Ix b'at viñaj Naamán chi'. Palta quenanto sb'at viñ, ²⁰ ix snaan viñaj Giezi schecab' viñaj Eliseo chi': ¿Tas yuj toñej ix schab'at viñaj Naamán aj Siria viñ vajalil tic, malaj jab'oc tas ix yac'can viñ? Svac' in ti' d'a Jehová to b'at in tzac'vej viñ, yalñej tas ol viq'uec' d'a viñ, xchi viñ.

5.17 **5:17** A eb' comon anima syac'och eb' d'a sc'ool to añej d'a yol smach'en junoc dios syal yoch ejmelal d'ay. Yuj chi' ix sna' viñaj Naamán yic'anb'at lum lum yic Israel, ichato val chi' syal yoch viñ ejmelal d'a Jehová d'a schoñab' yalani.

²¹ Ix b'at lemnaj viñaj Giezi chi'. Axo ix yilancot viñaj Naamán to van scot viñ d'a spatic, ix emta viñ d'a yol scarruaje, ix cot viñ scha viñ, ix sc'anb'an viñ:

—¿Mantoc ay tas ix uji? xchi viñ.

²² Ix tac'vi viñaj Giezi chi' icha tic: Maay, malaj tasi, palta a viñ vajalil ix in checancot val d'ayach to ato val sc'och chavañ eb' quelemtac schecab' Dios spetoj d'a tzalquixtac yic Efraín. Yuj chi' sc'an viñ d'ayach to tzac' oxeoc arroba q'uen plata yed' cha mojañoc c'apac pichul yuj eb' viñ, xchi viñ.

²³ Ix tac'vi viñaj Naamán chi':

—Comonoc tz'el d'a a c'ool tza cha val vaqueoc arroba q'uen plata tic, xchi viñ.

Yacb'an van yalan viñ chi', ix schecan viñ ac'chajem q'ueen yed' cha moj c'apac pichul chi' d'a yol chab' coxtal, ix yac'ancot chavañ schecab' viñ yed' viñaj Giezi chi'. ²⁴ Ayic ix c'och eb' d'a tzalan b'aj ayec' viñaj Eliseo chi', ix yic'an ec' viñaj Giezi tastac yed'nac eb' schecab' viñaj Naamán chi', ix sc'ub'ancanel viñ d'a yol spat, ix schecan meltzaj eb' viñ. ²⁵ Elañchamel ix javi viñ d'a viñaj Eliseo chi', ix sc'anb'an viñaj Eliseo chi' d'a viñ:

—Giezi, ¿b'ajtil ix ach xid'eq'ui? xchi viñ.

—Malaj b'aj ix in xid'ec' mamin, xchi viñaj Giezi chi'.

²⁶ Palta ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ icha tic:

—Ayic ix emta jun viñ vinac d'a yol scarruaje ix cot viñ ul ach scha'a, ¿tocval maj yil in pixon jun chi' tza na'a? A ticnaic, mañ smojoc co chaan tumin yed' pichul. Mañ smojoc pax co manan te' avb'en te', icha te' olivo yed' te' uva, noc' calnel, ma noc' vacax, ma eb' viñ checab' yed' eb' ix checab'.

²⁷ Yuj jun tas ix a c'ulej tic, a ticnaic, a slepra viñaj Naamán chi' ol ochcan d'ayach yed' d'a eb' iñtilal d'a junelñej, xchi viñ.

Axo yic ix spucan sb'a viñaj Giezi yed' viñaj Eliseo chi', ayxo lepra d'a viñ, sacxoñej yilji snivanil viñ icha q'uen cheev.

6

A q'uen sch'acab' eb' schecab' Dios

¹ Ay junel ix yal eb' viñ schecab' Dios d'a viñaj Eliseo:

—Ina val jun lugar b'aj ayori ec' ed' tic, te lod'an.

² Yuj chi' tzoc val el d'a a c'ool tzoñ a chab'at d'a sti' a' Jordán, sb'at co ch'ac junjunoc co te', sco b'oanq'ue junoc pat b'aj tzoñ aji, xchi eb' viñ.

—Ixiquec, xchi viñaj Eliseo chi'.

³ —Tzoc yal a c'ool tzach b'at qued'oc, xchi jun viñ d'a viñ.

—Inye, ol in b'atoc, xchi viñ.

⁴ Yuj chi' ix b'at viñaj Eliseo chi' yed' eb' viñ d'a sti' a' Jordán ch'acoj te' chi'. ⁵ Ayic van sch'acan te' eb' viñ, ay jun viñ ix elta surnaj q'uen sch'acab', ix b'atcan q'uen d'a yol a a' chi', ix el yav viñ:

—Ach in c'ayb'umal. A jun q'uen ch'acab' tic hierro q'ueen, in majanpax q'ueen, xchi viñ.

⁶ —¿B'ajtil ix b'at q'ueen? xchi viñaj Eliseo chi'.

Ix sch'oxan viñ b'aj ix b'at q'ueen chi'. Ix xicanelta jun te te' viñaj Eliseo chi', ix yac'anem te' viñ d'a yol a', ix q'ueul b'achnaj q'uen ch'acab' chi' d'a sat a'.

⁷ —Ic'q'ueta q'ueen, xchi viñaj Eliseo chi' d'a viñ. Ix yac'anem sc'ab' viñ, ix yic'anq'ueta q'ueen viñ.

Viñaj Eliseo yed' eb' aj Siria

⁸ A viñ sreyal Siria ayoch oval yuj viñ d'a Israel, ix slajtian sb'a viñ yed' eb' viñ yajalil eb' viñ soldado smasanil b'ajtil sb'oq'ue scampamento eb' viñ. ⁹ Ix yalanb'at viñaj Eliseo d'a viñ sreyal Israel b'ajtac ayec' eb' viñ aj Siria chi' yic vach' syac' lista sb'a viñ b'ajtac ayec' eb' viñ chi'. ¹⁰ Ix schecanpaxb'at yilumal viñ sreyal Israel d'a juntzañ lugar b'aj syal viñ schecab' Dios chi', yic syil eb' viñ tas yaji, yuj chi' tzijtum el ix scol sb'a eb' viñ.

¹¹ A viñ sreyal Siria chi', ix te somchaj spensar viñ, yuj chi' ix yavtej eb' viñ yajalil soldado viñ, ix yalan viñ:

—Alec d'ayin mach junoc d'a co cal tic ayoch yed' viñ sreyal Israel chi', xchi viñ d'a eb' viñ.

¹² Ix tac'vi jun viñ yajal soldado icha tic:

—Malaj mach mamin, palta a viñaj Eliseo schecab' Dios ayec' d'a Israel chi', a viñ tz'alan d'a viñ rey masanil tas tzala', vach'chom d'a elc'altac tzala', xchi viñ.

¹³ Yuj chi' ix yal viñ sreyal Siria chi':

—Ixiquec, b'at ilec b'ajtil ayec' viñaj Eliseo chi', ol vac'anb'at jayvañoc in soldado yic b'at tzec'jicot viñ, xchi viñ.

Axo ix aj yalji d'a viñ rey chi' to a d'a Dotán ayec' viñaj Eliseo chi'. ¹⁴ Yuj chi' ix yac'anb'at jun ñilañ eb' viñ soldado viñ yed' eb' viñ ayq'ue d'a yib'añ chej yed' carruaje yic oval. D'ac'valil ix c'och eb' viñ d'a Dotán chi', ix yoyan sb'a eb' viñ d'a spatictac choñab' chi'. ¹⁵ Ayic ix sach'i, ix q'ue vaan viñ schecab' viñaj Eliseo chi'. Ayic ix elta viñ, ix yilan viñ to mañxo jantacoc soldado oyanec' d'a

spatictac choñab' chi', ay noc' chej yed' carruaje yic oval. Yuj chi' ix b'at viñ yal d'a viñaj Eliseo chi':

—Ay mamin, ¿tas val ol co c'ulej? xchi viñ.

¹⁶ Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Mañ ach xivoc, yujto ec'alto sb'isul eb' ayec' qued'oc d'a yichañ eb' viñ chi', xchi viñ.

¹⁷ Ix och ijan viñaj Eliseo chi' slesalvi d'a Jehová icha tic: Mamin tzin c'an d'ayach to tza jac sat viñ in checab' tic, xchi viñ. Ix jacji sat viñ checab' chi' yuj Jehová, ix yilan viñ to a d'a sattac vitz yed' d'a jolomtac vitz, toxoñej oyancot soldado d'a yib'añ chej yed' d'a yoltac carruaje nab'a c'ac', oyanoch d'a spatic yichañ viñaj Eliseo chi'.

¹⁸ Ayic van sjavi eb' viñ sirio chi' yac' oval, ix sc'anan viñaj Eliseo chi' d'a Jehová: Mamin tzin c'an d'ayach to tza mac sat eb' viñ tic, xchi viñ.

Axo Jehová ix macan sat eb' viñ soldado ajc'ol chi', icha ix aj sc'anan viñaj Eliseo chi'. ¹⁹ Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Eliseo chi' yal d'a eb' viñ:

—Mañoclaj jun b'e yed' jun choñab' tic tze saya'. Ochañec tzac'an vuuj, ol ex vic'b'at b'aj ayec' jun viñ tze say chi', xchi viñ d'a eb' viñ.

Ix yic'anb'at eb' viñ viñ d'a Samaria. ²⁰ Ayic toxo ix och eb' viñ d'a yol choñab' chi', ix lesalvi viñ icha tic: Mamin Jehová, jac sat eb' viñ yic syal yilan eb' viñ, xchi viñ. Ix jacji sat eb' viñ chi'. Ix yilan eb' viñ to a d'a yol choñab' Samaria ayec' eb' viñ. ²¹ Ayic ix yilan eb' viñ chi' viñ sreyal Israel, ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Eliseo chi'.

—Mamin, ¿tzam yal in milancham eb' viñ tic? xchi viñ.

²² Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Maay, mañ a milchamlaj eb' viñ. Q'uinaloc ay eb' syamchaj uuj d'a oval, ¿tom tza milcham eb'? Ac' va eb' viñ, tzac'an yuc' a' eb' viñ, tzac'an meltzaj eb' viñ d'a viñ yajalil, xchi viñ.

²³ Ix b'o jun nivan vael, ix va eb' viñ, ix yuc'an a' eb' viñ. Ix lajvi chi' ix yalan viñ sreyal Israel to spax eb' viñ, ix meltzaj eb' viñ b'aj ayec' viñ yajalil chi'. Atax ta' ix yactej eb' viñ soldado sirio yochta yic syixtan choñab' Israel yed' yochta eb' elc'al.

Ix oyjiq'ue Samaria

²⁴ Ix lajvi yec' jun tiempoal, a viñaj Ben-abad sreyal Siria, ix molb'ej masanil eb' viñ soldado viñ, ix b'at yoyanq'ue Samaria eb' viñ yic syac'an oval yed'oc. ²⁵ Yuj chi' ix em jun nivan vejel d'a Samaria chi'. Ix te q'ue stojol masanil tastac, yujto te vach' yajoch oyan eb' viñ aj Siria chi' d'a spatic choñab' chi'. A junoc sjolom noc' b'uru, 80 ciclo plata stojol, axo junoc vaso stza' noc' paramuch, oye' ciclo plata stojol.

²⁶ Ay jun c'u van sb'eyec' viñ sreyal Israel chi' d'a yib'añ smuroal choñab' chi', ix avajb'at jun ix ix d'a viñ:

—Mamin rey, colin, xchi ix.

²⁷ Ix tac'vi viñ rey chi':

—Tato max ach colji yuj Jehová, ¿tom a into val tic ol ach in colo'? ¿Tom ol yal vac'an ixim a trigo yed' a vino? ²⁸ ¿Tas tzach ic'ani? xchi viñ.

Ix tac'vi ix:

—A jun ix ix tic, ix yal ix d'ayin: Ac' jun une' tic co chi ticnaic, axo q'uic'an sco chi'an jun vic tic, xchi ix. ²⁹ Yuj chi' co tz'añ vune' chi', co chi'ani. Axo d'a junxo c'u chi', valan d'a ix to syac' yune' ix chi' co

chi'a, palta toxo ix sc'ub'ejel ix, xchi ix d'a viñ rey chi'.

³⁰ Ayic ix yab'an viñ rey tas ix yal jun ix chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ yuj sch'oxanel scusc'olal. Yacb'an van yec' viñ d'a yib'añ muro chi', ix yilan eb' anima ayec' d'a slac'anil chi' to ayoch pichul ya sva yuj viñ d'a yol spichul. ³¹ Ix yalan viñ rey chi': Cotocab'can yoval sc'ol Dios d'a vib'añ tato max viq'uel sjolom viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat d'a jun c'u tic, xchi viñ.

³² Ix schecanb'at jun viñ vinac viñ rey chi' d'a viñaj Eliseo chi'. C'ojanem viñ d'a yol spat yed' eb' viñ yichamtac vinaquil choñab'. Ayic manto c'ochlaj jun viñ schecab' viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ ichamtac vinac chi':

—Ilec tonab'i, ix scheccot jun viñ schecab' jun viñ milum anima chi' yic tzul yiq'uel in jolom viñ. Palta maclejec eyab' tas ol vala': Ayic ol javoc viñ chi', ol e maquel te' puerta tic, vach' tzeyutej e macan te', tzac'an sjavi viñ rey d'a spatic viñ, xchi viñ.

³³ Vanto val slolon viñ ix javi viñ schecab' viñ rey chi', ajun pax viñ rey chi', ix yalan viñ rey chi':

—A jun yaelal tic, a Jehová ix ac'ancoti. ¿Tasto val sco te tañvej ticnaic yic tzoñ scolani? xchi viñ.

7

¹ Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Eliseo chi' icha tic:

—Ab'ec val tas syal Jehová: A q'uic'an yab' icha tic, a d'a spuertail Samaria tic, a junoc almul ixim harina, jun ciclo plata stojol ixim. Chab' almul pax ixim cebada d'a jun ciclo q'ueen, xchi Jehová, xchi viñ.

² Ix tac'vi jun viñ stañvan viñ rey chi' icha tic:

—Vach'chom sjacvi sventenail satchaañ yuj Jehová, palta max ujilaj icha tzal chi', xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Olto il val jun chi', palta mañxo ol a valaj ixim, xchi viñ.

³ A d'a jun tiempoal chi', ay chañvañ eb' viñ ayoch lepra d'ay, ayel eb' viñ d'a stiel choñab' chi', ix yal-lan eb' viñ d'ay junjun:

—¿Tas val sco c'ulej d'a tic? Toñej c'ojan oñ em co tañvan cham co b'a. ⁴Tato tzoñ och d'a yol choñab' tic, yovalil tzoñ cham yuj vejel. Tato tzoñ can c'ojan d'a tic, yovalil ol oñ champaxoc. A ticnaic coyec d'a scampamento eb' sirio, talaj tzoñ yac' nivanc'olal eb', max oñ smil-laj eb'. Tato maay jun, toxonton yic chamel caji, xchi eb' viñ.

⁵ Ayic numnonxo sq'uic'b'i, ix b'at eb' viñ d'a scampamento eb' sirio chi'. Axo ix c'och eb' viñ, ix yilan eb' viñ mañxa junoc mach ayeq'ui. ⁶Yujto a Jehová ix ac'an yab' eb' soldado sirio sc'añ yec' carruaje yed' noc' chej yed' pax jun nivan ñilañ soldado. A yalan eb' sirio chi' to a viñ sreyal eb' israel ix tupan eb' viñ sreyal hitita yed' viñ sreyal Egipto yic syac'an oval yed' eb' yalani. ⁷Yuj chi' ayic van sq'uic'b'i ix b'at eb' elelal, ix yactancan scampamento eb' yed' smantiado yed' noc' chej yed' scarruaje eb'. Añej eb' ix scol sb'a. ⁸Ayic ix c'och eb' viñ ayoch lepra chi' d'ay d'a stitac campamento chi', ix och eb' viñ d'a yol junoc mantiado, ix va eb' viñ, ix yuc'an a' eb' viñ. Ix yic'anelta q'uen oro eb' viñ, q'uen plata yed' pichul, ix b'at eb' viñ sc'ub'ejeli. Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' viñ, ix ochxi eb' viñ d'a yol junxo mantiado, ix yic'anelta eb' viñ

tastac ay d'a yool, ix b'atxi eb' viñ sc'ub'ejeli. ⁹ Ix laj yalan eb' viñ d'ay junjun:

—Mañ vach'oc jun van co c'ulan tic. A ticnaic smoj val quic'anb'at ab'ix, palta ichrñejta' cajeq'ui. Tato sco tañvej, ato q'uic'an b'at cala', ay ta tas scot d'a quib'añ. Vach' to b'at calec d'a viñ rey, xchi eb' viñ.

¹⁰ Yuj chi' ix b'at eb' viñ, ix yavtan eb' viñ stañvumal sti' choñab' chi' eb' viñ, ix yalan eb' viñ icha tic:

—Ix oñ xid'ec' d'a scampamento eb' sirio, mañxa junoc mach ayeq'ui, mañxa junoc mach scab' sloloni, axoñej noc' chej yed' noc' b'uru etzjab'cani. Axo smantiado eb', icha ix aj sb'oancan eb', icha chi' yajcani.

¹¹ Ix b'at eb' viñ stañvumal sti' choñab' chi' yavtej eb' viñ stañvan spalacio viñ rey. ¹² Ix alji yab' viñ rey chi', yuj chi' ix q'ue vaan viñ d'ac'valil chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ ayoch d'a opisio yed'oc:

—Ol val d'ayex tas snib'ej eb' sirio chi' tzoñ yutej, yujto yojtac eb' to van co cham yuj vejel, yuj chi' ix yactejan scampamento eb' chi', ix sc'ub'anel sb'a eb' d'a caltac te', yuj chi' tato tzoñ el d'a spatiquel choñab' tic, ol oñ syam eb' d'a pitzanil, axo yochcancot eb' d'a yol choñab' tic, xchi viñ rey chi'.

¹³ Ix yalan junoc eb' viñ schecab' viñ icha tic:

—B'atocab' jayvañoc vinac yila' yed' ovañoc noc' chej ayto ec' tic, ol quilani tas ix uji chi'. Tato scham eb', mato maay, lajanñej, yujto ay smay b'aj sb'at eb' chi', ay pax smay d'a tic, xchi viñ checab' chi'.

¹⁴ Yuj chi' ix yic'b'at chab' carruaje eb' yed' noc' chej, ix checjib'at eb' yuj viñ rey chi', yic b'at yil

eb' b'ajtil ix b'at eb' sirio chi'. Ix yalan viñ d'a eb' icha tic: B'at ilec tas val yaji, xchi viñ. ¹⁵ Ix b'at tzac'an eb' d'a yoclem eb' sirio chi', masanto ix c'och eb' d'a a' Jordán. Ix yilan eb' to aycan spichul eb' d'a yoltac b'e yed' syamc'ab' eb' ayic van yel eb' scol sb'a yalani. Elañchamel ix meltzaj eb' checab' chi', ix ul yalan eb' d'a viñ rey chi' tas ix yil eb' chi'. ¹⁶ Ix lajvi chi' ix elta masanil eb' anima d'a yol choñab' chi', ix yic'anelta masanil tastac ay d'a yol scampamento eb' sirio chi' eb', ix yic'ancot eb'. Ix elc'och icha ix aj yalan Jehová, a jun almul ixim harina, jun ciclo plata stojol ixim. Chab' almul pax ixim cebada d'a jun ciclo plata chi'.

¹⁷ Ix yalan viñ rey d'a viñ stañvumal to scan viñ stañvej spuertail choñab' chi', palta ix b'at eb' anima d'a yib'añ viñ, ix telvican viñ d'a scal yoc eb', ix cham viñ, icha ix aj yalan viñaj Eliseo schecab' Dios d'a viñ ayic ix xid'ec' viñ rey lolonel yed' viñaj Eliseo chi'.

¹⁸ Ix elc'och icha ix aj yalan viñaj Eliseo chi' to a d'a spuertail choñab' Samaria yab' icha tic q'uic'an, schoñchaj ixim harina, a jun almul ixim, jun ciclo plata stojol. Chab' almul pax ixim cebada d'a jun ciclo q'ueen, xchi viñ. ¹⁹ Axo jun viñ stañvumal viñ rey chi', ix tac'vi viñ d'a viñ schecab' Dios chi': Vach'chom sjacvi sventenail satchaari yuj Jehová, palta max ujilaj icha tzal chi', xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Eliseo: Olto il val jun chi', palta mañxo ol a valaj ixim, xchi viñ. ²⁰ Ichaton chi' ix aji, yujto a eb' anima ix tec'anham viñ d'a spuertail choñab' chi'.

8

Ix ac'jixi smacb'en ix aj Sunem

¹ Ix yalan viñaj Eliseo d'a ix aj Sunem, aton ix pitzvinacxi yune' yuj viñ, ix yalan viñ d'a ix icha tic: Ixic, b'at cajnajan d'a junocxo nación yed' eb' cajan d'a a pat, yujto ix yal Jehová to ol yac'cot junoc nivan vejel d'a co nación tic, uque' ab'il ol yac'a', xchi viñ d'a ix. ² Yuj chi' ix sc'anab'ajej ix sb'ati, icha ix aj yalan viñ chi'. Ix b'atcan ix d'a yol smacb'en eb' filisteo. Uque' ab'il ix can cajan ix ta'.

³ Ix lajvi chi', ix paxta ix d'a smacb'en eb' filisteo chi'. Ix b'at ix d'a yichañ viñ sreyal Israel yic sc'anaxi spat ix yed' sluum. ⁴ Van slolon viñ rey chi' yed' viñaj Giezi schecab' viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñ icha tic: Al vab' masanil tastac satub'tac ix sc'u lej viñaj Eliseo chi', xchi viñ.

⁵ A val yic van yalan viñaj Giezi chi' yab'ixal tas ix aj yac'anxi pitzvoc jun yune' jun ix ix chi' viñaj Eliseo chi', ix javi ix yal yuj sluum yed' spat. Yuj chi' ix yalan viñaj Giezi chi' d'a viñ rey chi' icha tic:

—Mamin rey, aton val jun ix ix tic svala', aton jun yune' ix tic pitzvinacxi yuj viñaj Eliseo chi', xchi viñ d'a viñ rey chi'.

⁶ Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a ix, ix yalan jun ab'ix chi' ix d'a viñ. Ix lajvi chi' ix schecan junoc eb' schecab' viñ rey chi' yic b'at ac'jixi smacb'en ix ix chi' yed' masanil sat avb'en ix el d'a luum yictax ix el ix d'a yol nación chi' masanto ix meltzajxi ix.

Ix och viñaj Hazael reyal d'a Siria

⁷ Ay junel ix b'at viñaj Eliseo d'a Damasco. A d'a jun tiempoal chi', te penaay viñaj Ben-adad sreyal Siria. Ix alchaj d'a viñ to ix c'och viñ schecab'

Jehová ta'. ⁸ Yuj chi' ix yal viñ rey chi' d'a viñaj Hazael schecab' icha tic:

—Ic'b'at junoc silab' tzach b'at il viñ schecab' Jehová chi'. Tza c'anan d'a viñ to sc'amb'ej viñ d'a Jehová chi' vuuj, tato olto in b'oxoc yuj jun yaelal tic, xchi viñ.

⁹ Ix b'at viñaj Hazael chi' yil viñaj Eliseo chi'. Ix yic'amb'at silab' viñ, aton tas te vach' tz'el d'a Damasco chi', 40 noc' camello cuchjinac silab' chi'. Ayic ix c'och viñ d'a yichañ viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:

—A viñ a checab' aj Ben-adad sreyal Siria, a viñ tzin checancoti yic tzul in c'amb'an d'ayach, tom olto b'oxoc sc'ol viñ yuj jun yaelal ayoch d'ay, mato mañxo, xchi viñ.

¹⁰ Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Ixic, tzalan d'a viñ to ol b'oxoc sc'ol viñ yuj jun yaelal chi', palta ix yal Jehová to ol chamxoñej viñ, xchi viñ.

¹¹ A val d'a jun rato chi', ix te och q'uelan viñaj Eliseo chi' d'a sat viñaj Hazael chi', masanto ix q'uixvi viñ. Ix lajvi chi' ix oc'q'ue viñ schecab' Dios chi'. ¹² Yuj chi' ix sc'amb'ej viñaj Hazael chi' d'a viñ:

—Mamin ¿tas yuj tzach oq'ui? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Vojtac val to ol ac' val chucal d'a eb' vetisrael, ol ac'och sc'ac'al scuartel eb', ol a milanham eb' quelemtac d'a oval. Ol a milanham eb' cotac unin, ol a tecanelta yol sc'ol eb' ix yab'ix, xchi viñ.

¹³ Ix yalan viñaj Hazael d'a viñ icha tic:

—A in tic te malaj jab'oc velc'ochi, lajan in icha junoc noc' tz'i'. ¿Tas val ol aj in c'ulan tas icha chi'? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Eliseo chi' d'a viñ:

—Toxo ix yal Jehová d'ayin to a ach ol ach ochcan sreyaloc Siria tic, xchi viñ.

¹⁴ Ix lajvi chi' ix spucan sb'a viñaj Hazael chi' yed' viñaj Eliseo chi', ix meltzaj viñ d'a viñ yajalil chi'. Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:

—¿Tas xchi viñaj Eliseo chi' d'ayach? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Hazael chi' icha tic:

—Ix yal viñ d'ayin tob' ol ach b'oxoc yuj jun a yaelal tic, xchi viñ.

¹⁵ Axo d'a junxo c'u, ix sch'ayan jun c'apac c'apac pim viñaj Hazael chi', ix b'at yac'anb'at c'apac viñ d'a sat viñ rey chi', ix tup yic viñ. Icha chi' ix aj scham viñ rey chi'. Axo viñaj Hazael chi' ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

*Ochnac viñaj Joram reyal d'a Judá
(2Cr 21.1-20)*

¹⁶ Ayic oyexo ab'il yoch viñaj Joram yuninal viñaj Acab reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Joram yuninal viñaj Josafat yac'an reyal d'a Judá.

¹⁷ A viñaj Joram chi', 32 ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal chi'. Vajxaque' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. ¹⁸ Palta a' sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel yed' sb'eyb'al eb' yirñtilal viñaj Acab chi' ix sb'eyb'alej viñ, yujto ix yic' ix yisil viñaj Acab chi' viñ yetb'eyumoc. Yuj chi', te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. ¹⁹ Palta maj yal-laj sc'ol Jehová ix satel Judá, yujto yac'naccan sti' d'a viñaj rey David schecab' to ol ochñejcan yirñtilal viñ reyal.

²⁰ A d'a stiempoal viñaj Joram chi', ayic ix yac'an reyal viñ, ix yiq'uel sb'a eb' aj Edom d'a yalañ

smandar choñab' Judá, ix yac'anoch sreyal eb' d'a yol yico'. ²¹ Yuj chi' ix b'at viñaj Joram chi' yed' masanil scarruaje yac' oval yed' eb' aj Edom chi' d'a Zair, palta a eb' aj Edom chi', ix oymaj eb' d'a spatic viñ yed' eb' yajal yaj d'a scarruaje viñ yic oval. Axo d'ac'valil ix q'ue van viñ, ix yac'an oval viñ yed' eb' edomita chi'. Icha chi' ix aj scolanel sb'a viñ d'a yol sc'ab' eb', a eb' soldado viñ chi', ix paxcan eb' d'a spat. ²² Atax ta' ix yiquej sb'a eb' aj Edom chi'. Añeja' pax d'a jun tiempoal chi' ix yiq'uel sb'a choñab' Libna d'a Judá chi'.

²³ A jantacto yab'ixal viñaj Joram chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. ²⁴ Ayic ix cham viñaj Joram chi', ix mucji snivanil viñ b'aj mucan eb' smam yicham, aton d'a schoñab' viñaj David. Axo viñaj Ocozías viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

*Ochnac viñaj Ocozías reyal d'a Judá
(2Cr 22.1-6)*

²⁵ Ayic slajchavil ab'il yoch viñaj Joram yuninal viñaj Acab reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Ocozías yac'an reyal d'a Judá. ²⁶ A viñaj Ocozías chi', 22 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi', jun ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Atalía sb'i ix snun viñ, yixchiquin ix viñaj Omri sreyal Israel. ²⁷ A viñaj Ocozías chi', a sb'eyb'al viñaj Acab ix sb'eyb'alej viñ, te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, yujto smam icham viñaj Acab chi' viñ.

²⁸ A viñaj Ocozías chi', junñej ix yutej spensar viñ yed' viñaj Joram yuninal viñaj Acab, ix yac'an oval eb' viñ d'a Ramot d'a yol yic Galaad yed' viñaj Hazael sreyal Siria, palta ix lajvi viñaj Joram chi'

yuj eb' sirio chi'. ²⁹ Yuj chi' ix c'ochcan viñ d'a Jezreel yic syañtan sb'a viñ b'aj ix echnaj yuj eb' sirio chi'. Ix c'och viñaj Ocozías chi' yil viñ yujto ya yaj viñ.

9

Ix sic'jioch viñaj Jehú reyal d'a Israel

¹ A viñaj Eliseo schecab' Dios, ix yavtej jun viñ yetchecab'vumal viñ quelemto, ix yalan viñ icha tic:

—Ac' lista a b'a, tzach b'at d'a Ramot d'a yol yic Galaad. Ic'b'at jun yed'tal aceite tic tzach b'ati. ² Ayic tzach c'och ta', tza sayanec' viñaj Jehú yuninal viñaj Josafat yixchiquin viñaj Nimsi. Tzach och b'aj ayec' viñ chi', tzic'anelta viñ d'a scal eb' viñ ayec' yed' viñ ta', tzic'anb'at viñ d'a junocxo cuarto. ³ Slajvi chi' tzic'ancot aceite chi', tza tob'anq'ue d'a sjolom viñ, tzalan d'a viñ icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: A in tzach in sic'caneli yic ol ach och reyal d'a Israel, xchi, xa chi. Slajvi chi' tza jacan puerta, tzach el lemnajoc, mañ ach och vaan, xchi viñaj Eliseo chi'.

⁴ Yuj chi' ix b'at viñ quelem schecab' Dios d'a Ramot d'a yol yic Galaad chi'. ⁵ Ayic ix c'och viñ ta', molanec' masanil eb' viñ yajalil eb' soldado, ix yalan viñ icha tic:

—Ach in capitán, ay val jab' tas ol val d'ayach, xchi viñ.

—¿Mach junoc oñ b'aj tzal chi'? xchi viñaj Jehú.

—Ach in capitán, a ach ton tzach vala', xchi viñ d'a viñaj Jehú chi'.

⁶ Ix lajvi chi', ix q'ue jucnaj viñaj Jehú chi', ix och viñ d'a yol pat. Ix yac'anq'ue aceíte viñ schecab' Dios chi' d'a sjolom viñ, ix yalan viñ:

—A Jehová co Diosal tz'alan d'ayach icha tic: A in tzach in sic'caneli, yic ol ach och reyal d'a in choñab' Israel. ⁷ A ach ol a satel masanil eb' yiñtilal viñaj Acab, viñ ayach d'a yalañ smandar. Icha chi' ol aj in pacan schamel eb' viñ in checab' yed' eb' viñ tz'alanel in lolonel, yujto elnac schiq'uil eb' viñ yuj ix Jezabel. ⁸ Masanil eb' yiñtilal viñaj Acab chi', yovalil ol satel eb'. Masanil eb' vinac, vach'chom checab' yaji, ma yic sb'a, ol satel eb' d'a choñab' Israel. Mañxa junoc yiñtilal viñ chi' olto canoc. ⁹ Icha vutejnac yiñtilal viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, icha vutejnacpax yic viñaj Baasa yuninal viñaj Ahías, icha val chi' ol vutej yiñtilal viñaj Acab chi'. ¹⁰ Axo pax ix Jezabel jun, a noc' tz'i' ol chianb'at snivanil ix d'a yol yic Jezreel, mañxalaj mach ol mucan ix, xchi Jehová, xchi viñ schecab' Dios chi'.

Ayic ix lajvi yalan masanil juntzañ tic viñ schecab' Dios chi', ix sjacan spuertail jun pat chi' viñ, ix b'at viñ elelal. ¹¹ Ayic ix c'ochxi viñaj Jehú chi' b'aj molanec' eb' viñ yetyajalil chi', ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñ:

—¿Tas xchi, vach' ama? ¿Tas yuj ix ul ach yil jun viñ quistal chi'? xchi eb' viñ.

—A ex tic eyojtacxo viñ, eyojtac tas syaltaxon eb' viñ schecab' Dios chi', xchi viñaj Jehú chi'.

¹² —Maay, mañ cojtacoclaj, al d'ayoñ tas ix ul yal viñ, xchi eb' viñ.

Ix tac'vi viñaj Jehú chi' d'a eb' viñ:

—Ix yal viñ d'ayin icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: A in tzach in sic'canel sreyaloc Israel ticnaic, xchi Jehová, xchi viñ d'ayin, xchi viñaj Jehú chi'.

¹³ Ix lajvi chi', junjun eb' viñ ix yiq'uel sjucan pichul, ix slich'anem eb' viñ d'a yalañ yoc viñaj Jehú b'aj b'achquiltac sq'uei. Ix laj spu'an sch'aac eb' viñ, te chaañ ix yal eb' viñ: A viñaj Jehú, reyxox viñ, xchi eb' viñ.

Ix cham viñaj Joram yuj viñaj Jehú

¹⁴ A viñaj Jehú yuninal viñaj Josafat yixchiquin viñaj Nimsi, te chuc tas sna viñ d'a yib'añ viñaj Joram. A viñaj Joram chi', ayñejoch viñ yed' eb' yetisraelal scolanelta choñab' Ramot d'a yol yic Galaad d'a yol sc'ab' viñaj Hazael sreyal Siria.

¹⁵ Palta ayxo jaye' c'u sc'och viñ d'a Jezreel yic syañtan sb'a viñ b'aj ix lajvi yuj eb' sirio chi' ayic ix yac'an oval viñ yed' viñaj Hazael chi'. Ix yalan viñaj Jehú d'a eb' ajun yed'oc: Tato d'a val yel e gana tzin och e reyaloc, malaj junoc mach tz'el d'a yol choñab' tic yic vach' malaj mach sb'at alan jun ab'ix tic d'a eb' viñ aj Jezreel, xchi viñ. ¹⁶ Ix q'ue viñ d'a yol scarruaje yic oval, ix b'at viñ d'a Jezreel b'aj van yañtan sb'a viñaj Joram chi'. Aypaxec' viñaj Ocozías sreyal Judá ta', yujto ayc'och viñ yil viñaj Joram chi'. ¹⁷ Ayic ix yilanb'at viñ ayq'ue d'a chaañ stañvej choñab' Jezreel chi' to van sjavi viñaj Jehú yed' jun ñilañ eb' soldado, ix el yav viñ, ix yalan viñ:

—Ay juntzañ eb' soldado van sjavi, xchi viñ.

Yuj chi' ix yal viñaj Joram chi' icha tic:

—B'atocab' junoc viñ soldado d'a yib'añ chej, yic b'at yil viñ mach jun sjavi chi', sc'anb'anpax d'ay, tom d'a ac'anc'olal sjavi, xchi viñ.

¹⁸ Yuj chi' ix b'at jun viñ soldado d'a yib'añ chej chi' yic b'at yil viñ, ix yalan viñ:

—A viñ rey tzin checancot in c'anb'ej d'ayach, tom ac'anc'olal tzach javi, xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñ:

—A ach tic, malaj alan ic d'a jun tic, añej to tzach och tzac'an vuuj, xchi viñ.

Axo ix yalanxi viñ stañvumal choñab' chi' icha tic:

—A viñ checab' chi', ix c'och viñ b'aj van sjavi eb' chi', palta malaj viñ smeltzaji, xchi viñ.

¹⁹ Val d'a jun rato chi' ix checjib'at junxo viñ soldado d'a yib'añ chej yuj viñ rey chi'. Ix c'och viñ soldado chi' d'a eb', ix yalan viñ:

—A viñ rey tzin checancoti yic tzul in c'anb'an d'ayach, tom ac'anc'olal tzach javi, xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñ:

—A ach tic, malaj alan ic d'a jun tic, añej to tzach och tzac'an vuuj, xchi viñ.

²⁰ Ix yalanxi viñ stañvumal choñab' chi':

—Añeja' junxo viñ chi' ix c'och viñ d'a eb', palta malaj viñ smeltzaji. A mach sja d'a yol carruaje chi', ichato a viñaj Jehú yixchiquin viñaj Nimsi, yujto te locotac scot viñ, ichataxon smodo, xchi viñ.

²¹ Yuj chi' ix yalan viñaj Joram chi':

—Aq'uecoch noc' chej d'a in carruaje yic oval, xchi viñ.

Yuj chi' ix b'ochaj scarruaje viñaj Joram sreyal Israel chi' yed' pax yic viñaj Ocozías sreyal Judá.

Ix b'at eb' viñ junjun d'a yol scarruaje chi'. Ix b'at schaan viñaj Jehú chi' eb' viñ. Ix schalaj sb'a eb' viñ d'a lum sluum viñaj Nabot d'a yol yic Jezreel. ²² Ayic ix yilan viñaj Joram chi' to a viñaj Jehú sc'ochi, ix yalan viñ:

—Ach Jehú, ¿tom d'a ac'anc'olal tzach javi? xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi':

—Tom ijan ac'anc'olal tzin javi yacb'an a ix a nun ix Jezabel, añeja' yac'anem sb'a ix d'a juntzañ sdiosal yed' d'a yajb'aalil, xchi viñ.

²³ Yuj chi' ix meltzaj viñaj Joram chi', ix el lemnaj viñ, ixto avajcan viñ d'a viñaj Ocozías chi':

—Ocozías, chamel jun tic, xchi viñ.

²⁴ Yuj chi' a viñaj Jehú chi' yed' val yip viñ ix sjulb'at sjul-lab' d'a viñaj Joram chi', aval d'a snañal yich spatic viñ ix ochi, ix c'axpaj d'a spixan viñ. Yuj chi' ix telvi viñ d'a yol scarruaje chi', ix cham viñ. ²⁵ Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñaj Bidcar, viñ scolvaj yed'oc:

—Iq'uelta viñ d'a yol scarruaje chi', tza yuman-canb'at viñ d'a yol smacb'encan viñaj Nabot aj Jezreel, yujto tzato in nacoti to a ach jun ved'nac ach ayic tzac'an oñ och d'a spatic scarruaje viñaj Acab smam jun viñ tic, ayic yalannaccan jun lolonel tic Jehová d'a yib'añ viñaj Acab chi' icha tic:

²⁶ A evi vil schamel viñaj Nabot yed' eb' yuninal. Añeja' icha val chi' ol aj vac'an spac d'ayach d'a jun lugar tic, xchi Jehová. Yuj chi' íq'uelta snivanil viñ chi', tza julancanb'at d'a lum sluumcan viñaj Nabot chi', yujto icha chi' ajnac yalan Jehová, xchi viñaj Jehú chi'.

Ix cham viñaj Ocozías yuj viñaj Jehú

²⁷ Ayic ix yilan viñaj Ocozías sreyal Judá tas ix uji chi', ix el lemnaj viñ, ix b'atcan viñ d'a sb'eal Bethagán, palta ix b'at viñaj Jehú chi' d'a spatic viñ, ix yalan viñ:

—Milecpaxcham jun viñ tic, xchi viñ.

Ix yamchaj viñaj Ocozías chi' yuj eb' d'a svitzal Gur d'a slac'anil Ibleam. Ata' ix lajvi viñ d'a yol scarruaje chi' yuj eb', palta ixto yal yel viñ, masanto ix c'och viñ d'a Meguido. Ata' ix cham viñ. ²⁸ Ix lajvi chi' ix ic'jib'at snivanil viñ yuj eb' viñ schecab' d'a Jerusalén d'a yol jun carruaje. Ix mucchaj viñ b'aj mucan eb' smam yicham d'a schoñab' viñaj rey David.

²⁹ A viñaj Ocozías chi', ix schael yich viñ yac'an reyal d'a Judá ayic yuxluchilxo ab'il yoch viñaj Joram yuninal viñaj Acab reyal d'a Israel.

Schamel ix Jezabel

³⁰ Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Jehú chi' d'a Jezreel. Ayic ix yab'an ix Jezabel tas ix uji chi', ix yac'an uc' stitac sat ix, ix sjixb'an sjolom ix, ix elta d'añan ix d'a jun ventena. ³¹ Ayic ix c'och viñaj Jehú d'a ti' choñab' chi', ix yalan ix d'a viñ icha tic:

—¿Vach'am a c'ool? Lajan ach yed' viñaj Zimri, ix a milcham viñ ajalil, xchi ix.

³² Ix q'ue q'uelan viñaj Jehú chi' d'a jun ventena chi', ix yalan viñ:

—¿Mach ayoch ved'oc? xchi viñ.

Ay chavañ oxvañ eb' viñ munlajvum d'a yol spat ix, ix elta d'añan eb' viñ yila'. ³³ Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a eb' viñ:

—Equec emta jun ix ix chi' d'a tic, xchi viñ.

Ix yecancot sutnaj ix eb' viñ, ix laj och tzipnaj schiq'uil ix d'a sattac yich pat chi' yed' d'a noc' chej, axo noc' chej chi' ix ec' d'a yib'añ snivanil ix chi' yed' scarruaje. ³⁴ Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Jehú chi' vael.

Ayic ix lajvi sva viñ chi', ix yalan viñ:

—Ilec tas tzeyutej jun ix ix te chuc chi', yujñej to yisil ix viñ rey, yuj chi' mucchajocab' ix, xchi viñ.

³⁵ Ayic ix b'at eb' viñ smuc snivanil ix yalani, ix yilan eb' viñ to axoñej sb'aquil sjolom ix, yoc ix yed' sc'ab' ix ayeq'ui. ³⁶ Axo ix paxta eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a viñaj Jehú tas yaji, ix yalan viñ:

—Icha tic ix aj yelc'och tas schecnac Jehová yal viñaj Elías aj Tisbe, viñ schecab' to a noc' tz'i' ol chianb'at snivanil ix Jezabel d'a yol yic Jezreel.

³⁷ A snivanil ix chi', stza' noc' noc' ol ajcanb'atoc, yuj chi' yalxoñej b'aj ol can d'a sattac lum lum d'a yol yic Jezreel, malaj mach ol alanoc: Ina b'aj mucan ix Jezabel tic, mañ xchioc eb', xchi Jehová, xchican viñaj Elías chi', xchi viñaj Jehú chi'.

10

A viñaj Jehú ix satanel eb' yiñtilal viñaj Acab

¹ A d'a Samaria, ay 70 eb' viñ yiñtilal viñaj Acab. Yuj chi' ix stz'ib'ejb'at jun carta viñaj Jehú d'a eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' yed' d'a eb' viñ yilumal eb' viñ yiñtilal viñaj Acab chi'. Ix yalan viñ d'a scarta chi' icha tic: ² A b'aj ayex chi', ata' ayec' eb' yiñtilal viñ e reyal, noc' chej, carruaje yic oval, jun choñab' te vach' yaji yed' jantac syamc'ab' viñ yic oval. Yuj chi' ayic ol c'och jun carta tic d'ayex, ³ tze siq'uel junoc yiñtilal viñ eyajalil chi' te vach',

smoj val yoch e reyaloc sq'uexuloc viñ smam chi', tzeyac'an oval yuj yopisio viñ eyajalil chi', xchib'at viñ d'a eb' viñ.

⁴ Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix te xivq'ue eb', ix yalan eb' icha tic: Ina tax maj tzac'van stec'b'an sb'a chavañ eb' viñ rey d'a yichañ viñ, ocoñxo ¿tom a oñ to tic ol yal co tec'b'an co b'a d'a yichañ viñ? xchi eb'.

⁵ Axo viñ tz'ilan spalacio viñ rey chi' yed' viñ sgobernadoral choñab' chi', masanil eb' yichamtac vinaquil choñab' yed' pax eb' ix ilan q'uib' eb' yuninal viñaj Acab chi', ix yalb'at eb' d'a viñaj Jehú chi': A oñ tic ayoñ ec' d'a yol a c'ab'. Masanil tas ol ala' ol co c'anab'ajej, mañ ol cac'ochlaj junocxo co reyal. Ujocab' icha tas vach' tz'aj a naani, xchib'at eb'.

⁶ Ix stz'ib'anxib'at junxo carta viñaj Jehú chi' d'a eb', ix yalan viñ: Tato tze nib'ej tzex och ved'oc, ol e c'anab'ajan tas svala', a q'uic'an tzeyic'cot sjolom eb' yiñtilal viñ eyajalil chi', tzex javi d'ayin d'a Jezreel tic, xchib'at viñ d'a eb'.

A eb' 70 yiñtilalcan viñ rey chi', junñej yaj eb' yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' ix ilan q'uib' eb' d'a Samaria chi'. ⁷ Ayic ix schaan jun carta chi' eb', ix syaman eb' 70 yiñtilal viñ rey chi' eb', ix xicjiel sjolom eb' yuj eb'. Ix yac'anem sjolom eb' chi' eb' d'a yol juntzañ mooch, ix yac'anb'at eb' d'a viñaj Jehú d'a Jezreel chi'. ⁸ Ix javi jun viñ checab' d'a viñaj Jehú chi', ix yalan viñ:

—Toxo ix ic'chajcot sjolom eb' yiñtilal viñ rey, xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi':

—Chab' juyañ tzeyutejcan d'a sti' choñab' tic. Ata' scani masanto q'uic'an, xchi viñ.

⁹ Axo d'a junxo c'u, ix b'at viñaj Jehú chi', ix och liñan viñ d'a ti' choñab' chi', ix yalan viñ d'a masanil eb' anima:

—A ex tic, malaj e mul. A in ix in milcham viñ co reyal yuj vic'anel viñ d'a yopisio, palta ¿mach ix milancham masanil juntzañ eb' tic? ¹⁰ A ticnaic scham val eyojtacaneli to a masanil tas yalnaccan Jehová d'a yib'añ eb' yirñtilal viñaj Acab, malaj junoc mañ ol elc'ochoc. Van yelc'och masanil tas schecnac Jehová yalcanel viñaj Elías schecab', xchi viñaj Jehú chi'.

¹¹ A viñaj Jehú chi', ix smilcham juntzañ sc'ab' yoc viñaj Acab chi' viñ d'a Jezreel, aton eb' nivac vinac yaji yed' eb' yamigo viñaj Acab chi' yed' eb' yac'nacoch viñ sacerdoteal. Mañixo junoc eb' ix cani.

¹² Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Jehú chi' d'a Samaria. Ayic van sb'at viñ chi' d'a yol b'e, ix c'och viñ d'a jun b'aj tz'ajtaxon eb' tañvum calnel. ¹³ Ata' ix schalaj sb'a viñ yed' juntzañ eb' sc'ab' yoc viñaj Ocozías sreyal Judá, ix sc'anb'an viñ d'a eb':

—¿Mach ex a ex tic? xchi viñ d'a eb'.

Ix tac'vi eb' d'a viñ:

—A oñ tic ayto cuj co b'a yed' viñaj Ocozías, oñ javi cac' stzatzil sc'ol eb' viñ yuninal viñ rey yed' eb' yune' ix reina Jezabel, xchi eb'.

¹⁴ Ix yalan viñaj Jehú d'a eb' ajun yed'oc:

—Yamec eb', xchi viñ.

Axo eb' ajun yed' viñ chi' ix yaman eb', ix smilancham eb' viñ d'a sti' jun a' uc'b'il a' scuch Betegued b'aj tz'ajtaxon eb' tañvum calnel chi'. 42 eb' d'a smasanil, mañxo junoc eb' ix cani.

¹⁵ Ayic ix elxi viñaj Jehú chi' ta', ix schalan sb'a viñ yed' viñaj Jonadab yuninal viñaj Recab. Ix yac'an stzatzil sc'ool viñ viñaj Jehú chi', ix yalan viñ:

—¿Mec'an ach am ved'oc, icha in tic vach' in naan d'a a patic? xchi viñ.

—I', vach' toni, xchi viñaj Jonadab chi' d'a viñ.

—Tato icha chi' an, ac'cot a c'ab' d'ayin, xchi viñaj Jehú chi' d'a viñ.

Ix yac'anb'at sc'ab' viñaj Jonadab chi' d'a viñ, ix yic'anq'ue viñ viñ d'a yol scarruaje chi'. ¹⁶ Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñ icha tic:

—Coñ ved'oc, ol in ch'ox ila' tas ol vutej yic tzin c'anab'ajej tas ix yal Jehová, xchi viñ.

Yuj chi' ix yic'b'at viñaj Jonadab chi' viñ d'a yol scarruaje chi'. ¹⁷ Ayic ix c'och viñaj Jehú chi' d'a Samaria, ix smilancham masanil eb' yirñtilal viñaj Acab viñ ta', aton eb' pitzanto ix cani. Yuj chi' pilan ix satel eb' smasanil yuj viñ, icha ajnac yalan Jehová d'a viñaj Elías.

Ix satjiel ejmelal d'a Baal yuj viñaj Jehú

¹⁸ Ix lajvi chi', ix smolb'an masanil choñab' viñaj Jehú chi', ix yalan viñ:

—A viñaj Acab, quenñej ochnac viñ ejmelal d'a Baal, a inxo pax tic, ec'b'alto ol in och ejmelal d'a Baal chi'. ¹⁹ Yuj chi' avtejec masanil eb' viñ schecab' Baal yed' mach tz'ochtaxon ejmelal d'ay yed' masanil eb' sacerdote yaj d'ay. Mañxa junoc

mach max javi, yujto ol in b'o jun nivan silab' yuj vic'anchaari Baal chi'. A mach max javi, yovalil tz'och chamel d'a yib'ari, xchi viñ.

Palta toñej ix yal jun chi' viñ, masanil eb' tz'och ejmelal d'a Baal ol satel viñ. ²⁰ Yuj chi' ix schec viñ alchajeli to ol och q'uiñ yic tz'ic'jichaañ Baal chi'. ²¹ Ix lajvi chi', ix yac'anb'at schecab' viñ d'a masanil yol smacb'en Israel to yovalil sc'och masanil eb' tz'och ejmelal d'a Baal d'a stemplo. Yuj chi' mañxa junoc mach maj c'ochoc. A templo yic Baal chi', te b'ud'an ix aji. ²² Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a eb' molum pichul to tz'ic'jielta spichul eb' tz'ochtaxon ejmelal d'a Baal, ix sc'anab'ajej eb' yic'anelta. ²³ Ix lajvi chi' ix och viñ yed' viñaj Jonadab d'a yol templo chi', ix yalan viñ d'a eb' tz'och ejmelal d'a Baal chi':

—Scham eyilani to malajocab' eb' tz'och ejmelal d'a Jehová ayec' d'a e cal tic, añejocab' mach tz'och ejmelal d'a Baal ayeq'ui, xchi viñ d'a eb'.

²⁴ Yuj chi' ayic toxo ix och eb' tz'och ejmelal d'a Baal chi' d'a yol stemplo chi', ix yac'an silab' eb' sñusji yed' juntzañxo silab'. Yacb'an van yac'an silab' eb' chi', ayxo och oyan 80 eb' soldado yuj viñaj Jehú d'a spatic templo chi', ix yalcan viñ d'a eb' to malaj junoc mach schael eb':

—Tato ay junoc mach schanel junoc eb' ayoch ejmelal chi', axo scham sq'uexuloc, xchi viñ.

²⁵ Ayic ix lajvi yac'ji silab' chi', ix yalan viñaj Jehú d'a eb' soldado yed' d'a eb' capitán:

—Ochañec, mileccham eb'. Mañxa junoc mach tze chaeli, xchi viñ.

Yuj chi' ix och eb' soldado viñ chi', ix smilancham masanil eb' anima chi' eb' d'a q'uen espada.

Ix lajvi chi' ix yic'anelta eb' chamnac chi' eb' d'a spatiquel templo chi'. Ix och eb' d'a yed'tal Baal d'a yol templo chi'. ²⁶ Masanil juntzañ yechel ix yiq'uelta eb', ix sñusantz'a eb'. ²⁷ Icha chi' ix aj satanel Baal chi' eb'. Ix sjuanem lañnaj templo chi' eb' smasanil, yicxo b'aj schulaj anima ix ajñejcani.

²⁸ Icha chi' ix aj satanel ejmelal viñaj Jehú d'a Baal d'a cal choñab' Israel. ²⁹ Vach'chom icha chi' ix sc'ulej viñaj Jehú chi', palta maj yiq'uel-laj sb'a viñ d'a chucal sc'ulejñac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal. Maj satel-laj juntzañ yechel vacax viñ, aton juntzañ nab'a oro aycan d'a Dan yed' d'a Betel.

³⁰ Ix yalan Jehová d'a viñ: Yujto tojol tas ix a c'ulej d'a vichañ, ix a c'anab'ajej a satanel eb' yiñtilal viñaj Acab chi' icha val ix aj valani, a eb' iñtilal, ol ochñej eb' reyal masanto d'a schañil macañ, xchi d'a viñ.

³¹ Vach'chom icha chi', palta maj yac'valoch viñ d'a sc'ol sc'anab'ajan schecnab'il Jehová sDiosal Israel, yujto maj yiq'uel sb'a viñ d'a chucal sc'ulejñac viñaj Jeroboam viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal.

³²⁻³³ A d'a jun tiempoal chi', ix och ijan Jehová yic'anec' lum sluum eb' israel. A viñaj Hazael sreyal Siria ix ic'anec' lum d'a sc'axepalec' a' Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u, aton lum yic eb' yiñtilal Gad, lum yic eb' yiñtilal Rubén yed' lum yic nañalxo eb' yiñtilal Manasés, ix cotñej d'a choñab' Aroer d'a sti' a' Arnón tz'ec' d'a Galaad masanto d'a Basán.

³⁴ A jantacto yab'ixal viñaj Jehú yed' tas ix sc'u lej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj ay can yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. ³⁵⁻³⁶ A viñaj Jehú chi', 28 ab'il ix yac' reyal viñ d'a eb' yetisraelal d'a Samaria. Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a Samaria chi', axo jun viñ yuninal viñ scuchan Joacaz ix ochcan reyal sq'uexuloc.

11

Ix yac'och sb'a ix Atalía reinail (2Cr 22.10—23.21)

¹ Ayic ix yab'an ix Atalía to toxo ix cham viñ yune' ix, aton viñaj rey Ocozías, ix schecan ix satjiel masanil eb' yiñtilal viñ rey chi'. ² Axo ix Josaba, yisilcan viñaj rey Joram, schab'il yanab' viñaj rey Ocozías chi', a' ix ix ic'ancanel viñaj Joás yuninal viñaj Ocozías chi' d'a scal eb' yuninal viñ van smiljicham chi'. Icha chi' ix aj sc'ub'anel viñ ix d'a ix Atalía chi'. Ix b'at sc'ub'ejel viñ ix yed' jun ix tz'ilan q'uib' viñ d'a jun cuarto b'aj ay juntzañ ch'at sic'an, yuj chi' maj miljoccham viñaj Joás chi'. ³ Ix lajvi chi', ix c'ub'chajel viñ yed' ix tz'ilanq'uib' chi' d'a stemplo Jehová, vaque' ab'il ix can viñ ta', yacb'an ayoch ix Atalía yajalil d'a Judá chi'.

⁴ Axo d'a yuquil ab'il, a viñaj sat sacerdote Joiada yetb'eyum ix Josaba chi', ix schec viñ avtaj eb' yajalil soldado, eb' quereteo yed' eb' stañvan spalacio viñ rey. A viñ ix ac'anoch eb' d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ata' ix schec viñ yac'sti' eb' yic tz'och eb' yed' viñ d'a tas nab'il yuuj. Ix lajvi chi' ix ch'oxjioch viñaj Joás yuninal viñaj Ocozías chi' d'a eb'. ⁵ Elañchamel ix yal viñ d'a eb': Aton tic ol e c'uloc: Ay ex mach ex ol ex

ochcan e tañvej spalacio viñ rey d'a sc'ual ic'oj ip, ⁶ ayex pax mach ex ol e tañvej spuertail yic Shur, añejtona' ayex mach ex ol e tañvej spuertail spat eb' stañvan viñ rey. Icha chi' ol aj e canñej e tañvej yic malaj mach sc'och ta'. ⁷ A exxo tzex elcan d'a sc'ual ic'oj ip chi' jun, cha macañ tzeyutej e b'a e tañvan stemplo Jehová d'a stz'eytac viñ rey. ⁸ Tzex och oyan d'a spatictac b'aj ay viñ chi', junjun eb' yed'nac syamc'ab' yic oval. Yalñej mach tz'och d'a e cal b'aj tzolan ex och chi', tojolñej schami. Yalñej b'ajtil sb'at viñ rey chi', tzex b'at yed' viñ, xchi viñaj Joiada chi'.

⁹ Ix sc'anab'ajej eb' capitán chi' tastac ix yal viñaj Joiada chi'. Junjun eb' ix yac'och soldado eb', eb' tz'och stañvej d'a sc'ual ic'oj ip yed' eb' tz'elcani, ix c'och eb' d'a yichañ viñaj sacerdote Joiada chi'. ¹⁰ Ix lajvi chi', ix yac'an q'uen lanza viñ yed' q'uen smaclab' jul-lab' d'a eb' capitán chi', aton q'uen aycan yuj viñaj rey David d'a yol stemplo Jehová chi'. ¹¹ Ix och oyan eb' soldado chi' stañvan d'a yamaq'uil templo yed' d'a spatictac altar yed' d'a spatic yichañ viñ rey chi'. Junjun eb', yed'nac syamc'ab' eb' yic oval. ¹² Ix yic'anelta viñ yuninal viñ rey chi' viñaj Joiada chi', ix yac'anq'ue corona viñ d'a sjolom viñ, ix yac'an jun yumal strato Dios viñ d'a viñ. Ix stob'anq'ue aceite viñ d'a sjolom viñ unin chi', ix yalan viñ to reyxo viñ. Ix lajvi chi', masanil eb' ix stz'it sc'ab', ix syamanoch eb' yavaji: Nivanocab' yelc'och viñ co reyal, xchi eb'.

¹³ Ayic ix yab'an ix Atalía yel yav eb' viñ soldado yed' eb' anima chi' yeq'ui, ix javi ix d'a stemplo Jehová b'aj ayec' eb' anima smasanil. ¹⁴ Axo ix

yilan ix ayec' viñ rey chi', liñanoch viñ d'a stz'ey jun oy d'a amac' chi', ichataxon sb'eyb'al eb'. A d'a stz'eytac viñ rey chi' ayec' eb' yajal yed' eb' tz'ac'anoch sonal eb' sb'itani. Masanil eb' anima chi' stzalaj eb', spu'an sch'aac eb'. Yuj chi' ix sñic'chitejb'at spichul ix, ix el yav ix:

—Pechum ex el yajal a ex tic. Pechum ex el yajal, xchi ix.

¹⁵ Ix yalan viñaj sacerdote Joiada d'a eb' yajalil eb' soldado icha tic:

—Iq'uequel ix a ex tzolan ex ec' chi'. A mach tz'och tzac'an yuj ix miljocab'chamoc, xchi viñ.

Yujto toxo ix yal viñ sacerdote chi' to max yalaj smiljicham ix d'a yamaq'uil stemplo Jehová.

¹⁶ Yuj chi' ix ic'jielta ix d'a scal eb' chi', ix ic'chajb'at ix b'aj tz'ochc'och sb'e eb' ayq'ue d'a yib'añ chej sc'och d'a spalacio viñ rey. Ata' ix miljicham ix yuj eb'.

¹⁷ Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Joiada chi' to sb'ocan junoc strato viñ rey yed' eb' choñab' to ol ochcan eb' schoñab'oc Jehová. Ix yalanpax viñ to ayocab' junoc strato viñ rey yed' eb' choñab' chi'.

¹⁸ Ix lajvi chi', ix smac'anem lañaj stemplo Baal eb', ix smac'anoj juntzañ altar eb' yed' juntzañ yechel. Ix mac'jipaxcham viñaj Matán, sacerdote yaj d'a Baal chi' d'a yichañ juntzañ altar chi'. Ix yac'anoch stañvumal stemplo Jehová viñaj Joiada chi'. ¹⁹ Ix elta eb' yajalil soldado, eb' quereteo, aton eb' stañvan viñ rey chi' yed' masanil anima. Yaman ix aj yel eb' yed' viñ rey d'a yamaq'uil stemplo Jehová, masanto ix c'och eb' d'a palacio. A d'a spuertail b'aj ayec' eb' stañvan palacio chi' ix c'och eb', ix em c'ojan viñaj rey Joás chi' d'a

yol sc'ojnub' eb' rey. ²⁰ Masanil eb' anima, ix tzalajq'ue eb', yujto a ix Atalía toxo ix miljicham ix d'a sti' palacio chi'. Icha chi' ix aj scan jun choñab' chi' d'a junc'olal.

Ochnac viñaj Joás reyal d'a Judá
(2Cr 24.1-27)

²¹ Uque' ab'il sq'uinal viñaj rey Joás chi' ayic ix och viñ reyal d'a Judá.

12

¹ Ayic uquexo ab'il yoch viñaj Jehú reyal d'a Israel, ix och viñaj Joás chi' reyal d'a Judá. ⁴⁰ ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Sibia sb'i ix snun viñ, aj Beerseba ix. ² Masanil tas ix sc'ulej viñaj Joás chi', te vach' d'a yichañ Jehová, yujto ix c'ayb'aj viñ yuj viñaj sacerdote Joiada. ³ Palta a b'aj syaq'uem sb'a anima d'a juntzañ lugar chaañ, maj yiq'uel-laj viñ, yuj chi' ixto yac'ñej silab' eb' anima yed' sñusan incienso eb' ta'.

⁴⁻⁵ Ay jun c'ual ix yal viñaj rey Joás chi' d'a eb' viñ sacerdote:

—Molec q'uen tumin yed' q'uen ofrenda tz'ic'jicot d'a stemplo Jehová, q'uen yovalil syac' junjun anima yed' jantac q'uen ofrenda toñej tz'el d'a sc'ol eb' yac'ani. Junjun ex ol eyac' q'uen tumin ol e cha chi' yuj sb'oji templo, xchi viñ d'a eb' viñ.

⁶ Palta ayic ix el 23 ab'il yoch viñ reyal chi', manta jab'oc stemplo Jehová chi' sb'o eb' viñ sacerdote chi'. ⁷ Yuj chi' ix avtaj viñaj Joiada yed' juntzañxo eb' viñ sacerdote yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—¿Tas yuj manta jab'oc templo tic tze b'o'o? A ticnaic d'a quichañb'at tic, mañxooc ex laj ol e

cha q'uen tumin d'a eb' anima tic. A jantac q'uen tumin ol ac'joc, yovalil scan q'uen yic sb'oji templo chi', xchi viñ.

⁸ Ix scha sc'ol eb' viñ sacerdote chi' to mañxooclaj eb' viñ schaan q'uen tumin chi', mañxa paxlaj yalan yic eb' viñ sb'oan stemplo Jehová chi'. ⁹ Yuj chi' ix yic'cot jun caxa viñaj Joiada chi', ix yolan smacul te' viñ, ix yac'ancan te' viñ d'a slac'anil altar d'a stojolal svach' mach tz'och d'a yol templo chi'. Aton ta' syaq'uem q'uen tumin eb' viñ sacerdote stañvan sti' templo scha d'a eb' anima sc'och d'a templo chi'. ¹⁰ Ayic syilan eb' viñ to nivanco q'uen tumin chi' ay d'a yol te' caxa chi', sc'och jun viñ stz'ib'um viñ rey yed' viñ sat sacerdote chi', sb'isan q'uen tumin chi' eb' viñ. Slajvi chi' syac'anem q'uen eb' viñ d'a yol juntzañ mucuc. ¹¹ Ayic slajvi sb'isan q'uen chi' eb' viñ, syac'an q'uen eb' viñ d'a eb' viñ ayoch yilumaloc munlajel tas tz'aj sb'oxi templo chi', yic stupchaj eb' viñ sñican te te', eb' viñ tz'ılan sb'o munlajel chi', ¹² eb' viñ albañil yed' eb' viñ b'oum q'ueen. Ix manchaj pax te te' yed' q'uen q'ueen mac'b'ilpojoc yic tz'och d'a munlajel chi'. Sc'anchajpax q'uen tumin chi' d'a juntzañxo tas smanchaj yuj munlajel chi'. ¹³ A q'uen tumin syic'b'at eb' d'a templo chi', max c'anchajlaj q'uen yic sb'ochaj juntzañ vaso, pultu, q'uen ic'lab'el stañil b'aj tz'och sc'ac'al candil, q'uen nivac uc'ab' yed' trompeta yed' juntzañxo yamc'ab' nab'a oro yed' plata. ¹⁴ Palta a masanil q'uen tumin chi', a d'a eb' viñ ayoch d'a yib'añ yilan munlajel yic sb'oji stemplo Jehová chi', a d'a eb' viñ tz'ac'ji q'ueen. ¹⁵ Maj ch'olb'itaj smunlajel eb' viñ schaan q'uen

tumin chi', yic slaj stupan eb' viñ munlajvum eb' viñ, yujto te tz'acan syutej eb' viñ sb'oani. ¹⁶ Axo pax q'uen tumin tz'ac'ji yuj spacoc mul yed' silab' tz'ac'chaj yuj stupchaj mul, max ac'jilaj q'ueen d'a templo chi', yujto yic eb' viñ sacerdote yaj q'ueen.

¹⁷ A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Hazael sreyal Siria, ix javi viñ yac' oval d'a choñab' Gat, ix yac'an ganar jun choñab' chi' viñ, ix lajvi chi' ix cot viñ d'a sb'eal Jerusalén yac' oval. ¹⁸ A viñaj Joás sreyal Judá, ix smolb'ej jantac tas yac'nac eb' smam yicham viñ d'a stemplo Jehová, aton viñaj Josafat, viñaj Joram yed' viñaj Ocozías. Ix smolb'anpax juntzañ tas yac'nac viñ d'a templo chi' yed' masanil q'uen oro ayxo ec' ta' yed' masanil tas ay d'a spalacio viñ. Masanil juntzañ chi' ix yac'b'at viñ d'a viñaj Hazael chi', yuj chi' majxo yac'laj oval chi' d'a Jerusalén chi'.

¹⁹ A jantacto yab'ixal viñaj Joás yed' masanil tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. ²⁰ Ix smolb'an sb'a eb' viñ ayoch yajalil yed' viñaj Joás chi', ix smol alan eb' viñ d'a spatice viñ. Ix smilancham viñ eb' viñ d'a jun pat b'aj much'il jun ch'olan d'a ti' b'e tz'emta d'a Šila. ²¹ A eb' viñ ix milancham viñ chi', aton viñaj Josacar yuninal viñaj Simat yed' viñaj Jozabad yuninal viñaj Somer. Ayic ix cham viñ chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj rey David. Axo viñ yuninal viñ scuchan Amasías ix ochcan reyal sq'uexuloc.

13

Ochnac viñaj Joacaz reyal d'a Israel

¹ Ayic 23 ab'il yoch viñaj Joás yuninal viñaj Ocozías reyal d'a Judá, ix schaañel yich viñaj Joacaz yuninal viñaj Jehú yac'an reyal d'a Israel. ¹⁷ ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. ² Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejñac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ. ³ Yuj val chi' ix cot yoval sc'ool Jehová d'a eb' israel chi', nivan tiempo ix can eb' d'a yol sc'ab' viñaj Hazael sreyal Siria yed' pax d'a yol sc'ab' viñ yuninal viñ, aton viñaj Ben-adad.

⁴ Yuj chi' ix lesalvi viñaj Joacaz chi' d'a Jehová, ix ab'chaj slesal viñ chi', yujto ix yil Jehová tas val tz'utaj eb' israel yuj viñ sreyal Siria chi', ⁵ yuj chi' ix ac'ji jun mach scolvaj d'a eb' yuj Jehová chi'. Icha chi' ix aj yel eb' d'a yol sc'ab' eb' sirio chi', ix canxi eb' d'a junc'olal, ichataxon yajec' eb' d'a yalañtaxo. ⁶ Palta maj yactejanlaj eb' sb'eyb'alan juntzañ chucal sc'ulejñac viñaj Jeroboam viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal. Ix q'ueñejchaañ eb' yed' jun chucal chi', añaña' ayec' jun yechel Asera d'a Samaria chi'.

⁷ A eb' soldado viñaj Joacaz chi', quenxoñej sb'isul eb', yujto a viñ sreyal Siria ix satanel eb'. 50-xoñej eb' sq'ue d'a yib'añ chej, lajuñej' carruaje yic oval yed' 10 mil soldado sb'ey d'a yoc ayeq'ui.

⁸ A jantacto yab'ixal viñaj rey Joacaz yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. ⁹ Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a Samaria. Ix lajvi chi', axo viñaj Joás viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Joás reyal d'a Israel

¹⁰ Ayic 37 ab'ilxo yoch viñaj Joás reyal d'a Judá, ata' ix schael yich viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz yac'an reyal d'a Israel, 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. ¹¹ Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

¹² A jantacto yab'ixal viñaj Joás chi', tastac ix sc'ulej viñ yed' tas ix aj yac'an oval viñ yed' viñaj Amasías sreyal Judá, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. ¹³ Ayic ix cham viñaj Joás chi', ix mucji viñ d'a Samaria b'aj mucan juntzañxo eb' viñ sreyal Israel. Axo viñaj Jeroboam ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

A schamel viñaj Eliseo

¹⁴ Ayic manto cham viñaj Joás sreyal Israel chi', ix xid'ec' viñ yil viñaj Eliseo ayic te penaay viñaj Eliseo chi' yuj jun yab'il ix ic'an schami. Yuj chi' ix oc'q'ue viñaj Joás chi' d'a viñ, ix och lac'naj viñ d'a viñ, ix yalan viñ rey chi':

—Ay mamin, lajan ach icha noc' chej yed' carruaje yic oval d'ayoñ israel oñ tic, yujto tzach colvajñej d'ayoñ, xchi viñ.

¹⁵ Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Ic'cot junoc a jul-lab' yed' jayeoc sjul-lab'il, xchi viñ.

Ix yic'ancot viñ rey chi'. ¹⁶⁻¹⁷ Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Jac ventena d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix sjacan viñ rey chi', ix yalan viñaj Eliseo chi': B'ooch a jul-lab' chi' yic ol ach julvajoc, xchi viñ.

Yacb'an yamb'il te' yuj viñ rey chi', ix yac'anoch sc'ab' viñaj Eliseo d'a yib'añ sc'ab' viñ rey chi'.

—Julvajañ an, xchi viñ.

Ix julvajib'at viñ rey chi', ix yalan viñaj Eliseo chi':

—A a jul-lab' tic sch'oxanel scolval Jehová d'a schoñab' to ol ac' ganar eb' sirio d'a Afec, ol a satanel eb' smasanil, xchi viñ.

¹⁸ Ix yalanxi viñaj Eliseo chi' d'a viñ rey chi':

—Yam juntzañ a jul-lab', xchi viñ.

Ayic ix syaman sjul-lab' viñ chi', ix yalan viñaj Eliseo chi':

—A ticnaic, tecub'tañejem d'a sat luum, xchi viñ.

Yuj chi' oxel ix stequem viñ rey chi', ix och vaan viñ. ¹⁹ Ix cot yoval viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:

—Octom ix a tequem oel vaqueloc, tato icha chi', icham chi' ol aj a satanel eb' sirio chi' smasanil. Ocxo jun, oxelñej ol ac' ganar eb', xchi viñ.

²⁰ Ix cham viñaj Eliseo chi', ix mucchaj viñ.

Junjun ab'il tzulñejec' eb' moabita elc'al d'a yol smacb'en eb' israel. ²¹ A junel, ix b'at juntzañ eb' israel smuc jun chammac. Ayic van sc'och eb' b'aj ol smuc chi', ix yilan eb' sjavi eb' elc'um chi', toxoñej ix syumcanoch jun chammac chi' eb' b'aj mucan viñaj Eliseo chi', ix b'at eb' elelal. Ayic ix och tennaj jun chammac chi' d'a sb'aquil viñaj Eliseo chi', ix pitzvixi, ix q'uex liñan.

Ix ac'ji' ganar eb' sirio yuj viñaj Joás

²² Ix te ixtaj val eb' israel yuj viñaj Hazael sreyal Siria ayic pitzanto viñaj rey Joacaz. ²³ Palta ix yac' svach'c'olal Jehová d'a eb', ix oc' sc'ol d'a eb' yujñej strato yed' viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj

Jacob. Yuj chi' maj schalaj satjiel eb', maj yiq'uel-laj eb' d'a yichañ.

²⁴ Ayic ix cham viñaj Hazael sreyal Siria chi', axo viñ yuninal viñ scuchan Ben-adad ix ochcan reyal sq'uexuloc. ²⁵ Yuj chi', a viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz ix ic'anxicanec' juntzañ choñab' ix yiq'uec' viñaj Hazael d'a viñaj rey Joacaz ayic ix yac'an oval eb'. Oxel ix ac'ji ganar viñaj Ben-adad yuj viñaj Joás chi'. Icha chi' ix yutej viñ scolanxican juntzañ choñab' chi'.

14

Ochnac viñaj Amasías reyal d'a Judá (2Cr 25.1-28)

¹ Ayic schab'ilxo ab'il yoch viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Amasías yuninal viñaj Joás yac'an reyal d'a Judá. ² A viñaj Amasías chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. ²⁹ ab'il ix yac' reyal chi' viñ d'a Jerusalén. Joadán sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix. ³ A tas ix sc'ulej viñ vach' d'a yichañ Jehová, palta maj c'ochlaj icha sc'ulejnac viñaj David, aton smam yicham viñ. A sb'eyb'al viñaj Joás viñ smam viñ ix sb'eyb'alej. ⁴ A juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, maj yiq'uel-laj viñ, yuj chi' ix yac'ñej silab' eb' anima ta', ix sñusanpax incienso eb'.

⁵ Ayic ix yic'an val yip yopisio viñaj Amasías chi', ix smilcham eb' viñ ay yopisio viñ, aton eb' viñ miljinac cham viñ smam viñ. ⁶ Palta maj smilchamlaj eb' yuninal eb' viñ ix cham chi' viñ, yujto tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés, b'aj syalcan Jehová icha tic: A eb' mamab'il, max yal-laj scham

eb' yuj smul yuninal, ařejtona' eb' uninab'il, max yalpax scham eb' yuj smul smam, palta junjun mach scham yuj smul, xchi Jehová.

⁷ Ix smilpaxcham 10 mil eb' edomita viñaj Amasías d'a oval d'a lum Spañanil Atz'am Atz'am. Ix yac'pax ganar choñab' Sela viñ, ix yac'ancan scuch viñ Jocteel, aton chi' ix sb'iejcani.

⁸ Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' schecab' viñ d'a viñaj Joás sreyal Israel, yuninal viñaj Joacaz yixchiquin viñaj Jehú. Ix yalanb'at viñ icha tic: Cotañ, cac' oval, xchib'at viñ. ⁹ Palta ix yac'anb'at spac viñaj Joás chi' icha tic: Ay jun te' sac q'uiix, ix yalb'at te' d'a te' c'ute' ay d'a Líbano: Ac' ix isil yetb'eyumoc viñ vunin, xchi te'. Palta axo noc' chium noc' ix ec' ta', ix stec'anem lad'an te' sac q'uiix chi' noc'. ¹⁰ Yel ix ac' ganar eb' edomita chi', yuj chi' tzic'valchaañ a b'a ticnaic. Vach' toni, ic'chaañ a b'a d'a a pat. Tato tza nib'ej ac' oval ved'oc, a jun chi' toñej ol cot d'a ib'añ yuuj yed' d'a yib'añ Judá, xchib'at viñ.

¹¹ Palta maj schalaj yab' juntzañ chi' viñaj Amasías chi'. Yuj chi' ix cot viñaj Joás chi' yac' oval yed' viñ, ix schalaj sb'a eb' viñ d'a Bet-semes d'a yol yic Judá. ¹² Ix ac'ji ganar eb' soldado yic Judá chi' yuj eb' soldado yic Israel, toxoñej ix el lemnaj eb', ix paxcan eb' d'a spat. ¹³ Ix yamchaj viñaj Amasías sreyal Judá chi' yuj viñaj Joás chi' d'a Bet-semes chi', ix ic'jiq'ue viñ d'a Jerusalén yuj viñ. Ix sjuanem 180 metro smuroal choñab' chi' eb' soldado, ix b'at d'a puerta yic eb' aj Efraín masanto d'a spuertail schiquin. ¹⁴ Ix yic'anpax masanil q'uen oro viñaj Joás chi', q'uen plata yed' pax masanil tastac ay d'a stemplo Jehová yed'

masanil tas ay d'a spalacio viñaj rey Amasías chi'. Ay pax juntzañ anima ix yic'b'at viñ d'a Samaria yic tz'ac'ji pural viñaj Amasías chi' yoch junc'olal yed' viñ.

¹⁵ A jantacto yab'ixal viñaj Joás chi', tastac ix sc'ulej viñ yed' tas ix aj yac'an oval viñ yed' viñaj Amasías sreyal Judá, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. ¹⁶ Ayic ix cham viñaj Joás chi', ix mucji viñ d'a Samaria b'aj mucan juntzañxo eb' viñ sreyal Israel. Axo viñaj Jeroboam ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

¹⁷ A viñaj Amasías yuninal viñaj Joás sreyal Judá chi', ¹⁵ ab'ilto ix can viñ ayic ix cham viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz sreyal Israel. ¹⁸ A jantacto yab'ixal viñaj Amasías chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. ¹⁹ Ay juntzañ eb' viñ ay d'a Jerusalén ix och ajc'olal d'a viñaj Amasías chi', yuj chi' ix b'at viñ elelal d'a Laquis. Palta ix ochñej eb' viñ d'a spatic viñ, yuj chi' ata' ix cham viñ yuj eb' viñ. ²⁰ Ix yic'anb'at viñ eb' viñ d'a yib'añ chej, ix mucji viñ d'a Jerusalén b'aj mucan eb' smam yicham viñ d'a schoñab'can viñaj David. ²¹ Yuj chi' masanil eb' aj Judá ix ac'anoch viñaj Azarías reyal sq'uexuloc viñ smam chi'. ¹⁶ ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. ²² Ayic ayxo och viñ reyal sq'uexuloc viñ smam chi', ix yic'anxiec' choñab' Elat viñ, ix sb'oanxiq'ue viñ.

Ochnac viñaj schab'il Jeroboam'R'sreyaloc Israel

²³ Ayic ¹⁵ ab'ilxo yoch viñaj Amasías yuninal viñaj Joás reyal d'a Judá, ix schanel yich viñaj

Jeroboam yuninal viñaj Joás yac'an reyal d'a Israel, 41 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. ²⁴ Palta te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulej nac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annach'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

²⁵ A viñaj Jeroboam chi' ix ic'anxiec' b'aj tz'ec'taxon smojonal smach'en Israel, sb'atñej b'aj tz'ochc'och b'e d'a Hamat masanto d'a a' mar yic Arabá, icha aj yalannaccan Jehová sDiosal Israel d'a viñaj Jonás schecab', aton viñ yuninal viñaj Amitai aj Gat-hefer. ²⁶ Yujto ix yil Jehová to te ya tz'ec' eb' israel smasanil, malaj val junoc mach scolvaj yed' eb'. ²⁷ Yuj chi' a viñaj Jeroboam yuninal viñaj Joás ix yac'lab'ej Jehová scolan eb', yujto malaj d'a spensar Jehová satanel schoñab' d'a junelñej.

²⁸ A jantacto yab'ixal viñaj Jeroboam chi', tastac ix sc'ulej viñ yed' jantac oval ix yac' viñ ayic ix yic'anxiec' juntzañ choñab' viñ d'a Judá, aton Damasco yed' Hamat, masanil juntzañ chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. ²⁹ Ayic ix cham viñaj Jeroboam chi', ix mucji viñ b'aj mucan eb' viñ sreyal Israel, axo viñaj Zacarías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

15

Ochnac viñaj Azarías sreyaloc Judá (2Cr 26.3-5,16-23)

¹ Ayic 27 ab'il yoch viñaj Jeroboam reyal d'a Israel, ata' ix schael yich viñaj Azarías yuninal viñaj Amasías yac'an reyal d'a Judá. ² 16 ab'il

sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 52 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jecolías sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix.

³ A tas ix sc'ulej viñaj Azarías chi' vach' d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejnac viñaj Amasías smam viñ. ⁴ Palta a juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, maj yiq'uel-laj viñ, ix yac'ñej silab' eb' anima, ix sñusanpax incienso eb' ta'. ⁵ Ix yac'och jun yab'il scuch lepra Jehová d'a viñ rey chi' masanto ix cham viñ. Yuj chi', majxo ajlaj viñ rey chi' d'a spalacio, ch'oc patil b'aj ix ajec' viñ. Axo viñaj Jotam, viñ yuninal viñ, a' viñ ix och yilumaloc spalacio viñ chi', ix yac'anpax yajalil viñ d'a Judá chi'.

⁶ A jantacto yab'ixal viñaj Azarías yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. ⁷ Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a schoñab'can viñaj rey David d'a slac'anil b'aj mucan eb' smam yicham, axo viñaj Jotam viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Zacarías reyal d'a Israel

⁸ Ayic 38 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix och viñaj Zacarías yuninal viñaj Jeroboam reyal d'a Israel, vaque' ujal ix yac' reyal viñ d'a Samaria. ⁹ Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha ix sc'ulej eb' smam yicham viñ. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annach'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

¹⁰ Axo viñaj Salum yuninal viñaj Jabes ix och ajc'olal d'a viñ, ix b'at jucnaj viñ d'a viñaj Zacarías

chi', ix smilancham viñ viñ d'a yichañ eb' choñab'. Axo viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

11 A jantacto yab'ixal viñaj Zacarías chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 12 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Jehová d'a viñaj Jehú, ayic yalannac to a eb' yirñtilal viñ, ol ochñej eb' reyal d'a Israel masanto d'a schañil macañ yirñtilal chi'.

Ochnac viñaj Salum reyal d'a Israel

13 A viñaj Salum chi', ix schael yich viñ yac'an reyal ayic 39 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, palta junñej ujal ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 14-16 Axo viñaj Manahem yuninal viñaj Gadi ix cot yed' eb' viñ soldado d'a Tirsá, ix yac'an oval eb' viñ d'a choñab' Tifsa. Ix smilancham masanil eb' anima eb' viñ ta' yed' masanil anima ay d'a yol smach'en Tifsa chi'. Ix tecjielta yol sc'ol eb' ix yab'ix yuj eb' viñ. Masanil tas ay ta', ix yic'b'at eb' viñ. Icha chi' ix sc'ulej eb' viñ yujto maj chajioch eb' viñ yuj eb' aj choñab' chi' d'a yol schoñab' chi'. Ix lajvi chi', ix c'och viñaj Manahem chi' d'a Samaria yac' oval yed' viñaj Salum chi'. Ayic ix lajvi smilancham viñaj Salum chi' viñ, axo viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

A jantacto yab'ixal viñaj Salum chi' yed' tas ix aj yoch viñ ajc'olal d'a viñaj Zacarías, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Manahem reyal d'a Israel

17 Ayic 39 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix schanel yich viñaj Manahem yuninal viñaj Gadi yac'an reyal d'a Israel. 10 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 18 Te chuc tas ix sc'ulej viñ

d'a yichañ Jehová, yujto a chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annac b'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

A d'a stiempoal ayoch viñaj Manahem reyal chi',
¹⁹ ix javi viñaj Pul sreyal Asiria yac' oval d'a Israel chi'. Yuj chi' 750 quintal q'uen plata ix yac' viñ d'a viñaj Pul chi' yic tz'och viñ yed' viñ yic vach' scanrej viñ d'a yopisio. ²⁰ Ix yac'och 50 siclo q'uen plata viñaj Manahem chi' d'a yib'añ junjun eb' b'eyum d'a yol smacb'en Israel chi', yic syal stupan q'uen tumin syac' viñ d'a viñ sreyal Asiria chi'. Icha chi' ix aj smeltzaj viñ sreyal Asiria chi' d'a schoñab', majxo ochlaj vaan viñ d'a yol yic Israel chi'.

²¹ A jantacto yab'ixal viñaj Manahem yed' tastac ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. ²² Ix lajvi chi' ix cham viñ, axo viñaj Pekaía viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Pekaía reyal d'a Israel

²³ Ayic 50 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix och viñaj Pekaía yuninal viñaj Manahem reyal d'a Israel. Chab' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. ²⁴ Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annac b'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

²⁵ Palta a viñaj Peka yuninal viñaj Remalías yajal eb' viñ soldado viñaj Pekaía chi', ix och viñ ajc'olal d'a viñaj Pekaía chi', ix yac'anoch sb'a 50 eb' vinac aj Galaad yed' viñ. Ix miljicham viñaj Pekaía chi' yuj eb' viñ d'a scuartel d'a yol spalacio d'a Samaria

yed' viñaj Argob yed' viñaj Arie. Axo viñaj Peka chi' ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

²⁶ A jantacto yab'ixal viñaj Pekaía chi' yed' tastac ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Peka reyal d'a Israel

²⁷ Ayic 52 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix och viñaj Peka yuninal viñaj Remalías reyal d'a Israel. 20 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. ²⁸ Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

²⁹ A d'a stiempoal ayoch viñaj Peka reyal d'a Israel chi', ata' ix javi viñaj Tiglat-pileser sreyal Asiria, ix ac'ji ganar juntzañ choñab' tic yuj viñ: Aton Ijón, Abel-bet-maaca, Janoa, Cedec, Hazor, Galaad, Galilea yed' masanil yol yic Nefalí. Masanil eb' cajan d'a juntzañ choñab' chi', ix ic'jib'at eb' icha preso d'a Asiria chi'. ³⁰ Ayic 20 ab'ilxo yoch viñaj Jotam yuninal viñaj Azarías reyal d'a Judá, a viñaj Oseas yuninal viñaj Ela ix och ajc'olal d'a viñaj Peka yuninal viñaj Remalías chi', ix smilancham viñaj Peka chi' viñ, axo viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

³¹ A jantacto yab'ixal viñaj Peka yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

*Ochnac viñaj Jotam reyal d'a Judá
(2Cr 27.1-9)*

³² Ayic schab'il ab'il yoch viñaj Peka yuninal viñaj Remalías reyal d'a Israel, ix och viñaj Jotam

yuninal viñaj Azarías reyal d'a Judá. ³³ A viñaj Jotam chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi', 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jerusa sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Sadoc.

³⁴ Masanil tas ix sc'ulej viñaj Jotam chi', te vach' d'a yichañ Jehová, icha val sb'eyb'al viñaj Azarías smam viñ. ³⁵ Ix sb'o'och spuertail stemplo Jehová viñ d'a yib'añ, palta a juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, maj yiq'uel-laj viñ, ix yac'ñej silab' eb' anima yed' sñusan incienso eb' ta'.

³⁶ A jantacto yab'ixal viñaj Jotam yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá.

³⁷ A d'a jun tiempoal chi' ix och ijan Jehová yac'ancot viñaj Rezín sreyal Siria yed' viñaj Peka yuninal viñaj Remalías yac' oval yed' Judá chi'.

³⁸ Ayic ix cham viñaj Jotam chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj rey David, viñ smam yicham viñ. Ix lajvi chi' axo viñaj Acaz yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

16

Ochnac viñaj Acaz reyal d'a Judá

(2Cr 28.1-27)

¹ Ayic 17 ab'ilxo yoch viñaj Peka yuninal viñaj Remalías reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Acaz yuninal viñaj Jotam yac'an reyal d'a Judá.

² Ayxo 20 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, maj sb'eyb'alej sb'eyb'al viñaj David smam yicham viñ. ³ Añej sb'eyb'al juntzañ eb' viñ sreyal Israel ix sb'eyb'alej

viñ. Ix sñustz'a yuninal viñ silab'il. Lajan val ix sc'ulej viñ icha val sb'eyb'al juntzañ naci6n ic'b'ilel yuj Jehov ayic yochnac eb' israel d'a luum tic. ⁴Añejtona' ix yac' silab' viñ, ix sñusanpax incienso viñ d'a juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal d'a jolomtac vitz yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil.

⁵ A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Rezn sreyal Siria yed' viñaj Peka yuninal viñaj Remalías sreyal Israel, ix c'och eb' viñ d'a Jerusalen yic syac'an oval eb' viñ yed' viñaj rey Acaz chi'. Ix oymaj eb' viñ d'a spatictac Jerusalen chi', palta maj yac'laj ganar eb' viñ. ⁶ Añeja' d'a jun tiempoal chi', a viñ sreyal Edom ix ac'an ganar choñab' Elat, ix ochcan yicoc Edom chi'. A eb' aj Jud cajan ta', ix pechjiel eb' yuj viñ, axo eb' aj Edom chi' ix canñej cajan ta'.

⁷ Ix lajvi chi', ix schecanb'at jayvañ eb' schecab' viñaj Acaz d'a viñaj Tiglat-pileser sreyal Asiria, yic sb'at alchaj d'a viñ icha tic: Svac'och in b'a d'a yol a c'ab'. Yuj chi' cotañ yuj tzul in a colan d'a yol sc'ab' viñ sreyal Siria yed' viñ sreyal Israel, yujto van yac'an oval eb' viñ ved'oc, xchi b'at viñ.

⁸ Yuj chi', a viñaj Acaz chi', ix yiq'uelta q'uen plata viñ yed' q'uen oro d'a stemplo Jehová yed' q'uen ay d'a spalacio viñ, ix sianb'at q'ueen viñ d'a viñ sreyal Asiria chi'. ⁹ Ix sc'anab'ajej viñ sreyal Asiria chi' tas ix yal viñaj Acaz chi', yuj chi' ix cot viñ yed' eb' soldado yac' oval d'a Damasco. Ix yac'an ganar jun choñab' chi' viñ. A eb' cajan ta', ix ic'jib'at eb' yuj viñ d'a Kir. Ix smilanpaxcham viñaj Rezn chi' viñ.

¹⁰ Ix lajvi chi' ix b'at viñaj rey Acaz d'a Damasco scha viñaj Tiglat-pileser chi'. Ata' ix yil jun altar viñ, ix stz'ib'anb'at yechel jun altar chi' viñ d'a

viñaj sacerdote Urías d'a Jerusalén. ¹¹ Icha chi' ix aj sb'oang'ue jun altar viñaj sacerdote Urías chi', lajan ix aj icha yechel ix yac'cot viñaj rey Acaz d'a Damasco chi'. Vach'xo yaji ayic ix jax viñaj Acaz chi' d'a Jerusalén.

¹² Ayic ix jax viñ d'a Jerusalén chi', ix yilan jun altar chi' viñ, ix snitzanoch sb'a viñ d'a stz'ey yic sñusantz'a silab' viñ d'a yib'añ. ¹³ Ix yac'an noc' silab' viñ stz'a smasanil yed' ofrenda yed' tas svaji. Ix secanpaxem vino viñ d'a yib'añ altar chi' d'a ofrendaïl. Ix stzicanpaxoch schiq'uïl noc' silab' yic junc'olal viñ d'a spatictac altar chi'.

¹⁴ Axo pax altar bronze ay d'a yichañ stemplo Jehová, ix yiq'uel viñ d'a scal jun ac' altar chi' yed' stemplo Jehová chi', ix yac'an can viñ d'a stojolal snorteal jun ac' altar chi'. ¹⁵ Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñaj sacerdote Urías chi' icha tic: A ticnaic a masanil noc' silab' tz'ac'ji d'a q'uiñib'alil yed' d'a yemc'ualil yed' ofrenda d'a tas svaji yed' vino, añej d'a yib'añ jun ac' altar tic tz'ac'ji. Añeja' juntzañxo silab' syac' eb' choñab' yed' vic a in tic, a d'a yib'añ jun altar chi' stz'ai. Stzicchajpaxoch schiq'uïl noc' silab' chi' d'a spatictac. Palta axo jun altar bronze chi', vic tz'ajcani yic ata' tzin c'anb'ej in b'a d'a Jehová.

¹⁶ Ix sc'anab'ajej viñaj Urías chi' icha val ix aj yalan viñ rey chi'. ¹⁷ Ix schecan viñ rey chi' ic'chajel yol sat smarcoal juntzañ carreta nab'a bronze d'a templo. Ix ic'chajpaxel palangana ayem d'a yib'añ. Ix yic'anpaxel q'uen yechel mam vacax nab'a bronze ayoch d'a yalañ jun nivan pila, axo d'a yib'añ q'uen q'ueen d'a sat luum ix

yac'canem viñ. ¹⁸ Yic vach' scan viñ d'a sat viñ sreyal Asiria chi', yuj chi' ix yiq'uel jun yed'tal b'aj scan eb' rey d'a sc'ual ic'oj ip viñ d'a stemplo Jehová yed' spuertail ay d'a spatiqueli, aton b'aj tz'och viñ rey d'a templo chi'.

¹⁹ A jantacto yab'ixal viñaj rey Acaz yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. ²⁰ Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ b'aj mucan eb' smam yicham d'a schoñab'can viñaj David. Axo viñaj Ezequías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

17

Ix ac'ji ganar choñab' Samaria

¹ Ayic 12 ab'il yoch viñaj Acaz reyal d'a Judá, axo viñaj Oseas yuninal viñaj Ela ix och reyal d'a Israel, b'aluñe' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. ² Chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, vach'chom maj c'och ijan icha schucal juntzañ eb' viñ rey ec'nac d'a Israel chi' d'a yalañtaxo.

³ A viñaj Salmanasar sreyal Asiria, ix yac' oval viñ yed' viñaj Oseas chi'. Ix can viñaj Oseas chi' d'a yalañ smandar viñ, ix yac'an q'uen tumin viñ d'a viñ sreyal Asiria chi' d'a junjun ab'il. ⁴ Palta ix yactej viñaj Oseas chi' yac'an q'uen tumin chi', ix schecanb'at schecab' viñ d'a viñaj So sreyal Egipto yic scolvaj viñ yed' viñ yic tz'el viñ d'a yalañ smandar viñ sreyal Asiria chi'. Yuj chi' a viñaj rey Salmanasar ix yaman viñaj Oseas chi', ix yac'anoch viñ viñ d'a preso. ⁵ Ix lajviñej chi',

ix syamanoch viñ yic'anec' masanil smacb'en Israel chi'. Oxe' ab'il ix yoymitej choñab' Samaria viñ. ⁶ Axo ix aji, a d'a sb'alurñil ab'il yoch viñaj Oseas chi' reyal, ix ac'ji ganar Samaria yuj viñaj Salmanasar sreyal Asiria chi'. Yuj chi' ix ic'jib'at masanil eb' israel d'a preso. Axo d'a choñab' Halah d'a yol yic Habor d'a sti' a' Gozán yed' d'a juntzañxo choñab' yic eb' medo, ix ac'jib'at eb' yuj viñ.

⁷ Icha chi' ix aj scot jun chi' d'a yib'añ eb' israel chi', yujto ix och val smul eb' d'a yichañ Jehová sDiosal. A Jehová chi' ic'jinaquelta eb' smam yicham eb' d'a Egipto, d'a yol sc'ab' viñ sreyal Egipto chi'. Ochnac eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios, ⁸ sb'eyb'alannac sb'eyb'al juntzañ nación eb', aton juntzañ yic'naquel Jehová d'a yichañ eb' yed' juntzañ b'eyb'al b'aj ix cuchb'aj eb' yuj juntzañ eb' viñ sreyal.

⁹ Elc'altac ix sc'ulej juntzañ tas mañ vach'oc eb' d'a yichañ Jehová sDiosal, ix sb'oanq'ue juntzañ lugar chañ eb' d'a junjun nivac choñab' yed' d'a junjun cuartel, yic b'aj tz'och eb' ejmelal. ¹⁰ Ix sb'oanpaxq'ue q'uen q'ueen eb' yic syal sb'a eb' d'ay, ix sb'oanpax te te' eb' yic yechel jun sdiosal eb' scuch Asera. A d'a tzalquixtac yed' d'a yich te te' c'ayum xiil sb'o juntzañ chi' eb'. ¹¹ Ata' ix sñus incienso eb' icha val sb'eyb'al juntzañ nación yic'naquel Jehová d'a yichañ eb'. Ix stzuntzancot yoval sc'ol Jehová chi' eb'. ¹² Ix och eb' ejmelal d'a yechel comon dios, aton val juntzañ yalnac Jehová to ay yovalil yoch eb' ejmelal d'ay.

¹³ Ix schec Jehová yal eb' schecab' d'a Israel yed' d'a Judá: Naec e b'a d'a masanil e

chuc b'eyb'al, c'anab'ajejec masanil checnab'il, cachnab'il yed' masanil c'ayb'ub'al vac'nac d'a eb' e mam eyicham. Añeja' eb' in checab' van yalan eb' d'ayex, xchi Jehová, xchi eb'. ¹⁴ Palta mañ val jab'oc ix scha eb' yab'i, te pit ix yutej spensar eb' icha yutejnac sb'a eb' smam yicham eb', yujto maj yac'och Jehová sDiosal eb' d'a sc'ool. ¹⁵ Ix spatiquejel ley eb' yed' trato sb'onac Jehová yed' eb' smam yicham eb' chi'. Ix spatiquejpaxel checnab'il ix alchaj d'a eb'. Ix ochpax tzac'an eb' yuj juntzañ dios malaj jab'oc yelc'ochi. A yuj juntzañ chi' mañxa jab'oc yelc'och eb', axoñej schuc b'eyb'al juntzañxo nación ix sb'eyb'alej eb', juntzañ to ay yovalil yuj Jehová sb'eyb'alaji. ¹⁶ Ix yactancan masanil schecnab'il Jehová sDiosal eb', ix sb'oan chab' yechel vacax eb' sdiosaloc. Ay pax jun te' yechel ix Asera b'aj ix och eb' ejmelal. Ix ochpax eb' ejmelal d'a q'uen c'anal yed' d'a Baal. ¹⁷ Ix sñusantz'a yal yuninal eb' silab'il d'a comon dios, ix sc'anb'an sb'a eb' d'a eb' naumel lolonel yed' d'a eb' aj chum. Ix ste c'ulejñej chucal eb' d'a yichañ Jehová. Icha val chi' ix aj stzuntzancot yoval sc'ol Jehová eb'.

¹⁸ Yuj chi' ix te cot yoval sc'ol Jehová d'a Israel, ix yic'anel eb' d'a yichañ. Axoñej eb' yiñtilal Judá ix can yuuj. ¹⁹ Maj sc'anab'ajej pax schecnab'il Jehová sDiosal eb' aj Judá chi'. Palta ix sb'eyb'alej eb' icha val tas ix sb'eyb'alej eb' israel chi'. ²⁰ Yuj chi', masanil eb' yiñtilal Israel ix paticanel Jehová, ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' juntzañ eb' ch'oc choñab'il yic tz'ixtaj eb' yuj eb', masanto ix yal yel eb' d'a yichañ Jehová chi'. ²¹ Ayic ix ic'jiel lajuñe'

iñtilal eb' israel d'a yol sc'ab' eb' yiñtilal viñaj David, axo viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat ix yac'och eb' sreyaloc. Aton viñ ix cuchb'anel eb' d'a spatic Jehová, te nivan chucal ix sc'ulej eb' yuj viñ. ²² Icha val chi' ix te aj yoch smul eb', ix sc'ulejñej eb' icha chucal ix sc'ulej viñaj Jeroboam chi'. ²³ Yuj chi', ix yiq'uel eb' israel chi' Jehová d'a yichañ, icha ix aj yalancan eb' schecab'. Ix ic'jib'at eb' preso d'a Asiria, ix canñej eb' ta'.

Ix ochxi Samaria choñab'il

²⁴ A viñ sreyal Asiria chi' ix ic'ancot eb' anima ay d'a juntzañ choñab' tic: Aton Babilonia, Cuta, Ava, Hamat yed' Sefarvaim. Aton eb' chi' ix cajnaj yuj viñ d'a yol yic Samaria sq'uexuloc eb' israel. Icha chi' ix ajec' cajan juntzañ anima chi' d'a juntzañ choñab' d'a yol smacb'en Samaria chi'.

²⁵ A juntzañ anima ix javi cajan chi', max ochlaj eb' ejmelal d'a Jehová, yuj chi' ix yac'cot noc' choj Jehová d'a scal eb', ix miljicham jayvañ eb' yuj noc'. ²⁶ Ix alchaj d'a viñ sreyal Asiria chi' icha tic: A eb' anima ix ac'b'at d'a Samaria yic b'at cajnaj eb' ta', mañ yojtacoc eb' yoch ejmelal d'a sDiosal jun lugar chi', yuj chi' a jun Dios chi' schecancot noc' choj d'a eb', smiljicham eb' yuj noc', xchi eb'.

²⁷ Yuj chi' ix ac'ji meltzaj junoc eb' viñ sacerdote ic'b'ilb'at d'a preso chi' yuj viñ sreyal Asiria chi', yic vach' tz'aj viñ ta', yic sc'ayb'aj eb' anima chi' yuj viñ d'a tas snib'ej sDiosal jun choñab' chi'.

²⁸ Yuj chi' ix cot junoc eb' viñ sacerdote aj Samaria ic'b'ilb'at chi'. Axo d'a Betel ix aj viñ, ix sc'ayb'an eb' anima chi' viñ d'a tas tz'aj yoch eb' ejmelal d'a Jehová. ²⁹ Palta junjun choñab'il

eb' ix sb'o sdiosal d'a junjun choñab' b'aj cajan. Ix sb'oanxiq'ue lugar eb' chaañ b'aj b'ob'iltaxon yuj eb' aj Samaria chi'. ³⁰ A eb' aj Babilonia, ix sb'o yechel Sucot-benot eb'. Axo eb' aj Cuta, ix sb'o yechel Nergal eb'. Axo eb' aj Hamat, ix sb'o yechel Asima eb'. ³¹ Axo eb' aj Ava, ix sb'o yechel Nibhaz eb' yed' yechel Tartac. Axo pax eb' aj Sefarvaim, ix sñustz'a yalyuninal eb' silab'il d'a yechel Adramelec yed' d'a Anamelec, aton juntzañ chi' sdiosal eb'. ³² Scomon ochpax eb' ejmelal d'a Jehová. Syac'anpaxoch eb' yetchoñab' eb' sacerdotéal yic tz'och ejmelal d'a juntzañ lugar chaañ. ³³ Vach'chom tz'och eb' ejmelal d'a Jehová yalani, palta añeja' yoch eb' ejmelal d'a scomon dios, icha sb'eyb'al eb' anima b'aj cotnac eb'.

³⁴ Ix sb'eyb'alejñej eb' icha sb'eyb'altaxon d'a peca'. Max ochlaj eb' ejmelal d'a Jehová, max sc'anab'ajej checnab'il eb' yed' c'ayb'ub'al ix yac' Jehová to yovalil sc'anab'ajej eb' yirñtilal viñaj Jacob, aton viñ ix ac'ji scuch Israel. ³⁵ Ayic ix sb'oanstrato Jehová yed' eb' israel, ix yalani: Mañ ex och ejmelal d'a juntzañ comon dios, mañ eyac' servil, mañ eyac' e silab' d'ay. ³⁶ Palta añej d'ayin tzex och ejmelal, yujto A in ix ex viq'uelta d'a Egipto yed' in poder, yuj chi' añej val d'ayin yovalil tzex och ejmelal, añej d'ayin tzeyac'pax e silab'. ³⁷ Añejtona' tze c'anab'ajej masanil in c'ayb'ub'al, in checnab'il yed' cachnab'il tz'ib'yajcani. Mañ ex och ejmelal d'a juntzañ comon dios. ³⁸ A in trato tzin b'o tic eyed'oc, mañ eyac'b'at satc'olal. Mañ ex och ejmelal d'a juntzañ comon dios, ³⁹ palta añej d'ayin Jehová e Diosal in tic tzex och ejmelal. Tato

icha chi' tze c'ulej, ol ex in colel d'a yol sc'ab' eb' eyajc'ool, xchi Jehová.

⁴⁰⁻⁴¹ Palta a juntzañ anima chi', maj schalaj yab' eb'. Ix sb'eyb'alejñej eb' ichataxon sb'eyb'al. Vach'chom tz'och eb' ejmelal d'a Jehová yalani, tz'ochpax eb' ejmelal d'a sdiosal. A eb' yiñtilal eb', ix sb'eyb'alejñej sb'eyb'al eb' smam yicham eb'.

18

Ochnac viñaj Ezequías reyal d'a Judá (2Cr 29.1-2)

¹ Ayic yoxilxo ab'il yoch viñaj Oseas yuninal viñaj Ela reyal d'a israel, ix och viñaj Ezequías yuninal viñaj Acaz reyal d'a Judá. ² 25 ab'il sq'uinal viñ, 29 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Abi sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Zacarías. ³ A tas ix sc'ulej viñaj Ezequías chi', te vach' d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejñac viñaj David smam yicham viñ. ⁴ Maj schaochlaj eb' anima viñ ejmelal d'a juntzañ lugar chaañ. Ix schecan viñ mac'jocpoj juntzañ q'uen q'ueen chajul yaj d'a eb'. Ix ch'acchajel juntzañ te te' yechel Asera. Ix mac'jipoj jun q'uen yechel chan bronze b'ob'ilcan yuj viñaj Moisés, yujto sñus incienso eb' israel chi' d'ay, Nehustán ix sb'iejcan q'ueen yuj viñaj Ezequías chi'.^{18.4}

⁵ A viñaj Ezequías chi', a Jehová sDiosal Israel ix yac'och viñ yipoc sc'ool. A d'a scal masanil eb' viñ sreyal Judá, eb' ec'nacxo yed' eb' tzac'anto ochnac yuj viñaj Ezequías chi', malaj junoc lajan spensar yed' viñ. ⁶ Te c'anab'ajumñej ix yutej sb'a

---

18.4 **18:4** A Nehustán, a jun lolonel tic d'a hebreo, sc'anchaj d'a q'uen bronze, d'a yechel noc' chan yed' d'a tas mañ vach'oc d'a yichañ ley.

viñ d'a Jehová. Malaj juneloc ix yiq'uel sb'a viñ d'ay. Masanil schecnab'il Jehová yalnaccan d'a viñaj Moisés, ix sc'anab'ajej viñ. ⁷ Masanil tas ix sc'ulej viñ, vach'ñej ix aj yelc'ochi, yujto ayñejoch Jehová yed' viñ.

Ix yiq'uel sb'a viñ d'a yalañ smandar viñ sreyal Asiria, majxo yac'laj q'uen tumin viñ d'a viñ. ⁸ Ix yac' ganar eb' filisteo viñ, eb' ay d'a juntzañ cuartel yed' eb' ay d'a juntzañ nivac choñab' ayoch smuroal, masanto ix c'och viñ d'a Gaza yed' b'aj sc'och smacb'en Gaza chi'.

Ix ac'ji ganar Samaria

⁹ Ayic schañil ab'il yoch viñaj Ezequías reyal d'a Judá, ayic yuquil ab'il yoch viñaj Oseas yuninal viñaj Ela reyal d'a Israel, ix yoymitan choñab' Samaria viñaj Salmanasar sreyal Asiria yed' eb' soldado. ¹⁰ Ayic ix lajvi yoxil ab'il yoymitan eb', ix yac'an ganar Samaria chi' eb'. Ix uji jun chi' ayic vaquexo ab'il yoch viñaj Ezequías chi' reyal, b'aluñexo pax ab'il yoch viñaj Oseas reyal d'a Israel. ¹¹ Ix yic'b'at eb' israel viñaj Salmanasar chi' d'a Asiria. A d'a choñab' Halah d'a yol yic Habor d'a sti' a' Gozán yed' d'a juntzañ choñab' yic eb' medo ix aj eb' yuj viñ. ¹² Icha chi' ix uji yujto mañ c'anab'ajumoc ix yutej sb'a eb' israel d'a Jehová sDiosal, ix spitej sb'a eb' d'a strato, maj schalaj yab' eb' tas alb'ilcan yuj viñaj Moisés schecab' Jehová.

Ix yac' oval viñaj Senaquerib d'a Judá (2Cr 32.1-19; Is 36.1-22)

¹³ Ayic 14 ab'ilxo yoch viñaj Ezequías reyal d'a Judá, ix och viñaj Senaquerib sreyal Asiria yac' oval d'a masanil choñab' ay smuroal d'a yol yic

Judá chi', ix laj ac'ji ganar juntzañ choñab' chi' yuj viñ. ¹⁴ Yuj chi' ix yac'b'at jun uum viñaj Ezequías chi' d'a viñ sreyal Asiria d'a Laquis, ix yalanb'at viñ icha tic: Ix och in mul d'ayach, iq'uel a soldado ayoch d'a sat co lugar tic, ol vac' q'uen tumin ayoch d'a vib'añ uuj, xchib'at viñ.

Yuj chi', 225 quintal q'uen plata yed' 23 quintal q'uen oro ix yac'och viñ sreyal Asiria chi' d'a yib'añ viñaj Ezequías sreyal Judá chi'. ¹⁵ Masanil q'uen plata ayec' d'a yol stemplo Jehová ix yac'b'at viñaj Ezequías chi' yed' jantacxo sb'eyumal viñ ay d'a yol spalacio. ¹⁶ Ix yic'anpaxel q'uen oro viñ, aton q'uen ayoch d'a templo chi', q'uen ayoch d'a spuertail yed' d'a smarcoal, aton q'uen yac'nacoch viñ d'a spuertail templo chi'. Masanil juntzañ chi' ix yac'b'at viñ d'a viñ sreyal Asiria chi'.

¹⁷ Ix lajvi chi', ix yac'ancot oxvañ eb' viñ sat yaj d'a eb' viñ yajalil eb' soldado viñ sreyal Asiria chi' d'a viñaj rey Ezequías chi' yed' jun nivan ñilañ eb' soldado. Ix el eb' d'a Laquis, ix javi eb' d'a Jerusalén. Ix sb'oan scampamento eb' b'aj tz'emul yoctac jun stanqueal a a' ay d'a yib'añ, d'a yol b'e sb'at b'aj sjuc'vi eb' jalum c'apac. ¹⁸ Elañchamel ix avtaj viñaj rey Ezequías yuj eb' viñ. Yuj chi' a eb' viñ oxvañ tic ix schech'at viñ rey chi', yic sb'at lolon eb' viñ yed' eb': Aton viñaj Eliaquim yuninal viñaj Hilcías, viñ stañvumal spalacio viñ rey chi', viñaj Sebna tz'ib'um ab'ix yed' viñaj Joa yuninal viñaj Asaf, stz'ib'um viñ rey chi'. ¹⁹ Ix yalan jun viñ sat yajalil eb' soldado yic Asiria chi' d'a eb' viñ:

—Alec d'a viñaj Ezequías tas syal viñ sreyal Asiria, viñ nivan yelc'och d'a sat luum tic: ¿Tas ayoch yipoc a c'ool? ²⁰ ¿Tom tza na' to yujñej sjelanil

a pensar syal ac'an ganar eb' in soldado jelan d'a oval? ¿Tas ayoch yipoc a c'ool yuj chi' tzach och ajc'olal d'ayin? ²¹ Ix vila' to a Egipto tzac'och yipoc a c'ool. Vach' toni, yujto a Egipto chi' lajan val icha junoc te' aj pojeltacxo. Ayic sco c'ocochan te', tz'ec' pacnaj te', axo sjayil sñi' te' sb'at d'a co c'ab'. Icha chi' yaj viñ sreyal Egipto d'a mach tz'ac'anoch viñ yipoc sc'ool. ²² Ach Ezequías, tecan tzal icha tic: A oñ tic a Jehová co Diosal scac'och yipoc co c'ool. Palta ina toxo ix a chec satjiel juntzañ altar b'aj chaañ, b'aj tz'och eb' anima ejmelal d'a jun e Diosal chi'. Ix alani to junxoñej altar b'aj tz'och eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén ejmelal. ²³ A ticnaic b'o junoc a trato yed' viñ vajalil, aton viñ sreyal Asiria. Syal viñ d'ayach icha tic: Ol vac' chab'oc mil noc' chej d'ayach, tato tz'ilchaj eb' soldado sq'ue d'a yib'añ noc' uuj. ¿Tom ol yal uuj? ²⁴ Tato icha chi', ¿tom ol tzac'van eyac'an oval yed' jun ñilañ eb' co soldado aj Asiria vanto sc'ayi, vach'chom tze comon aq'uejoch eb' aj Egipto yed' scarruaje yipoc e c'ool? ²⁵ Añejtona', ¿tom tza na' to tzoñ comon javi co satel jun choñab' tic tato mañoc Jehová ayoch qued'oc? Aton val ix oñ checancot ul ex co sateli.

²⁶ Ix tac'vi viñaj Eliaquim, viñaj Sebna yed' viñaj Joa d'a jun viñ yajal soldado chi':

—Tzoñ tevi d'ayach to a d'a arameo tzal d'ayoñ, yujto scab' arameo chi'. Palta mañ ach lolon d'a hebreo chi', yujto syab' masanil anima ayq'ue d'a yib'añ smuroal choñab', xchi eb' viñ.

²⁷ Ix tac'vi viñ yajal eb' soldado chi':

—Mañocñej d'ayex yed' d'a viñ e reyal b'aj ix in checjicot yuj viñ in reyal yic tzul valan juntzañ

lolonel tic. Palta aton val d'a masanil eb' anima ayq'ue d'a yib'añ muro chi' b'aj svala', yujto ol yab' syail eb' eyed'oc, ol e lo e tza', ol eyuc'an e chul tato tz'och oval.

²⁸Yuj chi' ix q'ue vaan viñ yajalil eb' soldado chi', te chaañ ix yal viñ d'a hebreo:

—Ab'ec val tas syal viñ rey te nivan yelc'ochi, aton viñ sreyal Asiria: ²⁹Mañ eyac' e b'a yixtej viñaj Ezequías chi'. ¿Tocval ol yal ex scolanel viñ d'a yol in c'ab'? ³⁰A viñaj Ezequías chi' snib'ej viñ to a Jehová tzeyac'och yipoc e c'ool. Syalan viñ icha tic: Val yel ol oñ scol Jehová co Diosal. Mañ ol ac'jococh co choñab' tic d'a yol sc'ab' viñ sreyal Asiria chi' yuuj, xchi viñ. ³¹Palta mañ e cha eyab' tas syal viñ chi', xchi viñ sreyal Asiria chi'. Yujto a viñ rey chi' tzul checan val d'ayex tato tzeyac'och e b'a d'a yol sc'ab' viñ d'a ac'anc'olal, ol e lo sat eyavb'en te', icha te' uva yed' te' higo. Ol eyuc'anpax a a' joyb'il eyuuj. ³²Ol lajvoc chi', ol ex yic'anb'at viñ d'a jun lum luum lajan icha eyic tic, b'aj ay te' uva yed' ixim trigo. Ol e b'o e pan yed' e vino. Ay pax aceite yed' te' olivo yed' noc' yalchab'. Vach' ol aj yec' eyuuj, mañ ol ex chamlaj yuj vejel. Palta mañ eyac'och d'a e c'ol tas syal viñaj Ezequías chi', yujto toñej tzex yixtej viñ syalan viñ: A Jehová ol oñ colanoc, xchi viñ. ³³A juntzañxo nación maj coljilaj eb' yuj sdiosal d'a yol sc'ab' viñ sreyal Asiria chi'. ³⁴¿B'aj ix c'och sdiosal choñab' Amat yed' choñab' Arfad? ¿B'ajtil ix c'och sdiosal choñab' Sefarvaim, Hena yed' Iva? ¿Tocval ix colchaj Samaria d'a yol co c'ab' a oñ Asiria oñ tic yuj sdiosal? ³⁵¿Mach junoc d'a scal juntzañ sdiosal juntzañ nación chi' ix yal scolanel schoñab' d'a yol

sc'ab' viñ sreyal Asiria? ¿Tas yuj tze na' to a Jehová ol yal scolanel Jerusalén tic? xchi viñ yajal soldado yic Asiria chi'.

³⁶ Palta tz'inñej xchi masanil eb' anima chi'. Mañxa mach ix tac'vi, yujto a viñaj rey Ezequías ix alani to malaj mach stac'vi. ³⁷ Yuj chi' ix stzilchitanb'at spichul eb' viñ oxvañ chi', yujto ix te tac sc'ol eb' viñ yuj tas ix yal viñ schecab' viñ sreyal Asiria chi'. Ix lajvi chi', ix b'at yalan eb' viñ d'a viñaj rey Ezequías tas ix alchaj chi'.

19

Ix colchajcan el Judá'R'd'a yol sc'ab' viñaj Senaquerib

(2Cr 32.20-23; Is 37.1-38)

¹ Ayic ix yab'an viñaj rey Ezequías tas ix alchaj chi', ix stzilchitanb'at spichul viñ. Ix yac'anoch spichul viñ yic cusc'olal, ix b'at lesalvoc viñ d'a yol stemplo Jehová. ² Ix schecanb'at viñaj Eliaquim viñ, viñaj Sebna yed' pax eb' viñ yajal eb' viñ sacerdote. Ayoch pichul yic cusc'olal yuj eb' viñ. Ix b'at eb' viñ yil viñ schecab' Dios, aton viñaj Isaías yuninal viñaj Amoz. ³ Ix b'at yalan eb' viñ tas syal viñ rey: A ticnaic ayoñ och d'a yaelal, d'a cusc'olal yed' d'a q'uixvelal. Icha junoc ix ix van sb'o sc'ol yuj unin, mañxa jab'oc yip scani, icha val chi' caj ticnaic. ⁴ Comonoc val ix yab' Jehová co Diosal tas ix yal jun viñ schecab' viñ sreyal Asiria ayic ix b'uchvaj viñ d'a co Diosal pitzan. Comonoc tz'ac'jioch yaelal d'a yib'añ viñ yuj Jehová, yuj tas ix yal chi'. Lesalvañ cuuj mach oñ ayoñ to ec' tic, xchicot viñaj Ezequías, xchi eb' viñ.

⁵ Ayic ix yab'an viñaj Isaías tas ix yal eb' viñ schecab' viñaj Ezequías chi', ⁶ ix schecanxib'at eb' viñ viñ yal d'a viñ rey icha tic: Icha val tic yalan Jehová: Mañ ex xiv yuj tas ix yal jun viñ schecab' viñ sreyal Asiria chi', te chuc tas ix yal viñ d'ayin, max yal-laj in colvaj yalan viñ. ⁷ A in svala' to ol vac'och jun xivc'olal d'a viñ, yuj chi' ayic ol yab'an junoc ab'ix viñ, ol meltzaj viñ d'a schoñab', ata' ol vac' miljoccham viñ, xchi Jehová, xchib'at viñaj Isaías chi'.

⁸ Ix yab'an viñ sat yajalil eb' soldado yic Asiria to mañxo ayoc ec' viñ sreyal Asiria chi' d'a choñab' Laquis. Yuj chi' ix meltzaj viñ, ix schalan sb'a viñ yed' viñ rey chi' d'a choñab' Libna, van yac'an oval viñ yed' jun choñab' chi'. ⁹ Ata' ix yab' viñ rey chi' yalji to a viñaj Tirhaca sreyal Etiopía van scot yed' eb' soldado ul yac' oval yed' viñ. Yuj chi' ix schecxicot schecab' viñ d'a viñaj rey Ezequías chi'. ¹⁰ Ix yalancot viñ icha tic: A a Diosal tz'alan d'ayach to mañ ol ac'jococh Jerusalén d'a yol in c'ab', palta mañ ac' musansatil a b'a yuj tas syal a Diosal chi' d'ayach. ¹¹ Tecan ix ab'i tas ix aj co satanel juntzañxo nación a oñ sreyal oñ Asiria tic, ¿tom ol yal a colji yuj a Diosal chi' a naani? ¹² ¿Tocval ix colji eb' anima yuj sdiosal d'a yol sc'ab' eb' in mam vicham? Aton eb' aj Gozán, eb' aj Harán, eb' aj Resef eb' aj Bet-edén cajan d'a Telasar, ix satjiel eb'. ¹³ ¿B'ajtil ay viñ sreyal choñab' Hamat, Arpad, Sefarvaim, Hena yed' Iva? xchicot viñ sreyal Asiria chi'.

¹⁴ Ix schaan jun carta viñaj rey Ezequías chi' b'aj tz'ib'ab'il juntzañ lolonel ix alchaj chi'. Ix yilan viñ. Ix lajvi chi' ix b'at viñ d'a stemplo Jehová, ix

xuyanel jun carta chi' viñ d'a yichañ Jehová chi'.
 15 Ix lesalvi viñ icha tic: Mamin Jehová, ach co Diosal a oñ israel oñ tic, ayach ec' d'a scal snañal querubín, a achñej Dios ach d'a yib'añ masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic. A ach ix a b'o satchaañ yed' lum luum tic. 16 Mamin Jehová, cotañ q'uelan d'ayin, tzab'an tas ix yalcot viñaj Senaquerib d'ayin. Ach Dios pitzan, ix te b'uchvaj viñ d'ayach. 17 Val yel tzijtum nación satnacxoel yuj eb' viñ sreyal Asiria chi'. 18 Ix sñusantz'a sdiosal eb', eb' viñ. Yujto a juntzañ chi' mañ diosoclañ, nab'a te', nab'a q'ueen b'ob'il yuj eb' anima, yuj chi' ix yal satanel eb' viñ. 19 A ticnaic jun, ach Jehová co Diosal, coloñel d'a yol sc'ab' jun viñ rey chi', yic syojtaquejel masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic to a achñej Dios ach, malaj junocxo, xchi viñaj rey Ezequías chi' d'a Jehová.

20 Ix lajvi chi' ix yalancot viñaj Isaías chi' d'a viñaj Ezequías chi' icha tic: A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan d'ayach icha tic: Ix vab' a lesal yuj tas syal viñaj Senaquerib sreyal Asiria. 21 Yuj chi' a in Jehová in tic sval yuj viñ sreyal Asiria chi' icha tic:

Ach Senaquerib, a eb' ix cob'estac aj choñab' Sion, malaj elc'och d'a yol sat eb' ix, toñej ol ach stzetzaj eb' ix. A eb' aj Jerusalén, ol b'at micnaj eb' ol ach sb'uchan eb'.

22 ¿Mach jun ix a b'uchu' ix a xib'tani? ¿Mach jun b'aj chaañ ix utej a jaj, ix ic'ancharañ a b'a d'ay? Aton d'ayin a in sDiosal in Israel tic to a inxoñej ochi.

23 Ix a chec yal b'uchval lolonel eb' viñ a checab' d'ayin Yajal in tic.

Ix alan icha tic: Ix in q'ue d'a jolomtac vitz yed' jantac in carruaje, aton d'a jolomtac vitz chaañ d'a yol yic Líbano. Ix in ch'acanel te' c'ute' chaañ steel yed' te' taj mañ jantacoc svach'il. Ix in q'ueñejc'och d'a jolomtac vitz chaañ b'aj te c'ayum te te' vach' yilji.

24 A d'a ch'oc choñab'il ix vac' joychaj a' uc'b'ila', ata' ix vuc' a'. A ix in ec' d'a yoltac a a' d'a Egipto, ix in tec'ancan tup a', xa chi.

25 Palta, ¿tom malaj b'aj ix ab'i to a in ton Jehová in? Vuuj tz'elc'och juntzañ tic. Atax d'a peca' ix in na'a to ol a c'ulej juntzañ tic. A ticnaic jun, van yelc'och vuuj, yuj chi' syal a satanel juntzañ nación te ay yip ix q'uecan b'ulan sc'ajil uuj.

26 Mañxalaj yip eb' anima cajan d'a juntzañ nación chi', ix te xiv eb', ix q'uixvi eb'. Lajan ix aj eb' icha añ itaj yaax, mato icha añ añc'ultac sq'uib'q'ue d'a yib'añtac pat, co-tacto añ stacjiel añ, icha chi' yaj eb' anima chi'.

27 Vojtac masanil tas tza c'ulej yed' tas nab'il uuj tzach eq'ui. Vojtacpaxi to te aycot oval d'ayin.

28 Toxo ix vab'i to aycot oval d'ayin, tzic'ancharañ a b'a. Yuj chi' ol vac'och jun q'uen argolla d'a a ñi' yed' jun freno d'a a ti', ol ach vac'an meltzaj d'a b'e b'aj ix ach coti, xchi Jehová d'a viñ sreyal Asiria chi', xchi viñaj Isaías chi'.

29 Ix yalanpax viñaj Isaías d'a viñaj rey Ezequías chi': A jun tic yechel ol ch'oxjoc eyila' yuj tastac toto ol ujoc: Ol e va ixim trigo munil

syavej sb'a d'a jun ab'il tic yed' d'a junxo ab'il sjavi. Mañoc exlaj ol yavej ixim. Axo val d'a yoxil ab'il jun, a exxo ol eyavej ixim e trigo chi', ol e jochanq'ue vaan. Ol eyavej-pax eyuva, ol e loan sat.

³⁰ A jayvañocxo ex ol ex can d'a Judá, lajan ol ex ajcan icha junoc te te' sb'at sch'añal yib' d'a yol luum syac'an sat.

³¹ Axo d'a Jerusalén, ayto mach ol can d'ay. Yed' pax d'a tzalan Sion, mañ ol satel-laj anima smasanil.

A jun tic, ol sc'ulej Jehová Yajal d'a Smasanil yujto te xajan ex yuuj.

³² Yuj chi' syal Jehová d'a yib'añ viñ sreyal Asiria icha tic:

Mañ ol ochlaj viñ d'a yol choñab' Jerusalén, malaj val junoc sjul-lab' viñ ol yac'lej sjulancoti. Mañ ol javoclay viñ yac' oval d'a Jerusalén tic, mañ ol sb'oq'uelaj stec'nub' viñ d'a spat-ictac smuroal choñab' tic.

³³ A in Jehová in tic svala' to a d'a b'e b'aj ix javi viñ, añeja' ta' ol meltzajpax viñ. Mañ val jab'oc ol yal yoch viñ d'a yol choñab' tic.

³⁴ A in ol in tañvej jun choñab' tic, yujto xajan viñ in checab' aj David vuuj, yuj pax in b'inaji, xchi Jehová, xchi viñaj Isaías chi'.

³⁵ A d'a jun ac'val chi', ix ec' jun yángel Jehová smilcham 185 mil eb' soldado asirio d'a scampamento eb', yuj chi' chamnacxo eb' ix sach'i d'a junxo c'u. ³⁶ Icha chi' ix aj yic'anel scampamento viñaj Senaquerib chi' ta', ix paxcan viñ d'a Nínive.

³⁷ A d'a jun c'u ayic ayoch viñ ejmelal d'a sdiosal scuch Nisroc d'a yol stemplo, ix tecjicham viñ yuj

eb' viñ yuninal ta', aton viñaj Adramelec yed' viñaj Sarezzer. Ix lajvi chi' ix b'atcan eb' viñ elelal d'a yol yic Ararat, axo junxo yuninal viñ scuchan Esarhadón ix ochcan reyal sq'uexuloc.

20

*Ix b'oxi sc'ool viñaj Ezequías yuj ilya
(2Cr 32.24-26; Is 38.1-8)*

¹ A d'a jun tiempoal chi', te ov jun ilya ix och d'a viñaj Ezequías, vanxo scham viñ. Axo viñaj Isaías schecab' Dios, yuninal viñaj Amoz ix b'at ilan viñ, ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Toxo ix yal Jehová to tzalcani tas ol ajcan masanil tas ay d'ayach, yujto ol ach chamñej, mañixo ol ach b'oxoc, xchi viñ d'a viñ.

² Yuj chi' ix sutmajoch viñaj Ezequías chi' d'a sat pat, ix lesalvi viñ d'a Jehová, ix yalan viñ: ³ Mamin Jehová, tzin tevi d'ayach to tzin a nacot yuj tas ix vutej ach vac'an servil yed' in c'anab'ajan d'ayach d'a val yel. Ix in c'ulej tas scha a c'ool, xchi viñ. Ix oc' val viñ sic'lab'il.

⁴ Axo ix aji, ayic manto val elc'och viñaj Isaías d'a snañal yamaq'uul spat viñ rey chi', ix lolonpax Jehová d'a viñ, ix yalani: ⁵ Meltzajari, b'at al d'a viñaj Ezequías yajal in choñab': Icha tic yalan Jehová co Diosal, sDiosal pax viñ a mam icham aj David: Toxo ix vab' a lesal, ix vil yel yal a sat oq'ui. Ol vac' b'oxoc a c'ool, axo chab'ej syalxo a b'at d'a templo. ⁶ Olto vac' 15-ocxo ab'il a q'uinal. Ol ach in colñej yed' choñab' Jerusalén tic d'a yol sc'ab' viñ sreyal Asiria. A in ol in tañvej choñab' tic, yuj snivanil velc'ochi, yuj pax in ti' vac'nac d'a viñ in checab' aj David, xchi Jehová, xchi viñaj Isaías chi'.

7 Ix schecan viñaj Isaías b'ojoc sat te' higo, ix ac'chajoch d'a sat jun yab'il chi', ix b'oxican sc'ool viñ yuuj. 8 Ayic manto b'o jun remeyo chi', ix sc'anb'an viñaj Ezequías chi' d'a viñaj Isaías chi' icha tic:

—¿Tas junoc yechel ol vila' yic ol nachajel vuuj to a Jehová ol ac'an b'oxoc in c'ool, yic syal in b'at d'a stemplo d'a chab'ej chi'? xchi viñ.

9 Ix tac'vi viñaj Isaías chi':

—Ay jun yechel ol sch'ox Jehová d'ayach yic vach' ol nachajel uuj to ol elc'och tas ix yala'. A ach tzala' tato sb'ab'laj veven d'a lajuñe' b'achquiltac d'a jun tz'ílan jantac yec' c'u, mato schael yich yemxi jun veven chi' d'a spatic lajuñeoc b'achquiltac chi', xchi viñ.

10 Ix tac'vi viñaj Ezequías chi' d'a viñ:

—Ayic sb'at veven chi' d'a yichañ, secojtac, palta tato schaxiel yemxi lajuñeoc b'achquiltac d'a spatic, a jun chi' ajaltac, xchi viñ.

11 Yuj chi' ix tevi viñaj Isaías chi' d'a Jehová, axo Jehová chi' ix ac'anxi yic tz'elxi yich yemxita veven chi' d'a lajuñ b'achquiltac chi' d'a jun tz'ílan jantac yec' c'u yic viñaj Acáz.

*Ix javi eb' aj Babilonia yil viñaj rey Ezequías
(2Cr 32.27-31; Is 39.1-8)*

12 A d'a jun tiempoal chi', a viñ sreyal Babilonia, aton viñaj Merodac-baladán yuninal viñaj Baladán, ix yab' viñ to penaayaxnac viñaj Ezequías, yuj chi' ix scheccot eb' viñ schecab' viñ yic tzul yac'ancan jun carta eb' viñ yed' junoc silab' d'a viñaj Ezequías chi'. 13 Ix chaji eb' viñ checab' chi' yuj viñaj Ezequías chi'. Masanil tas sic'an yuj viñ,

ix sch'ox viñ d'a eb' viñ: Aton q'uen plata, q'uen oro, perfume yed' aceite te vach' yed' pax b'aj molanec' yamc'ab' yic oval yed' jantac tas molan yuj viñ. Mañxa junocxo tas ay d'a spalacio viñ yed' d'a yol smach'en to maj sch'oxlaj d'a eb' viñ. ¹⁴ Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Isaías schecab' Dios d'a viñaj Ezequías chi', ix sc'anb'an viñ d'a viñ icha tic:

—¿B'ajtil ix cot juntzañ eb' viñ vinac chi'? ¿Tas xchi eb' viñ d'ayach? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Ezequías chi' d'a viñ:

—Ix cot eb' viñ d'a jun nación te najat, d'a Babilonia, xchi viñ.

¹⁵ Ix sc'anb'anxi viñaj Isaías chi':

—¿Tas ix yil eb' viñ d'a yol a palacio tic? xchi viñ.

Ix tac'vixi viñaj Ezequías chi':

—Masanil tas ix yil eb' viñ, mañxa jab'oc tas ayec' tic maj yil eb' viñ, masanil ix in ch'ox d'a eb' viñ, xchi viñ.

¹⁶ Ix yalan viñaj Isaías chi' d'a viñ icha tic:

—Ab' tas syal Jehová d'ayach: ¹⁷ Ol c'och val sc'ual, masanil tas ay d'a a palacio yed' masanil tas ix smolb'ejcan eb' a mam icham, ol ic'chajb'at smasanil d'a Babilonia, mañxa jab'oc tas ol canoc.

¹⁸ Yed' pax eb' iñtilal, ol ic'chajb'at eb' d'a Babilonia chi', ol ic'chajel sñolob' sq'ueen eb', ol ac'chajoch eb' yac'umaloc servil viñ sreyal Babilonia chi', xchi Jehová, xchi viñ.

¹⁹ Ix yalan viñaj rey Ezequías chi' d'a viñaj Isaías chi':

—A jun lolonel ix al d'ayin yuj Jehová tic te vach', xchi viñ. Ix yal viñaj Ezequías chi' icha chi', yujto ix sna' viñ to ay junc'olal yacb'an pitzanto viñ.

*A schamel viñaj rey Ezequías
(2Cr 32.32-33)*

²⁰ A jantacto yab'ixal viñaj Ezequías yed' tas nivan yelc'och ix sc'ulej viñ, aton tas ix aj sb'oan jun ñajab' viñ yed' tas ix aj yic'ancot a a' viñ d'a yol choñab', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. ²¹ Axo yic ix cham viñ, a viñaj Manasés yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

21

*Ix och viñaj Manasés reyal d'a Judá
(2Cr 33.1-20)*

¹ A viñaj Manasés chi', 12 ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal, 55 ab'il ix yac' reyal chi' viñ d'a Jerusalén. Hepsiba sb'i ix snun viñ. ² Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A masanil chucal sb'eyb'alej juntzañ nación ix yiq'uel Jehová d'a yichañ eb' israel, a ix sb'eyb'alej viñ. ³ Ix schecan viñ to sb'ojixiq'ue juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, juntzañ ix schec viñaj Ezequías mac'jipojoc. Ix sb'oanxiq'ue altar yic Baal viñ, ix sb'oanpaxq'ue jun yechel Asera viñ, icha sc'ulejnac viñaj Acab sreyal Israel. Ix och viñ ejmelal d'a q'uen c'anal. ⁴ Ix sb'oanpaxq'ue juntzañ altar viñ d'a yol stemplo Jehová, aton d'a jun lugar yalnac Jehová icha tic: A d'a jun templo d'a Jerusalén ol och ejmelal d'ayin, xchi. ⁵ Ay juntzañxo altar ix sb'oq'ue viñ d'a chab'yamaq'uil stemplo Jehová, yic tz'och viñ ejmelal d'a juntzañ q'uen c'anal.

⁶ Añejtona' ix sñusanpaxtz'a yuninal viñ silab'il d'a junoc sdiosal chi'. Ix sc'anb'an sb'a viñ d'a eb'

ajb'aal, d'a eb' ajchum, d'a eb' naumel lolonel. Ix sc'anb'anpax sb'a viñ d'a eb' tz'avtan spixan eb' chamnac. Te chuc tas ix sc'ulej viñ, yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ool Jehová viñ d'a yib'añ. ⁷ Ix yac'paxoch jun te' yechel Asera viñ d'a yol stemplo Jehová, aton jun templo chi' yalnaccan Jehová d'a viñaj David yed' d'a viñ yuninal aton viñaj Salomón icha tic: A d'a in templo d'a Jerusalén, jun choñab' ix in sic'canel d'a scal masanil choñab' d'a yol smach'en Israel tic, a d'ay ol in cajnaj d'a junelñej. ⁸ Tato ol sc'anab'ajej masanil in checnab'il eb' eyetchoñab' yed' in cachnab'il yed' pax in c'ayb'ub'al in checnac yal viñ in checab' aj Moisés d'a eb', mañxo ol viq'uel eb' d'a sat jun lum luum vac'nac d'a e mam eyicham, xchi Jehová.

⁹ Palta maj scha yab' juntzañ chi' eb'. A val viñ rey chi' ix cuchb'an eb' d'a chucal chi'. Ec'b'al chucal ix sc'ulej eb' d'a yichañ juntzañ nación satb'ilel yuj Jehová d'a yichañ eb' smam yicham eb' d'a peca'. ¹⁰ Yuj chi' ix yal Jehová d'a eb' schecab': ¹¹ A viñaj Manasés chi', a tas te yajb'entac sc'ulej viñ d'a vichañ, yelxo val ec'b'al chucal sc'ulej viñ d'a yichañ eb' amorreo, eb' ec'nac d'a yalañtaxo. Scuchb'an eb' yetchoñab' viñ d'a chucal yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ yechel. ¹² Yuj chi' a in Jehová sDiosal Israel sval icha tic: Ol vic'cot yaelal d'a yib'añ Jerusalén yed' d'a yib'añ Judá tic, ol te sat sc'ol eb' ol ab'anoc. ¹³ Ol vac'och yaelal d'a yib'añ Jerusalén tic icha ix vutej Samaria yed' eb' yiñtilal viñaj Acab. Ol viq'uel masanil eb' anima cajan d'ay, lajan ol ajcan icha junoc uc'ab' ayic slajvi sb'icchaji ñojan tz'ajcani. ¹⁴ Axo jayvañocxo

eb' in choñab' tic, ol vactejcan eb', ol vac'canoch eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, yic vach' ol ic'chajec' masanil tastac ay d'a eb'. ¹⁵ Yictax vic'annaquelta eb' smam yicham eb' d'a Egipto, stzuntzejñejcot yoval in c'ool eb' yuj chucal sc'ulej eb' d'a vichañ, xchi d'a eb' schecab'.

¹⁶ IX te cuchb'aj val eb' aj Judá yuj viñaj Manasés chi' d'a chucal d'a yichañ Jehová. Tzijtum pax eb' anima malaj smul ix smilcham viñ, ix laj b'ey schiq'uil eb' smasanil d'a smach'en Jerusalén.

¹⁷ A jantacto yab'ixal viñaj Manasés chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ yed' jantac smul viñ ix ochi, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. ¹⁸ Ayic ix cham viñ, a d'a scaltac te' avb'en te' yic viñaj Uza d'a sti' spalacio viñ ix mucchaji. Axo viñaj Amón yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

*Ochnac viñaj Amón reyal d'a Judá
(2Cr 33.21-25)*

¹⁹ A viñaj Amón chi', 22 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal d'a Judá. Chab' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Mesulemet sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Haruz aj Jotba. ²⁰ Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová icha sc'ulejncac viñaj Manasés smam viñ. ²¹ A sb'eyb'al viñ smam viñ chi' ix sb'eyb'alej, ix och viñ ejmelal d'a juntzañ yechel b'aj ochnac viñ smam viñ chi' ejmelal. ²² Icha chi' ix aj spatanel Jehová Dios viñ, aton sDiosal eb' smam yicham viñ. Maj sc'anab'ajejlaj schecnab'il Jehová viñ.

²³ A eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, ix meltzajoch eb' viñ ajc'olal d'a viñ, ix miljicham viñ yuj eb'

viñ d'a yol spalacio. ²⁴⁻²⁶ Yuj chi', axo eb' aj Judá ix milancham eb' viñ ix milancham viñ rey chi', axo viñaj Josías yuninal viñ ix yac'och eb' reyal sq'uexuloc. A jantacto yab'ixal viñaj Amón yed' tastac ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. Ayic ix cham viñ, a d'a scaltac te' avb'en te' yic viñaj Uza ix mucji viñ.

22

Ix chax b'aj tz'ib'ab'ilcan ley

(2Cr 34.1-33)

¹ A viñaj Josías vajxaque' ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. ³¹ ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jedida sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Adaías aj Boscat. ² Te vach' ix yutej sb'a viñ d'a yichañ Jehová, icha val sb'eyb'al viñaj David smam yicham viñ, mañ val jab'oc ix yiq'uel sb'a viñ d'a sb'eyb'al viñ smam yicham chi'.

³ Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Josías chi' reyal, ix schecanb'at viñ stz'ib'um viñ d'a stemplo Jehová, aton viñaj Safán yuninal viñaj Azalías yixchiquin viñaj Mesulam. Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

⁴—Ixic d'a viñaj Hilcías viñ sat sacerdote, tzalan d'a viñ to smolb'ej q'uen tumin viñ tz'ac'ji d'a stemplo Jehová, q'uen scha eb' stañvan puerta b'aj tz'och eb' anima, ⁵ syac'an q'uen viñ d'a eb' viñ yajal yaj yilan sb'ochajxi templo chi' yic stupchaj eb' viñ smunlaj d'ay, ⁶ aton eb' viñ ñicum te' yed' eb' viñ tz'ilan tas tz'aj sb'o munlajel chi' yed' eb' viñ albañil. Smanchajpax te te' yed' q'uen q'ueen tzeyb'il, yic sb'ochajxi templo chi'. ⁷ Mañ yovaliloc sc'anchaj yumal q'uen tumin chi' d'a eb' viñ tz'ilan

munlajel chi', yujto tz'acan syutej eb' viñ sb'oani, xchi viñ.

⁸ Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Hilcías chi' d'a viñaj Safán to ix checlaj b'aj tz'ib'ab'ilcan ley d'a yol stemplo Jehová. Ix yac'an ch'añ viñ d'a viñaj Safán chi', ix yavtan ch'añ viñ. ⁹ Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Safán chi' yal d'a viñ rey chi' icha tic:

—Toxo ix smol q'uen tumin ay d'a yol templo eb' viñ a checab', ix yac'an q'uen eb' viñ d'a eb' viñ ayoch yajalil yilan sb'ochajxi stemplo Jehová chi', xchi viñ.

¹⁰ Añejtona' ix yalanxi viñ to ix ac'ji jun ch'añ uum d'a viñ yuj viñaj sacerdote Hilcías, yuj chi' ix yavtej ch'añ viñ yab' viñ rey chi'. ¹¹ Ayic ix yab'an viñ rey chi' tas syal d'a yol ch'añ, ix sñic'chitan spichul viñ, ¹² ix schecan viñ avtaj viñaj Hilcías chi', viñaj Safán tz'ib'um yed' viñaj Ahicam yuninal viñaj Safán chi', viñaj Acbor yuninal viñaj Micaías yed' viñaj Asaías schecab' viñ rey chi'. Ix yalan viñ rey chi' d'a eb' viñ icha tic:

¹³ —Ixiquec e c'anb'ej d'a Jehová vuuj, yuj eb' choñab', yuj pax masanil eb' aj Judá, tas syalelc'och ch'añ ley tic. Ay am cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a quib'añ, yujto maj sc'anab'ajej eb' co mam quicham tas syal ch'añ, xchi viñ.

¹⁴ Yuj chi' ix b'at viñaj sacerdote Hilcías, viñaj Ahicam, viñaj Acbor, viñaj Safán yed' viñaj Asaías yil ix schecab' Dios, ix scuchan Hulda yetb'eyum viñaj Salum yuninal viñaj Ticva, yixchiquin viñaj Harhas. A viñaj Salum chi', a viñ stañvan b'aj sic'chaj c'apac pichul d'a templo. A ix Hulda chi', a d'a junxo macañ yic Jerusalén toto b'onac, ata'

cajan ix. Ayic ix lolonb'at eb' viñ d'a ix, ¹⁵ ix tac'vi ix d'a eb' viñ icha tic:

—A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan icha tic: Alec d'a viñ ix ex checancot e c'anb'ej tic d'ayin ¹⁶ to a in ol vac'cot junoc yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ eb' cajan d'a tic, icha yalan ch'añ ley ix yavtej viñ sreyal Judá chi'. ¹⁷ Yujto ix in yactejan eb' anima tic, ix sñusan incienso eb' d'a juntzañ comon dios, ix stzuntzancot yoval in c'ol eb' yuj juntzañ sdiosal eb' ix sb'o chi'. Yuj val chi' ix cot voval d'a jun lugar tic. Mañxo ol sich'ilaj voval chi', xchi Jehová. ¹⁸ Alec d'a viñ rey chi', viñ ix ex checancot e c'anb'ej d'a Jehová: A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic tz'alan icha tic: Yujto ix avtej tas ayem d'a yol ch'añ uum chi', ¹⁹ ix ac'anoch d'a a c'ool, yuj chi' ix al a b'a d'ayin, ix a ñic'chitanb'at a pichul, ix ach oc'q'ue d'a vichañ. Yujto ix ab'pax tas ix vala' to ol satjoquel a choñab' tic, ol in catab'an eb' cajan d'ay, yuj chi' toxo ix vab' tas ix ala'. Sval d'ayach ²⁰ to ix ach vac' nivanc'olal, ol ach mucjoc d'a junc'olal. Mañxo ol il-laj jun yaelal ol vac'cot d'a yib'añ jun choñab' tic, xchi Jehová, xchi ix Hulda chi'. Ix paxta eb' viñ schecab' viñ rey chi' yic tzul yalan eb' viñ d'a viñ tas ix b'at yab' eb' viñ chi'.

23

¹ Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' to tz'avtaj masanil eb' viñ yichamtac vinaquil Jerusalén yed' juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, yic vach' smolb'ej sb'a eb' viñ yed' viñ. ² Ayic ix javi eb' viñ, ix b'at viñ yed' eb' viñ, eb' viñ sacerdote, eb' viñ schecab' Dios yed' masanil eb' comon anima,

eb' malaj val yelc'ochi yed' eb' nivac yelc'ochi. Ix b'at eb' smasanil d'a stemplo Jehová. Ata' ix yal viñ rey chi' to a ch'añ yumal strato Jehová ix chax d'a stemplo, tz'avtaj ch'añ d'a yichañ eb' anima chi'. ³ Ix och tec'tec' viñ rey chi' d'a stz'ey jun nivan oy, ix yac'an sti' viñ d'a yichañ Jehová to ol sc'anab'ajej juntzañ checnab'il viñ yed' c'ayb'ub'al d'a smasanil sc'ool, icha syal jun trato tz'ib'ab'ilcan d'a yol ch'añ uum chi'. Añeja' masanil eb' anima chi', ix yac' sti' eb' sc'anab'ajani.

*Ix satel juntzañ chuc b'eyb'al viñaj Josías
(2Cr 34.3-7)*

⁴ Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñ sat sacerdote aj Hilcías yed' d'a juntzañxo eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ stañvan spuertail templo to syiq'uelta eb' viñ masanil tastac ay d'a yol stemplo Jehová, aton yamc'ab' sc'an eb' anima yic tz'och eb' ejmelal d'a Baal, d'a Asera yed' d'a q'uen c'anal. Ix yiq'uel eb' viñ d'a stiel choñab' Jerusalén, ix sñusantz'a eb' viñ d'a sti' a' Cedrón, ix lajvi chi' ix ic'jib'at stañil d'a Betel. ⁵ Ix yic'anel yopisio eb' viñ sacerdote viñ rey chi', aton eb' viñ sñusantz'a incienso b'aj chaañ d'a yol yic Judá yed' d'a stitac choñab' Jerusalén, aton eb' viñ ac'b'il yopisio yuj eb' viñ rey ec'nac. Ix ic'chajpaxel eb' viñ sacerdote sñusantz'a incienso d'a Baal, d'a c'u, d'a q'uen uj, d'a q'uen c'anal yed' d'a juntzañ nivac c'anal sb'eyec' d'a satchaañ. ⁶ Ix yic'anpaxel jun yechel Asera viñ rey chi', aton jun ayoch d'a yol stemplo Jehová. Ix b'at yac'ancan eb' d'a stiel choñab' Jerusalén. Ix ñuschajtz'a d'a sti' a' Cedrón, ix stanchojoc stañil chi' viñ, ix stzicanb'at viñ

d'a yib'añ b'aj mucan eb' comon anima. ⁷ Ix pojjipaxem juntzañ yed'tal eb' viñ ix-vinac yuj viñ, aton b'ob'il d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ata' sch'alvipax eb' ix ix sb'oan c'apac mantiado yic Asera.

⁸ Ix lajvi chi', ix yavtancot masanil eb' viñ sacerdote viñ rey chi', aton eb' viñ ay d'a junjun choñab' d'a yol yic Judá, ix yixtanb'at masanil altar viñ d'a masanil lugar chaañ d'a Geba masanto d'a Beerseba, aton b'aj sñustz'a incienso juntzañ eb' viñ sacerdote. Ix spojanpaxem juntzañ altar viñ, juntzañ ay d'a spuertail choñab' scan d'a stojolal sq'uexan mach tz'och d'a yol choñab' chi', aton jun puerta yic viñaj Josué yajal d'a Jerusalén. ⁹ A eb' viñ sacerdote yñtilal Leví ix ac'an silab' d'a juntzañ lugar chaañ, majxo c'ochlaj eb' viñ d'a altar yic Jehová d'a Jerusalén, axoñej svael eb' viñ tz'ac'ji yuj eb' viñ yetsacerdoteal chi'.

¹⁰ Ix yixtanpaxb'at jun lugar viñ rey chi', jun scuchan Tofet d'a sch'olanil Ben-hinom b'aj sñusjitz'a eb' unin silab'il d'a jun comon dios scuchan Moloc, yic mañxa junoc mach sc'ulan jun chucal chi'. ¹¹ Ix yic'anpaxel noc' chej viñ, noc' ayoch yuj eb' viñ sreyal Judá yic tz'och ejmelal d'a c'u. Ix sñusantz'a scarruaje noc' chej chi' viñ. A juntzañ chi', a d'a jun amac' d'a slac'anil b'aj tz'och anima d'a yol stemplo Jehová, ata' ay, d'a stz'ey scuarto jun viñ ay yopisio scuchan Natán-melec. ¹² Ix spojanpaxem juntzañ altar viñ rey chi', juntzañ b'ob'ilcan yuj eb' viñ sreyal Judá d'a spañanil yib'añ scuartocan viñaj rey Acáz. Ay pax juntzañ altar b'ob'ilcan yuj viñaj rey Manasés d'a chab' yamaq'uil stemplo Jehová, ix smac'poj viñ,

ix syumancanb'at sc'ajil viñ d'a yol a' Cedrón.

¹³ Ix yixtanpaxb'at juntzañ lugar viñ, juntzañ chaañ d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Jerusalén, d'a stojolal sur d'a tzalan Olivo, aton jun sb'onaccan viñaj Salomón sreyal Israel, aton Astarté sdiosal eb' aj Sidón, Quemos sdiosal eb' moabita yed' Milcom sdiosal eb' amonita. Masanil juntzañ chi' yajb'ilel yuj Jehová. ¹⁴ Ix smac'anpaxpoj q'uen q'ueen viñ, q'uen chajul yaj d'a eb' anima, ix ch'acchajpaxel te' yechel Asera. Ix saclemajb'at sb'aquil chamnac ta' yuj viñ. ¹⁵ Ix smac'paxpoj jun altar viñ yed' templo d'a Betel, aton sb'onaccan viñaj rey Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal. Pococxoñej ix aji, ix sñusantz'a yechel dios Asera chi' viñ.

¹⁶ Ix ec' q'ueleloc viñaj Josías chi', ix yilanb'at juntzañ yed'tal chamnac viñ d'a jun tzalan, ix yalan viñ to tz'ic'chajelta sb'aquil chamnac ayoch d'a yool chi', ix sñusantz'a viñ d'a yib'añ altar yic tz'ixtaxb'ati. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan jun viñ schecab' Jehová d'a peca'. ¹⁷ Ix sc'anb'an viñaj rey Josías chi':

—¿Mach ay yic jun yed'tal chamnac svilb'at chi'? xchi viñ. Ix tac'vi eb' cajan d'a Betel chi' d'a viñ icha tic:

—Aton b'aj mucan jun viñ schecab' Dios cotnac d'a Judá, a viñ aljinaccan yuj tas ix utej jun altar d'a Betel tic, xchi eb' d'a viñ.^{23.17}

¹⁸ Ix yalan viñ:

23.17 **23:17** A yab'ixal jun tic tz'ilchaj d'a 1 Reyes 13.1-5.

—Actejecani, malaj junoc mach syaman sb'aquil chi', xchi viñ.

Yuj chi' majxo yamjilaj sb'aquil jun viñ schecab' Dios chi' yed' sb'aquil junxo viñ schecab' Dios cotnac d'a Samaria.

¹⁹ Icha ix yutej viñaj Josías chi' d'a Betel chi', icha pax chi' ix yutej viñ satanel juntzañ lugar chaañ, juntzañ b'ob'il d'a Samaria chi' yuj eb' viñ sreyal Israel, juntzañ stzuntzancot yoval sc'ol Jehová. ²⁰ Ix lajvi chi', axo d'a yib'añ juntzañ altar ix smilcham masanil eb' viñ sacerdote viñ, aton eb' viñ yic juntzañ lugar chaañ d'a Samaria chi'. Ix sñusantz'a sb'aquil juntzañ chamnac viñ d'a yib'añ juntzañ altar chi'. Ix lajvi chi' ix paxta viñ d'a Jerusalén.

*Q'uiñ ix yac'och viñaj rey Josías
(2Cr 35.1-19)*

²¹ Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Josías d'a masanil eb' choñab' icha tic: Caq'uecoch q'uiñ yic sco naancot tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto yic squic'anchaañ sb'i Jehová co Diosal, icha syalcan d'a yumal trato, xchi viñ. ²² Yuj chi' ix och jun q'uiñ chi'. Yictax ix lajviec' stiempoal eb' juez, eb' ix ac'an yajalil d'a choñab' Israel, malaj juneloc ix och jun q'uiñ icha jun chi' d'a stiempoal eb' viñ ix ac'an reyal d'a Judá yed' d'a Israel. ²³ Yic val 18 ab'il yoch viñaj Josías chi' reyal ix och jun q'uiñ chi' d'a Jerusalén, yuj yic'jichaañ Jehová.

Te ayoch spensar viñaj Josías d'a Jehová

²⁴ Masanil eb' tz'avtan spixan eb' chamnac, eb' ajb'aal yed' juntzañ yechel d'a yoltac pat, ix satjiel yuj viñaj Josías chi'. Masanil pax juntzañ

comon dios yajb'entac ay d'a Jerusalén yed' d'a yol smacb'en Judá ix satel viñ. Icha chi' ix sc'ulej viñ yic sc'anab'ajan viñ tas syalcan d'a yumal ley ix chax yuj viñaj sacerdote Hilcías d'a yol stemplo Jehová. ²⁵ Malaj junocxo rey ec'nacxo ix sq'uex spensar yic syac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' Jehová d'a smasanil sc'ool, d'a smasanil spensar yed' d'a smasanil yip, icha ix yutej sb'a viñaj Josías chi', yujto ix sc'anab'ajej viñ tas alb'ilcan d'a ley Moisés. Mañxalaj pax junocxo rey icha chi' ix yutej sb'a.

²⁶ Vach'chom icha chi' ix sc'ulej viñ, palta yuj tas te chuc sc'ulejnac viñaj Manasés, yuj chi' aycot yoval sc'ol Jehová d'a Judá chi'. ²⁷ Yuj chi' ix yal Jehová icha tic: Ol viq'uel Judá d'a vichañ, icha vutejnac Israel. Ol in patiquejcanel Jerusalén, jun choñab' sic'b'ilel vuuj yed' jun templo tic, jun valnac yuuj to a d'ay tz'och ejmelal d'ayin, xchi.

Schamel viñaj rey Josías

(2Cr 35.20-27)

²⁸⁻³⁰ A d'a stiempoal chi' ix cot viñaj Necao sreyal Egipto yed' eb' soldado yic sb'at eb' d'a a' nivan Éufrates, yic sb'at colvaj viñ yed' viñ sreyal Asiria. Ix b'at viñaj rey Josías yed' eb' soldado yac' oval yed' viñaj Necao chi' d'a Meguido. Ayic ix schalan sb'a eb' viñ d'a oval chi', ix miljicham viñaj Josías chi' yuj viñ. Ix ac'jiq'ue snivanil viñ d'a yol carruaje yuj eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ. Ix cot eb' viñ d'a Meguido chi' masanto ix javi eb' viñ d'a Jerusalén, ix ac'jicanoch snivanil viñ chi' d'a jun yed'tal b'ob'ilxo. Axo eb' anima smasanil d'a yol choñab' chi' ix ac'anoch viñaj Joacaz yuninal viñ reyal sq'uexuloc.

A jantacto yab'ixal viñaj Josías chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj ayacan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá.

*A tas ix sc'ulej viñaj Joacaz d'a reyal
(2Cr 36.1-4)*

³¹ A viñaj Joacaz chi', 23 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal d'a Jerusalén. Oxeñej ujal ix yac' reyal chi' viñ. Hamutal sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Jeremías aj Libna. ³² Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha ix sc'ulej eb' smam yicham viñ. ³³ Ix ac'jioch viñ d'a preso yuj viñaj rey Necao d'a Ribla d'a yol yic Hamat, yic vach' maxtzac yac' yajalil viñ d'a Jerusalén. Ix yac'anoch q'uen tumin viñaj Necao chi' d'a yib'añ eb' aj Judá chi', 75 quintal q'uen plata yed' oxe' arroba q'uen oro. ³⁴ Axo viñaj Eliaquim yuninal viñaj Josías chi' ix yac'och viñaj rey Necao chi' reyal sq'uexuloc viñ smam chi'. Ix sq'uexan sb'i viñaj Eliaquim chi' viñ, Joacim ix sb'iej viñ. Ix yic'anb'at viñaj Joacaz chi' viñ d'a Egipto. Ata' ix cham viñaj Joacaz chi'.

³⁵ Ix yac'an q'uen oro viñaj Joacim chi' yed' q'uen plata sc'an viñ sreyal Egipto chi'. Yuj chi' ix yac'och q'uen viñ d'a yib'añ eb' anima d'a yol smacb'en chi', junjun anima ix yac' q'uen oro yed' q'uen plata, icha tastac ay d'a junjun eb'. Icha chi' ix aj smolan q'uen tumin viñ ix can d'a yib'añ chi'.

*Ochnac viñaj Joacim reyal d'a Judá
(2Cr 36.5-8)*

³⁶ A viñaj Joacim chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal, 11 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Zebu sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Pedaías aj Ruma. ³⁷ Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a

yichañ Jehová, icha val ix sc'ulej eb' smam yicham viñ.

24

¹ A d'a stiempoal viñaj Joacim chi', ix cot viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' soldado yac' oval yed' viñ. Icha chi' ix aj yochcan viñaj rey Joacim oxe' ab'il d'a yalañ smandar viñaj Nabucodonosor chi'. Ix lajvi chi' ix meltzajoch viñaj Joacim chi' ajc'olal d'a viñ sreyal Babilonia chi'.

² Palta ix ac'jicot eb' soldado caldeo yuj Jehová, eb' soldado sirio, eb' soldado moabita yed' eb' soldado amonita yic sjavi eb' elc'al d'a Judá yic syixtanb'at eb', icha ix aj yalan eb' schecab' Jehová. ³ Val yel ix javi jun tic d'a yib'añ Judá, yujto a Jehová ix alani yic syic'anel Judá d'a yichañ, yuj smul viñaj Manasés, ⁴ yuj pax schamel eb' anima malaj smul d'a Jerusalén ix cham yuj viñ. Yuj chi' majxo yac'laj nivanc'olal Jehová.

⁵ A jantacto yab'ixal viñaj Joacim chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. ⁶ Axo yic ix cham viñ, a viñaj Joaquín yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

⁷ Majxo eltalaj viñ sreyal Egipto yed' eb' soldado d'a yol smacb'en, yujto a viñ sreyal Babilonia ix ic'anxiec' tas ic'b'ilec' yuj viñ, scot d'a a' eluma' yic Egipto masanto d'a a' Éufrates.

Ix ic'jib'at viñaj rey Joaquín d'a Babilonia (2Cr 36.9-10)

⁸ A viñaj Joaquín chi', 18 ab'ilxo sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal, oxeñej ujal ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Nehusta sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj

Elnatán aj Jerusalén. ⁹ Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha val ix sc'ulej viñ smam viñ.

¹⁰ A d'a jun tiempoal chi', ix cot eb' soldado viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yac' oval d'a Jerusalén, ix oymaj eb' d'a spatic. ¹¹ Van yac'an oval eb', ix c'och viñaj Nabucodonosor chi'. ¹² Yuj chi' ix yac'och sb'a viñaj Joaquín sreyal Judá yed' ix snun, eb' viñ yetyajalil viñ yed' pax eb' viñ schecab' viñ d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor chi'. Ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia ayic svajxaquilxo ab'il yoch viñaj Nabucodonosor chi' reyal.

¹³ Ix lajvi chi', ix schecan viñaj Nabucodonosor chi' ic'chajelta masanil q'uen tumin ay d'a yol stemplo Jehová yed' d'a yol spalacio viñ sreyal Judá chi'. Ix smac'anpoj masanil yamc'ab' viñ nab'a oro yic templo chi' b'ob'ilcan yuj viñaj Salomón sreyal Israel. Ix elc'och jun tic icha ajnac yalancan Jehová. ¹⁴ Ix schecan viñ ic'chajb'at masanil anima cajan d'a Jerusalén chi' yed' eb' yajal, eb' soldado te jelan, eb' viñ jelan sb'oan tastac yed' eb' viñ tenum q'ueen. 10 mil eb' ix ic'jib'at d'a Babilonia chi' d'a smasanil. Mañxa mach ix cani, axoñej eb' meb'a' ixto cani.

¹⁵ A viñaj rey Joaquín chi', ix snun viñ, eb' ix yetb'eyum viñ, eb' ayoch yajalil yed' viñ yed' eb' anima nivac yelc'och d'a yol smacb'en viñ chi', ix ic'jib'at eb' yuj viñaj Nabucodonosor chi' d'a Babilonia. ¹⁶ A d'a scal masanil anima ix ic'chajb'at chi', ay 7 mil eb' viñ soldado, ay pax mil eb' viñ syal sb'oan tastac yed' eb' viñ tenum q'ueen. Masanil eb' viñ tic te tec'an eb' viñ, te jelan pax eb' viñ d'a oval. ¹⁷ Axo viñaj rey Nabucodonosor chi'

ix ac'anoch viñaj Matanías yuc'tac smam viñaj Joaquín chi' reyal sq'uexuloc viñ. Ix q'uexji sb'i viñ yuj viñ, Sedequías ix sb'iejcan viñ.

Ix och viñaj Sedequías reyal
(2Cr 36.11-16; Jer 52.1-3)

¹⁸ A viñaj Sedequías chi', 21 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal, 11 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Hamutal sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Jeremías aj Libna. ¹⁹ Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha ix sc'ulej viñaj Joacim. ²⁰ Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a Jerusalén yed' d'a Judá, ix yic'ancanel eb' d'a yichañ.

Ix ac'ji ganar Jerusalén
(Jer 39.1-7; 52.3-11)

Ix meltzajoch viñaj Sedequías ajc'olal d'a viñ sreyal Babilonia.

25

¹ Ayic slajuñil c'ual yoch slajuñil uj, ayic sb'aluñil ab'il yoch viñaj Sedequías reyal, ix javi viñaj rey Nabucodonosor yed' eb' viñ soldado yac' oval d'a Jerusalén. Ix oymaj eb' viñ d'a spatictac Jerusalén chi', ix sb'oanq'ue scampamento eb' viñ d'a spatictac, ix sb'oanq'ue stec'nub' eb' viñ d'a spatictac smuroal. ² Oyb'ilñej jun choñab' chi' yuj eb' viñ, masanto ayic 11 ab'il yoch viñaj Sedequías chi' reyal. ³ Ayic sb'aluñil c'ual yoch scharñil uj d'a yol jun ab'il chi', ix em jun nivan vejel d'a yol choñab' chi', mañxa jab'oc tas vach' svaan eb' anima chi'. ⁴ Ix sb'oan jun olan eb' viñ soldado caldeo chi' d'a smuroal choñab' chi'. Vach'chom oyanoch eb' viñ soldado d'a spatictac chi', palta

ix el viñaj rey Sedequías chi' yed' eb' viñ soldado d'ac'valil. Ix elc'och eb' viñ d'a jun puerta d'a scal chab' muro d'a stz'ey b'aj ay yavb'en te' eb' viñ rey, ix b'at eb' viñ d'a jun b'e sc'och d'a sch'olanil a' Jordán. ⁵ Palta ix b'at eb' viñ soldado caldeo chi' d'a spatic eb' viñ, ix yamchaj viñaj Sedequías chi' yuj eb' viñ d'a yac'lical Jericó. Ix saclemcanb'at eb' viñ soldado viñ. ⁶ Ix syaman viñ rey chi' eb' viñ, ix yic'anb'at viñ eb' viñ d'a viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia chi' d'a Ribla, d'a yol yic Hamat. Ata' ix yal viñ tas ol utaj viñaj Sedequías chi'. ⁷ D'a val yichañ viñaj Sedequías chi' ix xicjicham eb' yuninal. Ix ic'chajq'ueta yol sat viñ, ix tzec'chaj viñ d'a q'uen cadena nab'a bronce, ix ic'chajb'at viñ d'a Babilonia.

Ix mac'jiem templo

(2Cr 36.17-21; Jer 39.8-10; 52.12-30)

⁸ Ayic uque' c'ualxo yoch yoil uj d'a 19 ab'il yoch viñaj Nabucodonosor reyal d'a Babilonia, ix javi viñaj Nabuzaradán yajalil eb' viñ soldado stañvumal viñ rey chi' yed' eb' viñ soldado d'a Jerusalén. ⁹ Ix sñusantz'a stemplo Jehová eb' viñ yed' spalacio viñ rey, masanil spat eb' cajan d'a Jerusalén chi' yed' masanil nivac pat. ¹⁰ Ix spojanem masanil smuroal choñab' Jerusalén chi' eb' viñ. ¹¹ Masanil eb' anima ayto cani, ix yic'b'at eb' viñaj Nabuzaradán chi', aton eb' ix yac'och sb'a yed' viñ sreyal Babilonia yed' eb' jelan sb'oan tastac. ¹² Axoñej eb' te meb'a' ix yactejcan viñ, yic smunlaj eb' d'a avoj uva yed' juntzañxo tas tz'avchaji.

¹³ Masanil tastac nab'a bronce ay d'a yol templo ix smac'poj eb' viñ soldado chi', aton chab' oy ayoch d'a sat templo chi', juntzañ sb'achnub' yich cotac pila yed' jun nivan pila. Ix yic'anb'at q'uen bronce chi' eb' viñ d'a Babilonia. ¹⁴ Añejtona' b'aj tz'em q'uen tic'aq'uil taañ, q'uen pala, q'uen ic'lab'el stañil b'aj tz'och sc'ac'al candil, q'uen nivac cuchara yed' masanil tastac nab'a bronce sc'anchaji ayic tz'och ejmelal d'a Jehová, ix yic'b'at eb' viñ smasanil. ¹⁵ Ix yic'paxb'at juntzañ nivac vaso eb' viñ yed' q'uen b'aj sñusji incienso yed' juntzañxo tastac nab'a oro ma nab'a plata. ¹⁶ Mañxa yalb'anil jantac yalil q'uen bronce ayoch d'a chab' nivac oy yic templo, d'a jun pila yic a a' yed' d'a juntzañ yich b'achnub' b'ob'ilcan yuj viñaj rey Salomón yic tz'ochcan d'a stemplo Jehová. ¹⁷ A junjun oy chi', ec'b'al vajxaque' metro steel. A sjolom oy chi' nab'a bronce, nañal schab'il metro yaj q'uei, axo spatictac sjolom oy chi', aypaxoch yelvanub' icha yilji te' granada. A juntzañ chi' nab'a bronce. Lajanñej yaj chab' oy chi'.

Ix ic'jiel eb' aj Judá sat sluum

¹⁸ A viñaj Nabuzaradán chi' ix yaman viñaj Seraías sat sacerdote, viñaj Sofonías schab'il sacerdote yed' oxvañ eb' viñ stañvan sti' templo, ix ic'jib'at eb' viñ yuj viñ d'a Babilonia. ¹⁹ A d'a scal eb' anima ix can d'a yol choñab' chi', ix yamchaj-pax jun viñ sat yajal scuchb'an eb' viñ soldado yed' pax ovañxo eb' viñ tz'ac'an srazón viñ rey yed' jun viñ tz'ib'um sb'oan slistail eb' viñ soldado yed' pax 60-xo eb' viñ nivac vinac yaj d'a yol choñab' chi'. ²⁰⁻²¹ Masanil juntzañ eb' anima chi' ix yic'b'at viñaj

Nabuzaradán chi' d'a Ribla d'a yol yic Hamat. Ata' ix yal viñ rey to scham eb'. Icha chi' ix aj yic'jiel eb' aj Judá chi' d'a schoñab' yed' d'a sluum, ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia.

*Eb' anima ixto cani ix b'atcan eb' d'a Egipto
(Jer 40.7-10; 41.1-3,16-18)*

²² Ix och viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam yixchiquin viñaj Safán gobernadoral yuj viñ sreyal Babilonia chi'. A viñ ix can yil jantacto anima ix can d'a Judá chi'. ²³ Ayic ix yab'an jun lolonel chi' eb' viñ yajal eb' viñ soldado ixto cani, ix b'at eb' viñ d'a Mizpa yed' eb' viñ soldado chi', yic b'at lolon eb' viñ yed' viñaj Gedalías chi'. A eb' viñ chi', aton viñaj Ismael yuninal viñaj Netanías, viñaj Johanán yuninal viñaj Carea, viñaj Seraías yuninal viñaj Tanhumet aj Netofa yed' viñaj Jaazanías yuninal jun viñ aj Maaca. ²⁴ Ix yac'an sti' viñaj Gedalías chi' d'a eb' viñ yed' d'a eb' viñ soldado, ix yalan viñ icha tic: Mañ ex xiv e can d'a yalañ smandar eb' caldeo chi', cajnajañec d'a yol nación tic, tzex och d'a yalañ schecnab'il viñ sreyal Babilonia. Tato icha chi' vach'ñej ol aj e b'eyb'ati, xchi viñ.

²⁵ Axo d'a yuquil uj, ix javi viñaj Ismael yuninal viñaj Netanías yixchiquin viñaj Elisama, d'a yirñtilal eb' viñ sreyal Judá. Ay lajuñvañxo eb' viñ vinac ajun yed' viñ, ix smilancham viñaj Gedalías chi' eb' viñ yed' eb' aj Judá yed' pax eb' caldeo ayec' yed' viñ d'a Mizpa chi'. ²⁶ Yuj chi' masanil eb' anima ix b'at elelal d'a Egipto yuj xivelal d'a eb' caldeo chi'. Ata' ix b'at eb' anima nivac yelc'ochi, eb' malaj yelc'ochi yed' eb' yajalil eb' soldado.

*Ix actajel viñaj Joaquín
(Jer 52.31-34)*

²⁷ Ayic 27 c'ual yoch slajchavil ujal, ayic 37 ab'ilxo yic'chajb'at viñaj rey Joaquín d'a Babilonia, ix och viñaj Evil-merodac reyal d'a Babilonia chi'. A d'a b'ab'el ab'il yoch viñ reyal chi' ix sch'oxan svach'c'olal viñ d'a viñaj Joaquín chi', ix yic'anelta viñ viñ d'a preso. ²⁸ Te vach' ix yutej sb'a viñ rey chi' d'a viñ d'a yichañ juntzañxo eb' viñ rey ayoch preso d'a Babilonia chi'. ²⁹ Yuj chi' ix sq'uexel spichul viñaj Joaquín sc'an d'a yol preso chi', ix va viñ yed' viñ rey chi' d'a jantacto tiempoal pitzan viñ. ³⁰ Ix ac'jiñej sgasto viñ yuj viñ sreyal Babilonia chi' masanto ix cham viñ.

A Ch'an Biblia D'a Chuj San Mateo
The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of
Guatemala

La Santa Biblia en Chuj de San Mateo Ixtatán

copyright © 2007 Sociedad Bíblica de Guatemala

Language: Chuj de San Mateo Ixtatán (Chuj)

Dialect: Ixtatán

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

43e98fca-30dd-583b-b172-dc26d705ee90